

การศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต

สารนิพนธ์

ของ

นางสาว อรุณศรี อักษรศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

378.19425

๑๔/๗๗

๕.๓

การศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต

บทคัดย่อ

ของ

นางสาว อรุณศรี อักษรศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2544

156253 จ.๓

17 ต.ค. 2544

อรุณศรี อักษรศรี (2544). การศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพ

อิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต. สารนิพนธ์ กศ.ม.

(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คณะกรรมการควบคุม : ดร.นันทา สู้รักษา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงศ์อินทร์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องและทำนาย กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา รายได้ของบิดามารดา กลุ่มตัวอย่างเป็น นักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต ปีการศึกษา 2542 จำนวน 278 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพอิสระ แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพแบบสอบถามการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ แบบสำรวจบุคลิกภาพ เอ็มพีไอ (MPI) แบบสอบถาม เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย, สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณวิธี Stepwise

ผลการศึกษาพบว่า

1. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ ($r=.480$) ค่านิยมในอาชีพด้านความมีอิสระ ($r=.445$) เจตคติด้านความรู้สึกลึก ($r=.439$) ค่านิยมในอาชีพด้านงานอาชีพอิสระ ($r=.381$) เจตคติด้านความคิด ($r=.373$) ค่านิยมในอาชีพด้านวิถีชีวิต ($r=.333$) เจตคติด้านพฤติกรรมแนวโน้มน่าที่จะแสดงออก ($r=.310$) ค่านิยมในอาชีพด้านบริการสังคม ($r=.300$) ค่านิยมในอาชีพด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา ($r=.267$) ค่านิยมในอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัย ($r=.212$) ค่านิยมในอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ ($r=.200$)

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระได้แก่ ค่านิยมในอาชีพด้านรายได้ ($r=.174$)

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรี ($r=.107$) บุคลิกภาพห้วนไหว-มั่นคง ในสภาวะอารมณ์ ($r=.107$)

ส่วนตัวแปรบุคลิกภาพแสดงตัว - เก็บตัว มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

($r = -.031$)

2. ทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ค่านิยมในอาชีพด้านความมีอิสระ เจตคติด้านความรู้สึกละตัวแปรค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรีโดยตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ สามารถรวมอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 36.5

สมการทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต โดยใช้คะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .291(x_{10}) + .205(x_6) + 1.56(x_{14}) - .092(x_5) + 1.251$$

สมการทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต ใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = .280(x_{10}) + .313(x_6) + .247(x_{14}) - .157(x_5)$$

A STUDY OF SOME FACTORS RELATED TO CAREER CHOICES OF SELF-EMPLOY OF SENIOR
STUDENTS OF RAJABHAT INSTITUTE PHUKET

AN ABSTRACT
BY
MISS. ARUNSRI AGSONSRI

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
October 2001

Arunsri Agsonsri (2001). *A Study of Some Factors Related to Career choices of Self-employ of Senior Students of Rajabhat Intstitute Phuket*. Master Project, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Sriankharinwirot University. Advisor Committee : Dr. Nanta Sooraksa, Assist. Prof. Nontana Wongin.

The purpose of this study was to investigate some factors related to career choices of self-employment of senior students of Rajabhat Institute Phuket. The variables studied were the work values, parental attitude toward self-employment. Personality, parental education, and parental income, parental occupation, self-employment attitude, professions of the father and mother, education of father and mother, the revenue of father, and mother.

The subjects were 278 senior students of Rajabhat Institute Phuket. The research instrument were career choices of self-employ questionnaire, work values questionnaires, parental attitude toward self-employment questionnaire, MPI personality inventory and self-employment attitude questionnaire. The data were analysed by Simple correlation, Multiple Regression and stepwise.

The results of study were as follows:

1. Statistically significant positive relationship were found between the career choices of self-employment senior students of Rajabhat Institute Phuket and the following variables : Parental attitude toward self-employment ($r=.480$), independence values ($r=.445$), affective attitude ($r=.439$), self-employment values ($r=.381$), cognitive attitude ($r=.373$ way of life values ($r=.333$), behavior attitude ($r=.310$), altruism values ($r=.200$), income values ($r=.174$), prestige values ($r=.107$), emotional-stability personality ($r=.107$)

No significant relationship were found between the career choices of self-employment and Introversion-extroversion. ($r=-.031$)

2. The following variables : Parental attitude toward self-employment, prestige values, affective attitude, and prestige values were able to predict the self-employment of senior students of Rajabhat Institute Phuket at .05 level with 36.5% of variability.

The following equations proved to be statically significant predictors of the career choices of self-employment of senior student Rajabhat Institute Phuket at .05 level.

In term of raw scores

$$\hat{y} = .291 (x_{10}) + .205 (x_6) + 1.56 (x_{14}) - .092 (x_5) + 1.251$$

In term of standard scores

$$Z_y = .280 (x_{10}) + .313 (x_6) + .247 (x_{14}) - .157 (x_5)$$

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(อาจารย์ ดร.นันทา สู้รักษา)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

คณะกรรมการสอบ

.....

(อาจารย์ ดร.นันทา สู้รักษา)

ประธาน

.....

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

.....

กรรมการ

(อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนวของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุกกุล)

วันที่ 5 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2544

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากความกรุณาของ อาจารย์ ดร.นันทา ผู้รักษา
ประธานควบคุมสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และ
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่นำไปใช้ในการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ตลอดจนให้กำลังใจ
เสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ.ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณ
วุฒิในการตรวจเครื่องมือที่นำไปใช้ในการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ และกรุณาเป็นกรรมการสอบ
ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตา นับตั้งแต่เริ่มดำเนิน
การจนเสร็จเรียบร้อย

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ไพศาล อันประเสริฐที่กรุณาเป็นกรรมการสอบ และ
ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน
ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณอธิการบดี สถาบันราชภัฏภูเก็ตที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ และ
อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณวลัยพรรณ ชำนาญเศรษฐกุล ที่ช่วยให้คำแนะนำทางด้านสถิติ ใน
การทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่ ตา ยาย และขอบคุณ เพื่อน ๆ พี่ ๆ ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ
ทุกอย่าง และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

คุณค่าทั้งหมด ที่เกิดขึ้นในงานวิจัยครั้งนี้ ขอมอบให้กับคุณพ่อและคุณแม่ และบุคคล
ทุกคนในครอบครัวและบูรพคณาจารย์ทั้งหลาย ที่ได้อบรมสั่งสอน และปลูกฝังคุณความดี ตลอด
จนประสิทธิ์ประสาทวิทยาการ ความรู้ให้กับผู้วิจัยตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

อรุณศรี อักษรศรี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
✓ ความมุ่งหมายในงานวิจัย.....	5
สมมติฐานในงานวิจัย.....	5
ความสำคัญของงานวิจัย.....	5
✓ ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิด.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพและอาชีพอิสระ.....	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีพความหมายของอาชีพ.....	13
ความหมายของอาชีพ.....	13
ความหมายของการเลือกอาชีพ.....	14
ความสำคัญของการเลือกอาชีพ.....	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ.....	16
ความหมายของอาชีพอิสระ.....	16
ประเภทของอาชีพอิสระ.....	18
คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ.....	19
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเลือกอาชีพและพัฒนาทางอาชีพ.....	20
ทฤษฎีของซูเปอร์.....	20
ทฤษฎีของกินซ์เบิร์ก.....	23
ทฤษฎีของฮอลแลนด์.....	24
ทฤษฎีของไทด์แมนส์และไอฮารา.....	28
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพกับการประกอบอาชีพอิสระ	30
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ.....	30
ความหมายของบุคลิกภาพ.....	30
ทฤษฎีบุคลิกภาพแสดงตัว - เก็บตัว และ บุคลิกภาพ ห้วนไหว	
มั่นคงในสภาวะอารมณ์.....	32

บทที่	สารบัญ (ต่อ)	หน้า
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพที่มีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระ	35
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมต่อการประกอบอาชีพอิสระ	37
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม.....	37
	ความหมายค่านิยม.....	37
	แนวคิดและทฤษฎีค่านิยม.....	39
	องค์ประกอบของค่านิยมในอาชีพ.....	39
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมต่อการประกอบอาชีพอิสระ.....	42
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ	44
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ.....	44
	ความหมายของเจตคติ.....	44
	ลักษณะสำคัญของเจตคติ.....	46
	การเกิดเจตคติ.....	49
	ประโยชน์เจตคติ.....	50
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ.....	51
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ.....	52
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ.	
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพและการประกอบอาชีพอิสระ.....	53
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ	53
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพและประกอบอาชีพอิสระ.....	55
	งานวิจัยในประเทศ.....	55
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	56
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	58
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	58
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล.....	74
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
	ผลการศึกษาค้นคว้า.....	75
5	สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	84
	บทย่อ.....	84
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	84
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	85
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	85
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	85
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	86
	อภิปรายการศึกษาค้นคว้า.....	87
	ข้อเสนอแนะ.....	94
	บรรณานุกรม.....	95
	ภาคผนวก.....	105
	ภาคผนวก ก ตัวอย่างแบบสอบถาม.....	106
	ภาคผนวก ข ค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับ	
	คะแนนรวมและค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา.....	121

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

ประวัติย่อผู้วิจัย.....	127
-------------------------	-----

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ คณะ อาชีพของ บิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา.....	77
2 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านรายได้ ด้านวิถีชีวิต ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านความมีศักดิ์ศรี ด้านความมี อิสระ ด้านบริการสังคม ด้านงานอาชีพอิสระ ด้านการกระตุ้นให้ใช้ ปัญญา การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว บุคลิกภาพหัวไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ เจตคติด้าน ความคิด เจตคติด้านความรู้สึก เจตคติด้านพฤติกรรม แนวโน้มที่จะแสดงออกกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ.....	80
3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่มีตัวแปรเกณฑ์ คือ การเลือกประกอบอาชีพ อิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต	82
4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญของตัว ทำนาย.....	82
5 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์ แอลฟาของแบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา.....	122
6 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์ แอลฟาของแบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ.....	123
7 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์ แอลฟาของแบบสอบถามการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบ อาชีพอิสระ.....	124
8 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์ แอลฟาของแบบสอบถามเจตคติด้านความคิด เจตคติด้านความรู้สึก เจตคติด้านพฤติกรรมแนวโน้มที่จะแสดงออก.....	125

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 การศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต.....	11
2 แสดงการจัดการระดับชั้นของบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว.....	34

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

อาชีพมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต เศรษฐกิจ เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความพึงพอใจของตนเอง การประกอบอาชีพทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ได้แสดงความสามารถในการพึ่งตนเอง และทำประโยชน์แก่สังคม (วัชร ทรัพย์มี. 2532 : 2) การประกอบอาชีพนอกจากจะเป็นวิถีทางที่จะได้มาซึ่งค่าตอบแทนเพื่อนำไปซื้อปัจจัยต่าง ๆ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของร่างกายแล้ว ยังสนองทางด้านจิตใจของตนเองและสังคมได้ด้วย โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยที่มีเสรีภาพในการเลือกอาชีพ เพราะอาชีพจะเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ได้แสดงตนแสดงความหวัง ความสำเร็จของตนเองอีกด้วย อาชีพจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมนุษย์มาก แต่เนื่องจากมีอาชีพอีกมากมายหลายประเภทมนุษย์จึงจำเป็นต้องเลือกและตัดสินใจเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งเป็นหลัก โดยอาศัยหลักเกณฑ์บางอย่างที่ตนเห็นว่าจำเป็น อีกทั้งการเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้เลือกแต่ละคนดังนั้นการประกอบอาชีพจึงถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นมากต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพก่อให้เกิดรายได้ (Roe. 1966 : 35)

การประกอบอาชีพเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างยิ่ง เพราะการประกอบอาชีพนั่นเป็นการก่อให้เกิดรายได้ซึ่งในปัจจุบันนี้สภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การประกอบอาชีพจึงยิ่งมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น ในการเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับความรู้ ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด รวมถึงความต้องการของท้องตลาดแรงงานจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง (มลิวัลย์ นาคดิลก. 2536 : 1)

อาชีพอิสระก็ถือว่าเป็นอาชีพอีกหนทางหนึ่งที่น่าสนใจเนื่องจากในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจของประเทศกำลังประสบกับปัญหาจึงทำให้อัตราของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วมีแนวโน้มที่จะว่างงานสูงขึ้นอีกเพื่อหาหนทางแก้ปัญหาดังกล่าว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พ.ศ 2530 - 2534 จึงได้กำหนดแผนพัฒนาคนสังคมและวัฒนธรรมใหม่ คือ มุ่งให้ประชาชนรู้จักสร้างงานให้กับตนเองโดยการสนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาชีพ การตลาด การจัดการ การลงทุน การเงินและบัญชี เพื่อเสริมสร้างงานการประกอบอาชีพอิสระและรณรงค์การเปลี่ยนแปลงค่านิยมให้นักศึกษามองเห็นความจำเป็นของการประกอบอาชีพอิสระ (สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2530 : 85 -95)

กันเนอร์ (สัญญา จัดตานนท์. 2527 : 10 ; อ้างอิงจาก Gunnar.n.d.) กล่าวว่า การประกอบอาชีพอิสระเป็นกลไกสำคัญยิ่ง ในการปลูกฝังประชาธิปไตย และส่งเสริมให้ผู้ปกครองตนเองและตลอดทั้งให้สามารถแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ แก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เจลีย์ว บุรีภักดี (2531 : บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่

ผู้ประกอบการสามารถดำเนินกิจการของตนเองอย่างอิสระคล่องตัวมีต้องพะวงขั้นตอน หรือผูกมัดใด ๆ กับหน่วยงานของราชการในอัตรากำลัง หรือ อัตรากำลังของนายจ้างและลูกจ้าง นอกจากนี้ สำเนา ขจรศิลป์ (2534 : 10) กล่าวว่า การประกอบอาชีพอิสระมีความสำคัญมาก เพราะนอกจากจะเป็นการลดปัญหาการว่างงานแล้วยังเป็นพื้นฐานสำคัญในการขยายตัวทาง เศรษฐกิจของประเทศ และการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้ได้ผลดีต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้ง สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษาทุกระดับ ส่วนนิคม จันทวิฑูร (2530 : 23) กล่าวว่า การประกอบอาชีพอิสระนั้นยังเปิดโอกาสให้ทุกคน ผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระสามารถสร้างฐานะได้ภายในเวลาไม่กี่ปี โอกาสขยายกิจการก็มี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความขยันหมั่นเพียรของบุคคลนั้นซึ่งสอดคล้องกับ เจียรนัย ทรงชัยกุล (2533 : 412) กล่าวว่า อาชีพอิสระเป็นอาชีพ สุจริตที่ผู้ประกอบการสร้างงานขึ้นมาเอง โดยตนเองเป็นเจ้าของกิจการและเป็นผู้ดำเนินการ รวมทั้งรับผิดชอบงานโดยตรง ยาใจ แสงศักดิ์ (2533 : 13) กล่าวว่า แนวคิดเรื่องการประกอบอาชีพนี้ได้มีการนำมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในปี พ.ศ 2533 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ศึกษาวิจัยแล้วพบว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะกำหนดแนวทางในการประกอบอาชีพให้เยาวชนมองเห็นช่องทางอาชีพของตนตั้งแต่ระยะสั้นซึ่งจะนำไปสู่การเตรียมตัวประกอบอาชีพอิสระในอนาคต ในการที่บุคคลจะมีความต้องการที่จะประกอบอาชีพไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งนั้นเป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ปัจจัยจากตัวบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพ ค่านิยม ทัศนคติ ความสนใจ ความถนัด การสนับสนุนส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระจากครอบครัว อาชีพของบิดามารดา ดังที่ กันยา สุวรรณแสง (2533 : 29-31) กล่าวว่า อาชีพเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ คือ เป็นสิ่งหนึ่งที่หล่อหลอมให้บุคคลมีบุคลิกภาพสอดคล้องตามลักษณะอาชีพนั้น คนที่มีบุคลิกภาพสอดคล้องกับอาชีพใดก็มักจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับนิสัยและบุคลิกภาพของตน

นอกจากบุคลิกภาพแล้วเจตคติก็เป็นปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระด้วย เพราะการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้ประกอบอาชีพไม่เพียงแต่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีบุคลิกภาพดีเท่านั้น แต่ต้องมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพของตนด้วย ทั้งนี้เพราะเจตคติเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งที่ทำให้การประกอบอาชีพประสบความสำเร็จ

ดังกิ๊ฟฟิน อดคานนัท (2533 : 83) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร พบว่านักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ นอกจากนี้ค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ดังที่ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 156) ได้ศึกษาค่านิยมในการทำงานของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 พบว่า นักเรียนชายมีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมในการทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูงกว่านักเรียน หญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนหญิงมีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมในการทำงาน ด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านความมีอิสระ ด้านวิถีชีวิต ด้านสุนทรีย์ และด้านสภาพแวดล้อมสูงกว่านักเรียน ชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคะแนนเฉลี่ยค่านิยมในการทำงานด้านความมั่นคง ปลอดภัย ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ด้านงานอาชีพอิสระ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้าน บริการสังคม และด้านการบริหาร ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กิ๊นซ์เบิร์ก และคนอื่น ๆ (Ginzberg and others. 1967 : 42) ได้กล่าวถึงค่านิยมในส่วนที่สัมพันธ์ กับงานหรืออาชีพไว้ว่าค่านิยมของบุคคลจะช่วยให้ในการวางแผนการเลือกงานหรืออาชีพของบุคคล นั้น และค่านิยมจะเป็นสิ่งที่กำหนดว่าบุคคลนั้นจะเลือกงานหรือเลือกประกอบอาชีพใด และเมื่อ เขาเลือกงานนั้นแล้วเขาจะมีความสุขในอาชีพนั้นหรือไม่

นอกจากปัจจัยทางด้านตัวบุคคลที่กล่าวมาแล้ว ปัจจัยทางด้านครอบครัวซึ่งได้แก่ ระดับการศึกษาบิดามารดา อาชีพบิดามารดา รายได้บิดามารดา ก็เป็นตัวสนับสนุนหรือส่งเสริม ในการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุตรได้ มอเซอร์ (นิภา วัฒนาเวดิน. 2529 : 2-3 ; อ้างอิงจาก Moser. 1952) ซึ่งสอดคล้องกับ สมพงษ์ อาภาพันธ์ (2519 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเลือก อาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันโรงเรียนมัธยมศึกษา แบบประสมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็รื่อง จินดา (2519 : 28) ได้ศึกษาการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมแบบประสมภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกันให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพต่างกัน

โครเกอร์ และลอทตีท์ (ชมาธร พันธุมโพธิ์. 2529 : 30 ; อ้างอิงจาก Kroget and Lottit. 1953) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาและความสนใจในอาชีพของ นักเรียนโดยที่นักเรียนส่วนใหญ่จะสนใจในอาชีพที่มีรายได้และสถานภาพทางสังคมสูงกว่าระดับ อาชีพของบิดามารดา ซึ่งสอดคล้องกับ คอลลาโซ (Collazo. 1976 : 1534 – 1535) ได้ศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการวางแผนอาชีพของเด็กหนุ่มสาวชาวเปอร์โตริกัน พบว่านักเรียนที่อยู่ในแหล่ง

อุตสาหกรรมในเมืองของบิดามารดาประกอบอาชีพชั้นสูงหรือรับราชการมักจะเลือกอาชีพชั้นสูง ส่วนนักเรียนที่อยู่ในชนบทบิดามารดาเป็นชาวนาหรือทำงานหนักมักจะเลือกอาชีพระดับต่ำเป็นส่วนมาก

รายได้ของบิดามารดาก็ถือว่าเป็นปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ดังที่ เครช (Krech. 1962 : 182) กล่าวว่า รายได้ของบิดามารดามีความสัมพันธ์สูงกับการเลือกอาชีพของนักเรียนมีแนวโน้มที่จะคาดหวังให้ตนเองมีแบบฉบับการดำเนินชีวิตให้เหมือนกับบิดามารดาของตน รายได้ของครอบครัวเป็นตัวประกอบสำคัญในการคาดหวังของนักเรียนที่มีอิทธิพลต่อโอกาสที่จะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ โดยปัจจัยที่จะศึกษา คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ปัจจัยทางด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาบิดามารดา รายได้บิดามารดา ว่าตัวแปรดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาสถาบันราชภัฏภูเก็ตหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถาบันในการจัดการศึกษาที่มีลักษณะส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระและเพื่อเป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ในการให้คำปรึกษาหรือแนะแนวทางด้านอาชีพแก่นักศึกษาในการเลือกงานให้เหมาะสมกับความต้องการของตนเองเพื่อผลที่ได้จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ ค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา รายได้ของบิดามารดา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาลำดับความสำคัญของปัจจัยดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษามารดา รายได้ของบิดามารดา เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต

2. ค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา รายได้ของบิดามารดา สามารถทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลงานวิจัยในครั้งนี้ จะได้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่มี ลักษณะส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระและเป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ในการให้คำปรึกษาหรือแนะแนวอาชีพให้แก่นักศึกษาในการเลือกงานให้เหมาะสม เพื่อผลที่ได้จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต ปีการศึกษา 2542 จำนวน 1,000 คน เป็นนักศึกษาชายจำนวน 422 คน นักศึกษาหญิง 578 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต ปีการศึกษา 2542 จำนวน 278 คน โดยได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ค่านิยมในอาชีพ

การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

- บุคลิกภาพ
- เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว

- อาชีพของบิดา
- อาชีพของมารดา
- ระดับการศึกษาของบิดา
- ระดับการศึกษาของมารดา
- รายได้ของบิดามารดา

2. ตัวแปรตาม

การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปี 4 สถาบัน
ราชภัฏภูเก็ต

ข้อจำกัดของงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ มิได้ใช้นักศึกษาทุกสาขาวิชาเอกในแต่ละคณะ แต่
ใช้นักศึกษาของทุกคณะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในงานวิจัยในครั้งนี้แทน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเลือกประกอบอาชีพอิสระ

หมายถึง ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีความตั้งใจที่จะเลือกประกอบอาชีพอิสระ โดย
พิจารณาจากระดับคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพอิสระ

2. อาชีพอิสระ

หมายถึง การที่บุคคลเป็นผู้ประกอบการมีการลงทุนเองโดยที่ไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง
โดยที่บุคคลนั้นเป็นเจ้าของธุรกิจเอง จัดการและดำเนินการรับผิดชอบต่อกำไรหรือเสี่ยงต่อการขาด
ทุนด้วยตนเองและมีการดำเนินกิจการในรูปแบบของการผลิต จำหน่าย หรือ บริการ โดยกิจการนั้นอาจ
มีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ได้

3. ค่านิยมในอาชีพ

หมายถึง สิ่งที่นักศึกษาเห็นว่ามีค่าสำคัญในการทำงานของเขา เป็นความรู้สึก
พึงพอใจที่สามารถแสวงหาจากงานที่ทำ หรือเป็นความรู้สึกพึงพอใจอันเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากงาน
ของเขา สิ่งที่เรายึดถือแต่ละอย่างมีความสำคัญไม่เท่าเทียมกันเสมอไป บางอย่างอาจมีความ

สำคัญมากต่อคนบางคน แต่บางอย่างอาจมีความสำคัญน้อยมากต่อคนอื่นๆ สำหรับค่านิยมในอาชีพนี้จำแนกเป็น 9 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ค่านิยมในอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์

หมายถึง เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เกี่ยวกับงานประดิษฐ์ คิดค้นออกแบบ พัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ

3.2 ค่านิยมในอาชีพด้านรายได้

หมายถึง เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีรายได้ดีหรือรายได้สูงเพียงพอที่จะเลี้ยงชีพและซื้อสิ่งของเพื่อสนองความต้องการได้

3.3 ค่านิยมในอาชีพด้านวิถีชีวิต

หมายถึง เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้กับบุคคลได้ใช้ชีวิตตามที่ตนเองชอบหรือต้องการ

3.4 ค่านิยมในอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัย

หมายถึง เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีความมั่นคงปลอดภัยและเป็นงานที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมั่นใจได้ว่าจะมีงานทำตลอดไป

3.5 ค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรี

หมายถึง เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานซึ่งให้เกียรติกับบุคคลที่ทำงานนั้น

3.6 ค่านิยมในอาชีพด้านความมีอิสระ

หมายถึง เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานซึ่งบุคคลที่ทำงานมีอิสระในการทำงานตามที่ตนเองปรารถนา

3.7 ค่านิยมในอาชีพด้านบริการสังคม

หมายถึง เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่สามารถให้สวัสดิการ ให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์บุคคลอื่นและก่อประโยชน์แก่ผู้อื่น

3.8 ค่านิยมในอาชีพด้านงานอาชีพอิสระ

หมายถึง เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่บุคคลสามารถหารายได้เอง โดยไม่ต้องมีนายจ้าง หรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง สามารถเป็นเจ้าของกิจการ และสามารถพึ่งตนเองได้

3.9 ค่านิยมในอาชีพด้านกระตุ้นให้ใช้ปัญญา

หมายถึง เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ ประเมินผลการทำงานของตนจากการเรียนรู้ และสามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้

4. การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับ ความคิด ความรู้สึกและการสนับสนุนที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ตัวแปรการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ นี้วัดได้จากเครื่องมือวัดเจตคติการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

5. บุคลิกภาพ

หมายถึง ลักษณะรวมของนักศึกษาแสดงออกทั้งด้านเปิดเผยและซ่อนเร้นเป็นพฤติกรรมทั้งหมดที่จะทำนายและส่งผลไปถึงลักษณะของการเลือกอาชีพที่สอดคล้องกับลักษณะนิสัยและ บุคลิกภาพของตนซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ได้แก่

5.1 ด้านการแสดงตัว-เก็บตัว แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

5.1.1 การแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของนักศึกษาที่มีความสามารถในการเข้าสังคม ชอบงานสังสรรค์รื่นเริง มีเพื่อนมาก ช่างพูดช่างคุย ไม่ชอบการเรียนรู้หรือการทำงานตามลำพัง ชอบความตื่นเต้น รับการกระตุ้นจากภายนอกได้มาก ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลา ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบความเป็นอิสระ และชอบความสนุกสนานดลกขบขัน ค่อนข้างมองโลกในแง่ดี

5.1.2 การเก็บตัว หมายถึง ลักษณะของนักศึกษาที่มีลักษณะเงียบขี้อาย ชอบคิดพิจารณาตนเอง ไม่ชอบการพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่น ยกเว้นคนใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิท ชอบอ่านหนังสือมากกว่าชอบสังคม ชอบวางแผนต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า รับการกระตุ้นจากภายนอกได้น้อย ไม่ชอบความตื่นเต้น ใช้ชีวิตอย่างเคร่งครัด มีระเบียบแบบแผน ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี โดยปกติไม่มีความประพฤติในทางก้าวร้าว ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย มีค่านิยมที่ยึดมาตรฐานทางศีลธรรม มีการควบคุมตนเอง และมีความรับผิดชอบ

5.2 ด้านความหวั่นไหว - มั่นคงในสภาวะอารมณ์ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

5.2.1 ความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ หมายถึง ลักษณะของนักศึกษาที่มีอารมณ์อ่อนไหว คิดมาก หงุดหงิดง่าย จิตใจหวั่นไหว ชอบตามใจตนเอง ตื่นเต้นง่าย อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย วิตกกังวลง่าย ขาดสมาธิ ชอบหวาดระแวง และมีแนวโน้มจะเป็นโรคประสาทได้ง่ายเมื่อมีเรื่องสะเทือนใจ

5.2.2 ความมั่นคงในสภาวะอารมณ์ หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะอารมณ์หนักแน่น สุขุมเยือกเย็น มีจิตใจรักสงบ ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพที่แสดงถึงการมีสุขภาพจิตดีตัวแปรบุคลิกภาพ

นี้วัดได้จากแบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (MPI : Maudsley Personality Inventory) ของไอแซกแซงค์ (Eysenck) และปรับปรุงโดย ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

6. เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกของนักศึกษาต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยแสดงออกมาเป็น 3 ลักษณะได้แก่

6.1 เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระด้านความคิด หมายถึง ความรู้ ความเชื่อ ความคิดรวบยอดหรือการรับรู้ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งอาจเป็นแง่ดีหรือไม่ดี ได้แก่ การเห็นคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระ

6.2 เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระด้านความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกิดขึ้นต่อจากทางความคิด เป็นลักษณะทางอารมณ์ที่สอดคล้องกับความคิดของบุคคล ซึ่งถ้าบุคคลใดมีความคิดที่ดีต่อสิ่งใด ย่อมมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้นด้วย ได้แก่ ความชอบ ความภาคภูมิใจ ความสนใจที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

6.3 เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระด้านพฤติกรรมแนวโน้มที่จะแสดงออก หมายถึง ความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากความคิดและความรู้สึก จนทำให้เกิดความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติหรือตอบสนองต่อสิ่งนั้นในทิศทางที่สนับสนุน คล้อยตาม หรือขัดแย้ง ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม การเข้าร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอิสระเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ สามารถวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. อาชีพของบิดามารดา

หมายถึง อาชีพหลักของบิดามารดาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

ประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่อาชีพ ค้าขาย ช่างฝีมือ บริการ เกษตรกรรม

ประกอบอาชีพไม่อิสระ ได้แก่ รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ทำงานบริษัทเอกชน รับจ้าง

8. ระดับการศึกษาของบิดามารดา

หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดามารดา แบ่งเป็น 4 ระดับคือ

8.1 ระดับประถมศึกษา

8.2 ระดับมัธยมศึกษา - อนุปริญญา

8.3 ระดับปริญญาตรี

8.4 สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

9. รายได้ของบิดามารดา

หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาถึงการจัดการกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบิดามารดาที่ได้จากการประกอบอาชีพรวมกันซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

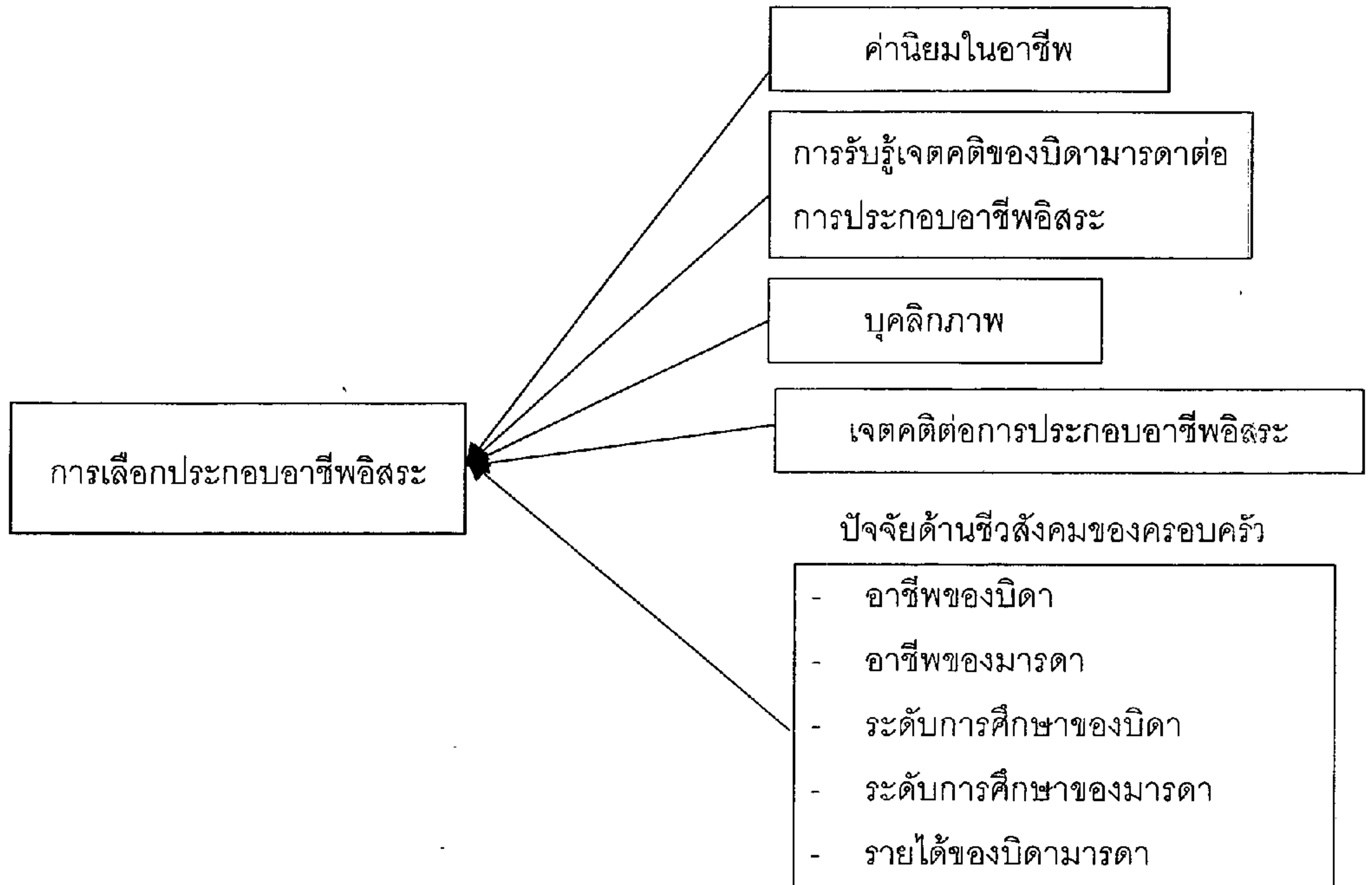
9.1 พอใช้เหลือเก็บ

9.2 พอใช้ไม่เหลือเก็บ

9.3 ไม่พอใช้

10. ปัจจัยด้านชีวสังคมของครอบครัว หมายถึง ปัจจัยด้านครอบครัวซึ่งรวมถึงปัจจัยด้านอาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา รายได้ของบิดามารดา

กรอบแนวคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอ และได้นำเสนอในหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพและอาชีพอิสระ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

1.1.1 ความหมายของอาชีพ

1.1.2 ความหมายของการเลือกอาชีพ

1.1.3 ความสำคัญของการเลือกอาชีพ

1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ

1.2.1 ความหมายของอาชีพอิสระ

1.2.2 ประเภทของอาชีพอิสระ

1.2.3 คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเลือกอาชีพและพัฒนาทางอาชีพ

2.1 ทฤษฎีการเลือกอาชีพและพัฒนาทางอาชีพ

2.1.1 ทฤษฎีของซูเปอร์

2.1.2 ทฤษฎีของกินท์เบิร์ก

2.1.3 ทฤษฎีของฮอลแลนด์

2.1.4 ทฤษฎีของไทด์แมนและโอฮารา

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพกับการประกอบอาชีพอิสระ

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

3.1.1 ความหมายบุคลิกภาพ

3.1.2 ความหมายของบุคลิกภาพแสดงตัว – เก็บตัว และ บุคลิกภาพหัวนไหว - มั่นคงในสภาวะอารมณ์

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพที่มีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระและ

บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวและหัวนไหว - มั่นคงในสภาวะอารมณ์

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมต่อการประกอบอาชีพอิสระ

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม

4.1.1 ความหมายคำนิยาม

4.1.2 แนวคิดและทฤษฎีคำนิยาม

4.1.3 องค์ประกอบของคำนิยามในอาชีพ

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำนิยาม

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

5.1.1 ความหมายของเจตคติ

5.1.2 ลักษณะสำคัญของเจตคติ

5.1.3 การเกิดเจตคติ

5.1.4 ประโยชน์เจตคติ

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติกับการประกอบอาชีพอิสระ

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

5.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพและอาชีพอิสระ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพความหมายของอาชีพ

1.1.1 ความหมายของอาชีพ

คำว่า อาชีพ มีผู้ให้ความหมายดังนี้

กรมแรงงาน (2512 : 479) ให้ความหมายของอาชีพว่า อาชีพ หมายถึง การประกอบกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ และด้านสังคมทุกชนิดที่นักเรียนมุ่งหวังจะออกไปประกอบในอนาคต โดยแบ่งออกเป็น 9 หมวด ตามการจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ พ.ศ 2512 ไว้ดังนี้

1. งานที่ใช้วิชาชีพวิชาการ ได้แก่ ผู้ที่ได้รับการศึกษาและฝึกอบรมขั้นสูงหรือผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมเฉพาะด้าน

2. งานบริหารและการจัดการ ได้แก่ ผู้ออกกฎหมาย ผู้พิจารณากำหนดนโยบาย งานอำนวยความสะดวก และ งานจัดการด้านองค์การ เช่น นักบริหารของหน่วยงานรัฐบาล ผู้จัดการของรัฐบาล หรือเอกชน

3. งานเสมียนพนักงาน ได้แก่ ผู้ประกอบการอาชีพในสำนักงานทำงานเกี่ยวกับการจัดและเก็บรักษาบันทึกประวัติ และ สถิติทุกชนิด ทำงานเกี่ยวกับเงิน งานธุรกิจ อุตสาหกรรม ได้ตอบจดหมาย พนักงานเก็บตัว เลขานุการ บุรุษไปรษณีย์

4. งานเกี่ยวกับการค้า การทำงานเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าและบริการทุกชนิด ทั้งสินค้าส่งและสินค้าปลีก ผู้เร่ขาย นักโฆษณาสินค้า ผู้ให้คำแนะนำการใช้สินค้า ตัวแทนนายหน้าหาประกัน และผู้รับจำนำ

5. งานด้านบริการ ได้แก่ การปรุงอาหาร การเสริมสวย ตำรวจ เจ้าหน้าที่เรือนจำ ยาม ผู้ให้บริการด้านรักษาความปลอดภัย

6. งานกลสิกรรม ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ การประมง ทำไร่ ทำนา ทำสวน

7. งานการผลิตและการใช้อุปกรณ์ขนส่ง ได้แก่ การก่อสร้าง การบำรุงรักษา และ ซ่อมทางหลวง ผู้ใช้อุปกรณ์ในการขนส่ง และ ผู้ที่ทำงานประเภทช่างต่าง ๆ

8. งานทหาร ได้แก่ ผู้ที่รับราชการทหาร ผู้รับราชการประจำในกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และ กองกำลังเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคง

9. งานที่มีอาจจัดประเภทได้ ได้แก่ อาชีพกรรมกรและรับจ้างทั่วไป

1.1.2 ความหมายของการเลือกอาชีพ

มีผู้ให้ความหมายของการเลือกอาชีพไว้ดังนี้

ผกา บุญเรือง (2520 : 15) ให้ความหมายของการเลือกอาชีพว่าหมายถึง พฤติกรรมของความคิดในเรื่องเป้าหมายในด้านอาชีพ ความมุ่งหวังของผลที่จะได้รับและความพึงพอใจในการเลือกอาชีพ

สำหรับ อรอนงค์ แจ่มผล (2525 : 10) กล่าวว่า การเลือกอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงถึงความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพนั้น ผู้ที่ตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างแท้จริง ได้แก่ บุคคลที่เลือกอาชีพโดยพิจารณาจากความเข้าใจในงาน โอกาสในการทำงาน และ โอกาสในการศึกษา รวมทั้งองค์ประกอบส่วนบุคคล ได้แก่ ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และ ค่านิยมของบุคคล

จากความหมายของ การเลือกอาชีพ ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การเลือกอาชีพ

หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงถึงความตั้งใจ และ มุ่งหวังที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ โดยที่บุคคลจะเลือกอาชีพโดยคำนึงถึง ความสนใจ ความสามารถ และบุคลิกภาพ และ ค่านิยมของบุคคลในงาน

1.1.3 ความสำคัญของการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ เป็นเรื่องของการตัดสินใจที่สำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งในชีวิต เพราะมีผลสะท้อนถึงความสุขของครอบครัว ส่วนตัว ส่วนรวมและเกี่ยวข้องกับความเจริญของประเทศชาติ ดังที่

วัชร ทรัพย์มี (2523 : 4) กล่าวว่า การเลือกทางชีวิตและอาชีพที่เหมาะสมย่อมทำให้บุคคลมีความพึงพอใจ และเป็นสุขกับชีวิตการทำงานในอนาคตของเขา และเนื่องจากการที่จะเลือกอาชีพได้นั้นจะต้องมีความสามารถในการใช้วิจารณญาณตัดสินใจ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเอง และวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่จะทำได้ในเวลาอันสั้น และยังกล่าวถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ และความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความสนใจ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ครอบครัว สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

กินซ์เบิร์ก (คมเพชร จัตรคุฎกุล. 2521 : 76 ; อ้างอิงจาก Ginzberg. 1951) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพมี 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริง หมายถึง การตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมในขณะนั้นว่า สังคมต้องการอาชีพอะไร ก็ควรเลือกอาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการ
2. องค์ประกอบทางด้านการศึกษา หมายถึง คุณภาพและปริมาณทางการศึกษาย่อมมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ
3. องค์ประกอบทางด้านค่านิยม ค่านิยมมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ เช่น นิยมเลือกอาชีพที่สังคมยกย่อง มีรายได้สูง เป็นต้น

นอกจากนี้ ศิริรัตน์ วัชระ (2517 : 6 -12) กล่าวว่า ผู้ปกครองหรือบุคคลในครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของเด็กประการหนึ่ง ผู้ปกครองอาจมีความถนัดหรือความต้องการด้านใดด้านหนึ่ง และต้องการให้บุตรหลานเจริญรอยตามเหมือนกับความเชื่อดั้งเดิมที่ว่า ลูกไม่หล่นไม้ไกลต้น

ส่วน นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2527 : 25) ยังกล่าวว่า อาชีพมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ เพราะเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ เกียรติยศชื่อเสียง การประกอบอาชีพจะทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า สามารถพึ่งตนเองได้ และทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ เพเรตัส (ประสาร เมืองหมุด. 2511 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Paradis. 1965) ได้

แสดงความคิดเห็นในเรื่อง การเลือกอาชีพว่า การรู้จักเลือกอาชีพที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอีกด้วย นอกจากนี้ ศุภวดี บุญยวงศ์ (2528 : 20 – 22) กล่าวถึงหลักในการเลือกอาชีพโดยทั่ว ๆ ไป ดังต่อไปนี้

1. การเลือกอาชีพตามความรู้สึกรักชอบและสนใจ ย่อมจะได้รับความสำเร็จด้านอาชีพสูงกว่าการประกอบอาชีพโดยไม่ชอบ ไม่มีความถนัด
2. การเลือกอาชีพโดยการทดลองปฏิบัติมีโอกาสที่จะช่วยให้บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพได้ดีขึ้น
3. การเลือกอาชีพตามวัยและวุฒิภาวะ บุคคลมีความสนใจในอาชีพต่างกันตามวัยและวุฒิภาวะ
4. การเลือกอาชีพตามกลุ่มอาชีพ บุคคลจะต้องสำรวจตัวเองให้ชัดว่าตนจะงอกงามในกลุ่มอาชีพของสิ่งแวดล้อมแบบใด แล้วจึงเลือกหรือสร้างงานที่เกี่ยวข้องในกลุ่มอาชีพนั้นๆ ให้เกิดผลและมีความก้าวหน้าต่อไป
5. การเลือกอาชีพตามพื้นฐานครอบครัวและสังคมแวดล้อม การตัดสินใจของบุคคลมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับพื้นฐานครอบครัวและสังคมแวดล้อมของบุคคลเป็นอย่างมากอีกด้วย เช่น ระดับเศรษฐกิจของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครองจะเห็นได้ชัดว่าการเลือกอาชีพนั้นมีความสำคัญ และเป็นเรื่องที่ไม่สามารถจะตัดสินใจได้ง่าย แต่ต้องศึกษาตนเองในด้านความสามารถความถนัด ความต้องการ ความสนใจ ค่านิยม บุคลิกภาพ และคำนึงถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า การเลือกอาชีพเป็นเรื่องของการตัดสินใจที่สำคัญมากจึงต้องใช้วิจยารณญาณตัดสินใจโดยอาศัยหลักการวิเคราะห์โดยอาศัยองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความสนใจ ครอบครัว สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ

1.2.1 ความหมายของอาชีพอิสระ

คำว่า อาชีพอิสระ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

สุนทร โคตรบรรเทา (2525 : 71) ได้ให้ความหมายของอาชีพอิสระว่า หมายถึง อาชีพที่ผู้ประกอบการอาชีพสร้างขึ้นมาจาก ลงทุนเอง ดำเนินการเอง ไม่รับคำสั่ง หรือ ไม่มีการออกคำสั่ง ตัดสินใจด้วยตนเอง ผลิตสินค้าและบริการให้ลูกค้าเอง มีการลงทุนเพื่อหวังผลกำไรและเสี่ยงต่อความล้มเหลว เฉลียว บุรีภักดี (2531 : บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่ผู้ประกอบการ

ความสามารถดำเนินกิจการของตนเองอย่างอิสระคล่องตัวไม่ต้องพะวงขั้นตอนหรือข้อผูกมัดใด ๆ กับหน่วยงานของทางราชการในอัตรากำลัง หรือ อัตราค่าจ้างแรงงานของนายจ้างและลูกจ้าง พร้อม กับอธิบายเพิ่มเติมว่า บุคคลจะเข้าสู่การประกอบอาชีพอิสระโดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่หนึ่งเป็นขั้นที่ ฝึกทักษะหาประสบการณ์ตามความจำเป็นและโอกาส เช่น เป็นแรงงานของครอบครัว ร้านค้า โรงงาน หรือ สถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาเหล่านั้นมีเป้าหมายในการผลิตบุคลากรเข้าสู่ตลาดแรงงาน 2 เป้าหมาย คือ (1) ฝึกทักษะการใช้แรงงาน ความสามารถและ ฝีมือที่จำเป็นในการประกอบอาชีพนั้น ๆ (2) ฝึกบุคคลให้รู้จักงานทั้งหมด สถานศึกษาจึงเป็นเหมือนสถานประกอบการของผู้ที่กำลังศึกษา ขั้นที่สอง เริ่มจากขั้นตอนแรกจนเกิดทักษะแล้วมีโอกาสมองเห็นลู่ทาง อีกถ้ามีทุน บุคคลก็ออกมาดำเนินการประกอบอาชีพนั้น ๆ ด้วยตนเอง ขั้นที่สาม เมื่ออาชีพนั้นเจริญก้าวหน้า ไม่สามารถดำเนินกิจการได้ด้วยตนเองเพียงคนเดียว จึงจ้างแรงงานเข้ามาช่วย อาชีพอิสระจึง กลายเป็นธุรกิจขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และ เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมในที่สุด ส่วน จริยา ทัพพะกุล ณ อยุธยา (2530 : 48) กล่าวว่า อาชีพอิสระ หมายถึง กิจการขนาดเล็กที่ทำด้วยตนเองที่อาศัย ทักษะ และ เทคนิคการจัดการให้เกิดรายได้ และมีกำไรซึ่งอาจมีลักษณะเป็นการผลิต ประกอบ ซ่อม รวมทั้งบริการ และ ประกอบกิจการอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับสิ่งเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วเจ้าของจะเป็นผู้ที่ดำเนินกิจการขั้นตอนต่างๆเองเป็นส่วนมาก

สำหรับ วรางค์ศิริ สุทธิมงคล (2537 : 20) ได้กล่าวว่า อาชีพอิสระ หมายถึง การที่บุคคล ที่เป็นผู้ประกอบอาชีพสามารถหารายได้เองโดยที่ไม่มีนายจ้าง และ ไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง หรือ การ ที่บุคคลเป็นเจ้าของกิจการหรือดำเนินการในรูปของหุ้นส่วนอย่างใดอย่างหนึ่งโดยใช้ความรู้ความ สามารถที่บุคคลมีอยู่เป็นพื้นฐาน ด้วยการลงทุนในรูปแบบของการผลิต การจำหน่ายหรือการให้ บริการเพื่อมุ่งหวังกำไรและกิจการนั้นอาจมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ได้

นอกจากนี้ เยาวเรศ ไหลอุดม (2541 : 9) กล่าวว่าอาชีพอิสระ หมายถึง การที่บุคคล ประกอบอาชีพหารายได้เองโดยที่ไม่มีนายจ้าง หรือ ไม่ตกอยู่ในฐานะลูกจ้างเป็นการจ้างงานด้วย ตนเองมีอิสระในการคิดและการตัดสินใจได้ด้วยตนเองในทุกเรื่องเป็นการหวังผลตอบแทนในรูป ของผลกำไรและเสี่ยงต่อการขาดทุน ดำเนินการในรูปของการผลิต การจำหน่าย หรือ การบริการ ซึ่งกิจการนั้นอาจมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ได้

จากคำจำกัดความข้างต้น สรุปได้ว่า การประกอบอาชีพ หมายถึง การประกอบการที่ ผู้ประกอบการสร้างงานขึ้นมาเองโดยที่ไม่มีนายจ้างหรือไม่ตกอยู่ในฐานะลูกจ้างเป็นการจ้างงาน ด้วยตนเองมีอิสระในการคิดและตัดสินใจได้ด้วยตนเองในทุกเรื่องเป็นการลงทุนเพื่อหวังผลตอบแทนในรูปของกำไรและเสี่ยงต่อการขาดทุน ดำเนินการในรูปของการผลิต จำหน่าย การบริการ

ซึ่งกิจการนั้นจะมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ได้

1.2.2 ประเภทของอาชีพอิสระ

สัญญา จัดตานนท์ (2527 : 16) ได้แบ่งประเภทของอาชีพอิสระตามระดับการใช้ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ 3 กลุ่มอาชีพด้วยกัน คือ

1. กลุ่มอาชีพที่ต้องใช้ทักษะ หรือ ความรู้ในระดับปริญญาหรืออนุปริญญา เช่น แพทย์ วิศวกร ครู อาจารย์ ผู้ตรวจบัญชี ทนายความ เป็นต้น

2. กลุ่มอาชีพที่ใช้ทักษะความรู้ในระดับต่ำกว่าอนุปริญญา คือ ช่างต่าง ๆ เช่น ช่างเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ เขียนแบบ ตัดเสื้อ เย็บหนัง เสริมสวย

3. กลุ่มอาชีพที่ไม่ต้องใช้ทักษะหรือความรู้ในวิชาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะ เช่น หาบเร่แผงลอย ขับรถแท็กซี่ ตลอดจนผู้ที่รับสินค้ามาขายเอง เป็นต้น

ทบวงมหาวิทยาลัย (2526 : 23) ได้จัดหมวดหมู่ของเยาวชนผู้ประกอบการอาชีพอิสระได้ 3 ประเภท คือ

1. ประเภทค้าขาย ได้แก่ ขายของชำ ขายข้าวแกง ขายของเล่นสำหรับเด็ก ขายเสื้อผ้า ขายผักผลไม้ ขายอุปกรณ์การเกษตร ขายเครื่องเขียนแบบเรียน ขายเครื่องสำอาง

2. ประเภทบริการ ได้แก่ รับจ้างทั่วไป รับเหมาก่อสร้างทั่วไป เสริมสวย รับซ่อมผ้า ขับรถรับส่งผู้โดยสาร

3. ประเภทเกษตรกรรม ได้แก่ ทำไร่ ทำนา กรีดยาง

คณะกรรมการเฉพาะกิจเรื่องการจัดพิมพ์สมุดภาพและผลงานของเยาวชนไทยในคณะกรรมการเฉพาะกิจเรื่องการจัดพิมพ์สมุดภาพและผลงานของเยาวชนไทย ในคณะกรรมการจัดงานปีเยาวชนสากล พ.ศ 2528 (2529) ได้แบ่งอาชีพอิสระที่เยาวชนได้ประกอบอย่างเป็นผลสำเร็จออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. ประเภทค้าขาย

2. ประเภทช่างฝีมือ

3. ประเภทเกษตรกรรม

4. ประเภทธุรกิจ

5. ประเภทกีฬา

6. ประเภทบริการ

7. ประเภทศิลปิน

1.2.3 คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้มีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระว่า เฉลียว สุวรรณกิตติ (2530 : 7-16) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ ดังต่อไปนี้

1. มีความอดทนในการทำงานหนักได้
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ในการประกอบกิจการใด ๆ มักจะตั้งเป้าหมายไว้สูงและสามารถปฏิบัติได้
4. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ
5. ไม่เบื่อง่าย ไม่ท้ออะไรกลางคันเมื่อพบอุปสรรค
6. มีหลักในการแก้ปัญหา
7. รู้จักใช้คำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นให้เป็นประโยชน์
8. มีความคิดริเริ่ม และ กล้ารับผิดชอบต่อการริเริ่มต่าง ๆ
9. รู้จักใช้ความคิดแต่หนหลังเป็นบทเรียน
10. เห็นคุณค่าของเงิน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2530 : 132) กล่าวถึงบันได 7 ขั้น ในการประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระมีดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในงานอาชีพด้วยตนเองอยู่เสมอ
2. สนองความต้องการของผู้บริโภค
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนางานอาชีพให้ดียิ่งขึ้น
4. โฆษณา และ ประชาสัมพันธ์งานให้กว้างขวางและแพร่หลายมากที่สุด
5. มีความตั้งใจ ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน
6. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
7. กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคุณลักษณะของผู้ประกอบการอาชีพอิสระสามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่จะประกอบการอาชีพอิสระนั้นต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่เสมอ
2. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น
3. หาความรู้ที่เกี่ยวกับงานเพิ่มเติมอยู่เสมอ
4. ขยัน อดทน ซื่อสัตย์
5. มีความรับผิดชอบ และ ขยัน อดทน

6. มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิดกล้าทำกล้าตัดสินใจ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพพิธีกรนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความอดทน มีความเชื่อมั่นในตนเอง กระตือรือร้น มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพพิธีกร รู้จักแก้ปัญหา กล้าคิดกล้าทำกล้าตัดสินใจ ซื่อสัตย์ขยันอดทน มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพพิธีกร

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเลือกอาชีพและพัฒนาอาชีพ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเลือกอาชีพและพัฒนาอาชีพ

2.1.1 ทฤษฎีของซูเปอร์

ซูเปอร์ (Super . 1957 : 99 – 108) ได้ทำการศึกษาเลือกอาชีพและสรุปรวบรวมตั้งเป็นทฤษฎีการเลือกอาชีพโดยใช้ชื่อทฤษฎีว่า ทฤษฎีพัฒนาการเลือกอาชีพ (Theory of - Vocational Development) และความรู้อันเป็นรากฐานเบื้องต้นของทฤษฎีมีอยู่ 12 ประการ คือ

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ทฤษฎีของความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นหลักสำคัญทั้งด้านเกี่ยวกับการศึกษา และ จิตวิทยาทางอาชีพ เพราะบุคคลย่อมแตกต่างกันทั้งในความสามารถ ความสนใจ และ บุคลิกภาพ ดังนั้นการเลือกอาชีพของบุคคลก็ควรต้องคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล
2. ความสามารถหลาย ๆ อย่างในตัวบุคคล บุคคลแต่ละคนมีขีดความสามารถประจำตัวของแต่ละบุคคลที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในงานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือพอใจในงานอย่างใดอย่างหนึ่ง การที่จะนำเอาคนหนึ่งไปเปรียบเทียบกับอีกคนหนึ่งไม่ได้ ทุกคนมีความสามารถเฉพาะอย่างแตกต่างกันไปคนละอย่าง
3. กระบวนการความสามารถในอาชีพ อาชีพแต่ละอาชีพมีกระบวนการของความสามารถเฉพาะของแต่ละอาชีพ เช่น ความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพ นั่นคือ อาชีพหนึ่ง ๆ ก็ต้องการบุคคลที่มีความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพต่างไปจากอีกอาชีพหนึ่ง
4. การเลียนแบบของรูปแบบ บุคคลส่วนมากเลียนแบบบิดาหรือมารดาหรือบุคคลอื่นในการประกอบอาชีพ วัยรุ่นจะสนใจอาชีพโดยการเลียนแบบจากผู้ใหญ่ ดังนั้น ก็ควรจะเป็นรูปแบบที่ดีให้กับเด็ก
5. ความต่อเนื่องของการตัดสินใจ การที่บุคคลจะเลือกอาชีพอะไรนั้นการตัดสินใจเลือกจะต้องจัดให้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่บุคคลอาศัยอยู่ทำงานอยู่รวมทั้งอัตมโนภาพ (Self – concept)

6. ช่วงของชีวิต กระบวนการเลือกอาชีพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตามช่วงชีวิตของบุคคล ซึ่งแบ่งออกเป็นขั้น ๆ ดังต่อไปนี้

6.1 ขั้นของการเจริญเติบโต เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ 14 ปี เป็นระยะที่เด็กกำลังเจริญเติบโต

6.2 ขั้นของการสำรวจ ระยะอายุระหว่าง 14 – 25 ปี เป็นช่วงที่บุคคลพยายามทำความเข้าใจตนเอง ทดลองสวมบทบาทของผู้ใหญ่ เช่น การหาคู่ การหาอาชีพ และการหาตำแหน่งในสังคม

6.3 ขั้นของการสร้างหลักฐาน ระยะอายุระหว่าง 25 – 45 ปี เป็นช่วงที่บุคคลคิดมีครอบครัวมีบทบาทในสังคม มีอาชีพที่แน่นอน มีงานทำมั่นคง และมีบ้านอยู่อาศัย

6.4 ขั้นของชีวิตมั่นคง ระหว่างอายุ 45 – 65 ปี เป็นช่วงที่เห็นความสำคัญของครอบครัว พยายามที่จะมีหน้าที่มาหาความก้าวหน้าในการทำงาน

6.5 ขั้นของความเสื่อม ตั้งแต่อายุ 65 ปี ถึงตายเป็นช่วงที่ทำงานน้อยลง มีความรับผิดชอบน้อย และมีบทบาทในสังคมน้อย

7. แบบแผนของอาชีพ แบบแผนของอาชีพขึ้นอยู่กับระดับสังคมเศรษฐกิจและโอกาสซึ่งแบบแผนของอาชีพนี้ ได้แก่ ระดับสูงต่ำของอาชีพ ความถี่ในการเปลี่ยนงาน อาชีพบางอย่างทำให้เปลี่ยนงานน้อย แต่อาชีพบางอย่างก็ไม่ต้องเปลี่ยนงานบ่อย ๆ

8. การพัฒนาอาชีพควรได้รับการแนะแนวทางให้ถูกต้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพบางอย่างให้เหมาะสม โดยการฝึกงานบ้างตามโอกาสอันควร

9. การพัฒนาอาชีพเป็นผลของการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูจากบ้าน การได้รับการศึกษาจากโรงเรียนและสังคม ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ประเมิน แปลความหมายข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและทดลองวางแผนเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นการสร้างความคิดเกี่ยวกับตนเอง เช่น รู้จักความสนใจ ความถนัดและความสามารถของตนเอง อันทำให้รู้จักประเมินประนีประนอมระหว่างความสามารถของตนเองที่จะเป็นไปได้จริง

10. การเปลี่ยนแปลงในกระบวนการประกอบอาชีพ กระบวนการในการประกอบอาชีพขึ้นอยู่กับระดับของสังคม เศรษฐกิจ ของบิดามารดา สติปัญญาความสามารถ และ ความสนใจของบุคคลซึ่งไม่คงที่ เช่นเดียวกับการพัฒนาของบุคคลตามช่วงชีวิตระหว่างช่วงของความเจริญเติบโต และระยะต้นของช่วงของการสำรวจของบุคคลจะมีความเข้าใจเพียงเล็กน้อยต่อกระบวนการ

พัฒนาอาชีพ แต่ความเข้าใจอันเล็กน้อยนี้จะมีประโยชน์สำหรับกระบวนการนี้ในช่วงของขั้นความเจริญเติบโตระยะสุดท้ายของการสำรวจของการสร้างหลักฐานและขั้นของชีวิตที่มั่นคง

11. ความพอใจในงานขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคลตำแหน่งและบทบาทของบุคคล บุคคลจะพึงพอใจในงานถ้างานนั้นไปกับวิถีชีวิต ความสามารถ และถ้าได้สวมบทบาทตามที่บุคคลนั้นต้องการระดับของความพึงพอใจขึ้นอยู่กับระดับของการพัฒนาความคิดเกี่ยวกับตนเองของบุคคล

12. งานคือวิถีทางของชีวิต งานเป็นวิถีทางแห่งชีวิตของบุคคลได้ค้นพบทางออกที่ใช้แสดงความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ และค่านิยมของบุคคลนั้น ๆ และความสามารถกระทำได้ตามบทบาทที่บุคคลนั้นเลือกสรรแล้ว

ซูเปอร์ (Super. 1957 : 185 – 190) ได้เสนอหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาทางอาชีพไว้ดังนี้

1. การพัฒนาทางอาชีพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มสนใจเลือกอาชีพจนถึงประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงเป็นระยะเวลานาน
2. การพัฒนาทางอาชีพเป็นขั้นตอนและมีระเบียบแบบแผน
3. บุคคลจะมองเห็นความจริงเกี่ยวกับการเลือกอาชีพมากขึ้น เมื่อมีอายุเพิ่มขึ้นตั้งแต่วัยรุ่นจนถึงวัยผู้ใหญ่
4. การคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองเริ่มตั้งแต่ก่อนวัยรุ่นและเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น
5. วิถีและอัตราการเคลื่อนไหวของแต่ละบุคคลจากระดับหนึ่งไปยังอีกระดับหนึ่งมีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญา สถานภาพทางสังคม และ เศรษฐกิจของบิดามารดา ความต้องการ ค่านิยม ความสนใจ ทักษะ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
6. แขนงอาชีพที่แต่ละบุคคลเลือกเกี่ยวกับความสนใจ ค่านิยม และ ความต้องการเลียนแบบบิดามารดา หรือสังคมที่อยู่ ระดับคุณภาพการศึกษา
7. ความพอใจในงานและชีวิตขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของความสามารถ ความสนใจ ค่านิยม และบุคลิกภาพในงานอาชีพ
8. บุคคลจะเลียนแบบจากบิดามารดาโดยทางอ้อมซึ่งมีบทบาทต่อการเลือกอาชีพด้วย
9. การพัฒนาทางอาชีพดำเนินไปตลอดเวลา
10. คุณสมบัติของบุคคลหนึ่งอาจเหมาะสมกับอาชีพอื่น

2.1.2 ทฤษฎีของกินซ์เบิร์ก

กินซ์เบิร์ก (สมสมุท มุ่งสันติ.ม.ป.ป. : 2539 : 47 – 57 ; อ้างอิงจาก Ginzberg. 1974) กล่าวถึงการเลือกอาชีพว่าเป็นกระบวนการตั้งแต่เกิดจนตายไม่ใช่การตัดสินใจเพียงครั้งเดียวแต่เป็นการตัดสินใจเป็นสิ่งที่สำคัญติดต่อกันไปแต่ละขั้นของกระบวนการมีความสำคัญต่อพัฒนาการของอายุของแต่ละบุคคลซึ่งเวลาเหล่านี้จะไม่หวนกลับไปอีก

ดังนั้นเมื่อตัดสินใจแล้วจะกลับหลังไม่ได้ การเลือกจึงเป็นกระบวนการที่มุ่งสู่เวลาข้างหน้าและจบลงด้วยการประนีประนอมระหว่างความพอใจ ความต้องการของตนและความเป็นจริงของโลก ดังนั้น ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกอาชีพตามทฤษฎีมี 3 ประการ คือ

1. การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการ
2. กระบวนการเลือกอาชีพจะย้อนกลับไปยังอดีตไม่ได้
3. การเลือกอาชีพเป็นการประนีประนอมขั้นสุดท้ายระหว่างความสามารถ ความสนใจ และความเป็นจริง ของสภาพแวดล้อม

กินซ์เบิร์ก (Ginzberg.1974) แบ่งช่วงการเลือกอาชีพของบุคคลเป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะคิดฝัน (Fantasy Period) คือ ระยะที่เด็กมีอายุ 1 – 10 ปี เริ่มนึกถึงการเลือกอาชีพในการสร้างจินตนาการไว้ว่าโตขึ้นจะเป็นอะไรในวัยนี้เด็กไม่มีความสามารถในการประเมินขีดความสามารถของตนหรือรู้โอกาสในการทำงานและข้อจำกัดของตนอย่างแท้จริงเขาจะดูสิ่งคนที่เขาอยู่

2. ระยะทดลองทำงาน (Tentative Period) อายุตั้งแต่ 11 – 17 ปี การเลือกอาชีพในวัยนี้แสดงถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลเกี่ยวกับปัญหาการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต คำนึงถึงอนาคตมากกว่าปัจจุบัน ภายใต้นี้ยังเป็นการเลือกที่ยืดหยุ่นประกอบเกี่ยวกับตนเองอยู่ เช่น คำนึงถึงความสนใจ ความสามารถ ค่านิยมของตนเอง ช่วงนี้อาจแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

- 2.1 ระยะยึดความสนใจของตนเอง (Interest Stage) เด็กอายุ 11 – 12 ปี จะเลือกอาชีพตามความสนใจ ซึ่งส่วนมากจะสัมพันธ์กับความสามารถระยะต้น

- 2.2 ระยะคำนึงถึงความสามารถ (Capacity Stage) เด็กอายุ 13 – 14 ปี จะเลือกอาชีพที่อาศัยความสามารถเพียงอย่างเดียวอาจผิดพลาดได้

- 2.3 คำนึงถึงค่านิยมของตัวเอง (Value Stage) เด็กอายุหลัง 15 – 16 ปี จะเริ่มรู้ถึงค่านิยมและสังเกตว่าอะไรเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับเขา สิ่งที่เขาต้องการ คือ เกียรติยศ โอกาสในการแสดงความคิดเห็น สร้างสรรค์ ค่านิยมเหล่านี้มีความสำคัญกับการเลือกอาชีพของเขา

2.4 ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ (Transition Stage) เด็กอายุ 17 ปี จะเริ่มรู้จักพัฒนาจากข้อเท็จจริงและตัดสินใจถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้นโครงสร้างของสังคมและเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญที่คนเราต้องเรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับบทบาทในอนาคต

3. ระยะเลือกที่สมจริง (Realistic Period) เป็นระยะของความเป็นจริงนับตั้งแต่ช่วงอายุ 17 ปีขึ้นไป จนถึงวัยผู้ใหญ่ระยะนี้เป็นระยะแสวงหาข้อเท็จจริงจากอาชีพต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพให้เป็นไปอย่างถูกต้องโดยคำนึงโอกาส ข้อจำกัด และข้อเท็จจริงต่าง ๆ

ฮอลแลนด์ (พัชรา แย้มสำราญ.2537 ; อ้างอิงจาก Holland. 1966 : 2 – 4) กล่าวว่า “บุคลิกภาพ มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ” และ “บุคคลจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน” นอกจากนี้บุคลิกภาพเฉพาะอย่างจะมีความสัมพันธ์กับอาชีพเฉพาะอย่าง และบุคลิกภาพแต่ละแบบจะมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมกับสิ่งแวดล้อมทางอาชีพโดยบุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ได้ฝึกทักษะและใช้ความสามารถ ทั้งยังเปิดโอกาสให้ได้แสดงทัศนคติหรือเจตคติ ค่านิยม และบทบาทของเขา ตลอดทั้งมีโอกาสแก้ปัญหาที่ประสบได้สมบทบาท และหลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่ไม่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตนเอง

2.1.3 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์

ฮอลแลนด์ (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2528 : 53–58 ; อ้างอิงจาก Holland.1966 : 2–4) ได้กล่าวถึงหลักการเลือกอาชีพให้สอดคล้องกับลักษณะของบุคลิกภาพโดยตั้งทฤษฎีไว้ 4 ข้อหลักดังนี้

1.มนุษย์ใช้อชีพเป็นเครื่องแสดงออกทางบุคลิกภาพของเขา ถ้าเขาเลือกอาชีพใดก็ย่อมแสดงว่าบุคลิกภาพของเขาออกมาในทิศทางนั้นด้วยเช่นกัน แบบทดสอบที่ฮอลแลนด์ได้คิดขึ้นเพื่อวัดความสนใจทางด้านอาชีพนั้นแท้จริงแล้วก็อาจกล่าวได้ว่าเป็นแบบทดสอบเพื่อวัดแนวโน้มทางบุคลิกภาพด้วยเช่นกัน

2. คนเราทุกคนมีความคิดบางอย่างเกี่ยวกับอาชีพแทบจะทุกอาชีพ แนวคิดทางอาชีพเหล่านี้อาจถูกต้องเกี่ยวกับความจริงหรือไม่ก็ได้

3. บุคคลที่เลือกประกอบอาชีพที่คล้ายคลึงกัน ย่อมมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนั้นจึงมีวิธีโต้ตอบหรือแก้ปัญหา สถานภาพใกล้เคียงกันก่อให้เกิดเป็นบุคลิกภาพทางอาชีพขึ้นในแต่ละอาชีพ โดยปริยาย

4. บุคคลที่เลือกอาชีพได้ตรงกับลักษณะบุคลิกภาพของเขา มักจะมีความพึงพอใจในงานอาชีพนั้น ยิ่งถ้าสอดคล้องกันระหว่างบุคลิกภาพ และสิ่งแวดล้อมทางอาชีพมีมากเท่าใดเขาก็จะมีความสุขในการทำงานมากขึ้นเท่านั้น

ฮอลแลนด์ (Holland. 1973 : 2 – 4) ดังนั้น ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ ได้ตั้งขึ้นโดยมีความคิดพื้นฐาน 4 ประการ

1. บุคลิกภาพโดยทั่วไป แบ่งออกเป็น 6 แบบ ตามลักษณะทางอาชีพต่าง ๆ และลักษณะของบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ เหล่านั้น ซึ่งได้แก่ งานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (Realistic) งานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Investigative) งานบริการการศึกษาและสังคม (Social) งานสำนักงานและเลียบ (Enterprising) งานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรม (Artistic) งานสารบรรณ เลขานุการ (Conventional) โดยที่แต่ละบุคคลจะเลือกอาชีพที่มีลักษณะสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของตนเอง เพื่อการจำได้ง่าย ฮอลแลนด์จึงใช้อักษรย่อเขียนได้เป็น R I A S E C ดังนี้ ฮอลแลนด์ (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2528 : 54-58 ; อ้างอิงจาก Holland. 1973)

1.1 บุคคลที่มีบุคลิกภาพเป็นประเภท Realistic (R) บุคคลกลุ่มนี้มีความสนใจกับงานหรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุ มีรูปร่างจับต้องได้ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของ เช่น เครื่องมือจักรกล และสัตว์เลี้ยง ชอบทำงานที่อยู่กลางแจ้ง มีความสามารถทางด้านเครื่องยนต์ เครื่องไฟฟ้า เทคนิคไม่ชอบกิจกรรมที่ต้องเกี่ยวข้องกับคน สังคม หรือ การศึกษา

นอกจากนี้บุคคลกลุ่มนี้มักจะมีกรรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่ามีความสามารถด้านเครื่องยนต์และกีฬา แต่ขาดทักษะในการเข้าสังคม มักจะหลีกเลี่ยงบทบาทเกี่ยวกับการทำงานกับบุคคลหมู่มาก และหลีกเลี่ยงการเป็นผู้นำ และยังไม่ชอบเป็นจุดเด่นหรือจุดสนใจของผู้คน

1.2 บุคคลที่มีบุคลิกภาพเป็นประเภท Investigative (I) บุคคลเหล่านี้มีความสนใจกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตทางวิเคราะห์ ความคิดอย่างมีเหตุผลของงานอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ และมักจะต้องเกี่ยวข้องกับการสังเกตทางวิชาการหรือวิทยาศาสตร์ชนิดต่าง ๆ สนใจการจัดระบบ การทดลองด้านกายภาพ ชีวภาพ เพื่อเข้าใจและสามารถควบคุมปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการสังคมหรืองานประเภทค้าขาย

บุคลิกภาพโดยทั่วไปมักจะรับรู้ตนเองในฐานะนักวิชาการ เชื่อมั่นความคิดของตนเองมีค่านิยมทางวิทยาศาสตร์แต่ขาดทักษะทางการเป็นผู้นำ ส่วนคุณลักษณะ

1.3 บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ Artistic (A) บุคคลกลุ่มนี้ชอบกิจกรรมเป็นนามธรรม อิสระสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะ มีจินตนาการกว้างไกลของงานศิลปะทุกรูปแบบ รวมทั้งดนตรี วรรณกรรม และทางละครหลีกเลี่ยงกิจกรรมพวกอุปสรรค หรืองานที่เป็นระเบียบแบบแผนอย่าง

เคร่งครัดมักจะรับรู้ว่าคุณมีพรสวรรค์ ชอบแสดงออก มีความละเอียดอ่อนด้านจิตใจ มีความรู้สึก
รุนแรงมีความคิดริเริ่ม ไม่ชอบเลียนแบบใคร เป็นตัวของตัวเองสูง มักมีความถนัดทางด้านภาษา
หรือ วรรณคดี มากกว่าความสามารถทางคณิตศาสตร์ ไม่ชอบงานที่ซ้ำซากจำเจ เช่น งานสำนักงาน
งานสารบรรณ บุคลิกภาพที่เด่นคือ เจ้าอารมณ์ มีอุดมคติ เพื่อฝัน ใจร้อน ไม่ใคร่มีระเบียบ
มักไวต่อความรู้สึก และบางครั้งจุกจิก

1.4 บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ Social (S) บุคคลกลุ่มนี้จะแตกต่างจาก 2 กลุ่มแรก
โดยที่ชอบจะจัดการติดต่อกับบุคคลอื่น มีทักษะทางสังคมที่จะให้ความรู้ฝึกหัดและพัฒนาสั่งสอนผู้
อื่น ชอบกิจกรรมลักษณะบริการชุมชน ทำงานให้สังคม แต่มักจะหลีกเลี่ยงงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับ
เครื่องยนต์ และทางวิทยาศาสตร์ด้านอื่น ๆ

1.5 บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ Enterprising (E) บุคคลกลุ่มนี้มีธรรมชาติที่ชอบ
กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนหรือผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ เช่น งานประเภทค้าขาย
ชอบเสี่ยงและผจญภัย มีความก้าวร้าวและชอบแสดงออก มีความกระตือรือร้น และมีแรงกระตุ้น
ในการทำงานสูง แต่ไม่ชอบงานที่ต้องเกี่ยวกับการสังเกต หรืองานทางวิทยาศาสตร์เทคนิค
เขามักจะรับรู้ตนเองในฐานะเป็นบุคคลที่เด่นเข้าสังคมได้ดี เชื่อมมั่นในตนเองสูงมีความสามารถโน้มน้าว
ใจผู้อื่นได้ดี นิยมผู้มีความสามารถทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ บุคลิกภาพโดยทั่วไปมี
ลักษณะกล้าได้แย่ง ชอบผจญภัย ทะเยอทะยาน น่าเชื่อถือ เปิดเผย ใจร้อน ช่างพูด มองโลกในแง่
ดี กระปรี้กระเปร่า

1.6 บุคลิกภาพแบบ Conventional (C) จัดเป็นบุคคลประเภทที่สนใจในกิจกรรมที่
เป็นรูปธรรม ชอบความเป็นระเบียบและทำกิจกรรมที่มักจะได้รับการยอมรับจากสังคม ยึดแบบ
แผนเดิมที่เคยปฏิบัติ ชอบทำสิ่งที่ได้รับการบอกเล่ามากกว่าการริเริ่มด้วยตนเองมักจะรับรู้ตน
เองในฐานะนักเลียนแบบ จัดระบบอนุรักษ์นิยม ชอบงานด้านเลขานุการ งานสารบรรณ แต่ขาด
ทักษะทางด้านศิลปะ บุคลิกภาพที่สำคัญของบุคคลเหล่านี้ คือ อ่อนน้อม เยือกเย็น เรียบร้อย
คล่องแคล่ว เจ้าระเบียบ ไม่ใคร่ยืดหยุ่น และมักขาดจินตนาการ แต่สามารถควบคุมตนเองได้ดี
และเมื่อมีความสบายใจ อาจปรับตัวโดยการเลียนแบบ และทำตามความต้องการของสังคม

2. สิ่งแวดล้อมของบุคคลแบ่งได้เป็น 6 ลักษณะ ตามความสนใจในอาชีพ 6 ลักษณะ
ตามสิ่งแวดล้อมจะมีบุคคลรวมกลุ่มกันตามบุคลิกภาพแต่ละประเภท เช่น บุคคลที่มีบุคลิกภาพ
แบบที่สนใจในงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง ก็จะจัดอยู่ในสิ่งแวดล้อมอาชีพประเภทงานช่างฝีมือมาก
กว่าที่จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมในกลุ่มงานของบุคคล ลักษณะการบริการการศึกษาและสังคม ในขณะที่

เดียวกันถ้าพิจารณาสิ่งแวดล้อมของบุคคล เราก็สามารถระบุลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลเหล่านั้นได้ซึ่งลักษณะสิ่งแวดล้อมดังกล่าวประกอบด้วย

2.1 สิ่งแวดล้อมในการทำงานของบุคคลแบบ Realistic ได้แก่ งานที่ต้องการทักษะทางการใช้เครื่องกล การเคลื่อนไหวของร่างกาย งานที่เป็นรูปธรรมเกือบทุกชนิด อาชีพในกลุ่มที่มีสิ่งแวดล้อมดังกล่าวได้แก่ กลุ่มอาชีพทางวิศวกร ช่างเทคนิคต่าง ๆ อาชีพการเกษตร ป่าไม้ ประมง รวมทั้งนักเดินเรือ และ ช่างเลื้อย

2.2 สิ่งแวดล้อมในการทำงานของบุคคลแบบ Artistic ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่ต้องการความสามารถทางด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การใช้จินตนาการ และอิสระอาชีพในกลุ่มนี้ได้แก่ อาชีพทางด้านศิลปะทุกแขนง งานประพันธ์ งานแสดงรวมทั้งครูสอนศิลปะ นางแบบ นักแต่งเพลง มัณฑนากร เป็นต้น

2.3 สิ่งแวดล้อมในการทำงานของบุคคลแบบ Social ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่ต้องการการทำงานร่วมกับคน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและให้บริการผู้อื่น อาชีพในกลุ่มนี้ได้แก่ อาชีพทางด้านบริการประชาชนต่าง ๆ เช่น นักแนะแนว นักประชาสัมพันธ์ พยาบาล อาจารย์มหาวิทยาลัย ครู บรรณารักษ์ ผู้ดูแลหอพัก

2.4 สิ่งแวดล้อมในการทำงานของบุคคลแบบ Enterprising ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้บุคคลใช้ทักษะทางการพูด ชักจูง โน้มน้าว สามารถนำ ควบคุม ดูแลและวางแผน อาชีพในกลุ่มนี้ได้แก่ อาชีพทางค้าขาย และนายธนาคาร นักวิจัยตลาด ผู้จัดการฝ่ายขาย ทนายความ โฆษกวิทยุกระจายเสียง รวมทั้งผู้จัดการร้านอาหาร เป็นต้น

2.5 สิ่งแวดล้อมในการทำงานของบุคคลแบบ Conventional ได้แก่ สิ่งแวดล้อมของงานที่มีหน้าที่บอกไว้อย่างแจ่มชัดเป็นงานประจำ ทำเป็นวงจรตามที่ถูกกำหนดไว้ มักจะเกี่ยวข้องกับวัสดุส่วนใหญ่อาชีพในกลุ่มนี้ได้แก่ งานในออฟฟิต งานบัญชี เลขานุการ ทำงานในธนาคาร ผู้ประเมินผล เสมียนในสำนักงาน เป็นต้น

3. บุคคลจะแสวงหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาได้มีโอกาสใช้ทักษะความสามารถ รวมทั้งทัศนคติ ค่านิยม ปัญญาในการเลือกประกอบอาชีพ และบทบาทของบุคคลนั้น ๆ

4. บุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล เมื่อเราทราบถึงประเภทของบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมของบุคคล ก็จะสามารถทำนายถึงลักษณะบางอย่างที่เหมาะสมกับเขาได้ เช่น การเลือกอาชีพ การเปลี่ยนอาชีพ ความสำเร็จในอาชีพ รวมทั้งความสามารถเฉพาะและพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของเขาด้วยเช่นกัน

นอกจากความคิดพื้นฐาน 4 ประการข้างต้นแล้ว ฮอลแลนด์ ยังมีแนวคิดที่จะช่วยเสริมความเชื่อพื้นฐานให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นเพิ่มเติมอีก 4 ประการ (Holland.1973 : 4 – 5)

1. ความสอดคล้องต้องกัน (Consistency) ฮอลแลนด์ กล่าวว่า บุคคลจะมีรูปแบบของบุคลิกภาพที่เด่นชัดอยู่หนึ่งรูปแบบ และอาจมีลักษณะของรูปแบบอื่น ๆ ประปรายได้อีก 2 หรือ 3 รูปแบบ

ฮอลแลนด์ได้ใช้เครื่องหมายเป็นรูปหกเหลี่ยมอธิบายทฤษฎีโดยมุมแต่ละมุมของรูปหกเหลี่ยมใช้แทนบุคลิกภาพและลักษณะสิ่งแวดล้อมแต่ละแบบเรียงตามลำดับอักษรจากขวาไปซ้าย โดยมีหลักดังนี้ อักษรที่อยู่ใกล้กันจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันมากกว่าตัวอักษรที่อยู่ห่างกันออกไป บุคลิกภาพของบุคคลแต่ละคนจะถูกแทนที่ด้วยตัวอักษร 2 หรือ 3 ตัว เรียกว่าเป็นรหัสบุคลิกภาพของเขา

2. ความแตกต่าง (Differentiation) โดยปกติ บุคคลจะมีบุคลิกภาพเด่นชัดอยู่ลักษณะหนึ่ง ประปรายอยู่บ้าง แต่บางคนอาจจะมีบุคลิกภาพลักษณะต่าง ๆ อยู่ในระดับใกล้เคียงกันจนยากต่อการที่จะชี้ลงไปว่าบุคคลนั้นมีบุคลิกภาพลักษณะใด

3. ความเหมาะสมกัน (Congruence) บุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมจะต้องมีความเหมาะสมกัน ฮอลแลนด์กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ต่างแบบกันก็จะแสวงหาสิ่งแวดล้อมที่ตรงกับบุคลิกภาพของเขา เช่น ถ้าเขาชอบช่วยเหลือคนอื่น เขาอาจจะเลือกงานอาชีพครู พยาบาล เป็นต้น

4. การคาดคะเน (Calculus) โดยเหตุที่บุคลิกภาพแต่ละลักษณะและสิ่งแวดล้อมแต่ละอย่างมิได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด และต่างก็มีความสัมพันธ์ภายในกันอยู่ ดังนั้น เมื่อบุคคลมีบุคลิกภาพลักษณะหนึ่งก็ทำให้สามารถคาดคะเนถึงบุคลิกภาพลักษณะอื่นได้ด้วย

การกำหนดลักษณะบุคลิกภาพ (Holland. 1973 : 13 – 18) ฮอลแลนด์ได้จำแนกลักษณะบุคลิกภาพตามความสนใจอาชีพต่าง ๆ หกประเภทโดยมีเป้าหมาย ดังนี้

1. ชี้แนะประสบการณ์ที่จะนำไปสู่ลักษณะเฉพาะของบุคคล
2. อธิบายให้ทราบว่า ประสบการณ์นำไปสู่ลักษณะเฉพาะได้อย่างไร และลักษณะเฉพาะนำไปสู่พฤติกรรมได้อย่างไร
3. แยกแยะความเหมาะสมระหว่างบุคลิกภาพแต่ละลักษณะกับเหตุการณ์ทั้งเก่าและใหม่

2.1.4 ทฤษฎีของไทด์แมน และ โอฮารา

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528 : 75) ได้กล่าวว่าทฤษฎีของไทด์แมนและโอฮาราคือเป็นทฤษฎีที่ได้รับอิทธิพลโดยตรงมาจากทฤษฎีของซูเปอร์และกินซ์เบิร์ก ไทด์แมน ได้เน้นในเรื่องของการ

ตัดสินใจ ไทด์แมนและโอฮารามองเรื่องพัฒนาการอาชีพว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลใช้การทำงานเป็นวิธีการแสดงออกทางบุคลิกภาพ และเป็นการปรับตัวทางสังคม การแสดงออกทางบุคลิกภาพนี้มีความหมายถึงการที่บุคคลแต่ละคนได้แสดงออกซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง (ที่ทำให้เขาแตกต่างจากบุคคลอื่น) ส่วนการปรับตัวทางสังคม เป็นการที่บุคคลพยายามปรับตัวเข้ากับผู้อื่นเพื่อเขาจะได้เป็นที่ยอมรับในสังคมไทด์แมนได้ย้ำถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและอาชีพที่เห็นได้ชัดเจนจากการที่บุคคลต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจ เขาได้ย้ำเรื่องการตัดสินใจว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาการทางอาชีพ การตัดสินใจไม่ว่าจะเป็นในด้านการเรียน การทำงานหรือกิจกรรมประจำวัน ล้วนมีส่วนส่งเสริมที่จะทำให้รูปแบบของการพัฒนาอาชีพของบุคคลผู้นั้น เขาได้แบ่งขั้นตอนการตัดสินใจออกเป็น 2 ระยะ คือ

1. ระยะคาดการณ์ล่วงหน้า (Period of Anticipation)

แบ่งเป็นชั้นย่อย ๆ 4 ชั้น คือ

1.1 ชั้นการสำรวจ (Exploration) เกิดเมื่อบุคคลจะพิจารณามองเห็นทางเลือกหลายทาง จึงเริ่มสำรวจทางเลือกเหล่านั้น

1.2 ชั้นเห็นรูปแบบทางเลือกเด่นชัด (Crystallization) บุคคลเริ่มมองเห็นว่าทางเลือกใดที่เป็นไปได้และตัดทางเลือกที่เป็นไปไม่ได้ทิ้ง

1.3 ชั้นการเลือก (Choice) เลือกอาชีพที่ชอบมากกว่าอาชีพอื่น และจัดอันดับอาชีพที่ต้องการ

1.4 ชั้นเจาะจงตัวเลือก (Specification) เมื่อเลือกอาชีพที่สนใจแล้ว ก็จะไปหาข้อมูลรายละเอียดของอาชีพนั้น เช่น ลักษณะงาน การฝึกอบรม การหาแหล่งงาน เป็นต้น

2. ระยะการดำเนินงานตามแผนและการปรับตัว (Period of Implementation and Adjustment) มี 3 ชั้นย่อย คือ

2.1 ชั้นอุปมาน (Induction Stage) บุคคลก้าวสู่งานอาชีพตามเป้าหมายเลือกไว้ และอาจต้องปรับตัวโดยปฏิบัติตามกลุ่มอาชีพที่เขาปฏิบัติกัน

2.2 ชั้นหัวเลี้ยวหัวต่อ (Transition) เป็นชั้นที่บุคคลพยายามปรับ หรือ ผสมผสานเป้าหมายของตัวเอง อาจเป็นการประนีประนอม หรือ คล้อยตาม เพื่อกลายเป็นสมาชิกของกลุ่มไปในที่สุด

2.3 ชั้นการอนุรักษ์ (Maintenance) เป็นชั้นที่บุคคลหาความสมดุลย์มั่นคงในงานเกิดความพึงพอใจว่างานนั้นเหมาะกับเขาในกรณีที่บุคคลไม่สามารถผสมผสานกลุ่มเป้าหมายของกลุ่มเข้ากับเป้าหมายส่วนตัวหรือเขาอาจจะไม่พอใจกับการเลือกอาชีพของเขา เขาอาจแสวงหา

อาชีพใหม่ และเริ่มกระบวนการคิดตัดสินใจใหม่อีกครั้งก็ได้ แต่การตัดสินใจครั้งที่สองก็อาจนำข้อมูลที่ได้เคยวิเคราะห์แล้วในครั้งแรกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้เช่นกัน ไทด์แมนและโอฮารา เชื่อว่ากระบวนการพัฒนาในแต่ละขั้น เป็นสิ่งที่ย้อนกลับมาใหม่ได้ เช่น บุคคลที่อยู่ในขั้นที่เป็นขั้นเจาะจะ ตัวเลือกอาจย้อนกลับไปอยู่ในขั้นการเลือกใหม่ก็ได้ เท่าๆ กับที่จะไปอยู่ในขั้นอุปมานได้เช่นกันทั้งนี้ เพราะเขาเชื่อว่าในการตัดสินใจนั้น คนเราสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอสิ่งที่เคยตัดสินใจไปแล้วอาจนำมาพิจารณาใหม่ ถ้ามีตัวแปรใหม่เกิดขึ้น แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้วบุคคลมักจะดำเนินตามขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มตัดสินใจไม่ถูกไปจนกระทั่งถึงตัดสินใจได้ และดำเนินการตามแผนที่วางไว้ในที่สุด

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพกับการประกอบอาชีพอิสระ

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

3.1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

คำว่าบุคลิกภาพมีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

แอลพอร์ท (Allport. 1967 : 2 - 3) ให้ความหมายของบุคลิกภาพ ไว้ว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่ช่วยทำนายไว้ว่า บุคคลจะทำอะไรในสถานการณ์ที่กำหนดให้ และบุคลิกภาพเป็นเรื่องของพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคล ทั้งพฤติกรรมที่เปิดเผยและซ่อนเร้นอยู่

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2531 : 5) ได้สรุปความหมายของบุคลิกภาพว่าเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนภายนอกและภายใน คือ

1. ส่วนภายนอก คือ ส่วนที่มองเห็นชัดเจน เช่น รูปร่าง หน้าตา กิริยา มารยาท การแต่งตัว วิธีพูดจา การนั่ง การยืน
2. ส่วนภายใน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ยาก แต่อาจทราบได้โดยการอนุมาน เช่น สติปัญญา ความถนัด ลักษณะอารมณ์เฉพาะตัว ความใฝ่ฝันปรารถนา ปรัชญาชีวิต ค่านิยม และความสนใจ

สุรางค์ โค้วตระกูล (2533 : 21) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลแสดงออก โดยพฤติกรรมที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนกำลังเผชิญอยู่ และพฤติกรรมนี้จะคงเส้นคงวาพอสมควร

จากความหมายของบุคลิกภาพดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะโดยรวมทั้งหมดของบุคคลทั้งด้าน นิสัย รูปร่างหน้าตา อารมณ์ ทัศนคติ การแสดงออกทั้งทางด้านร่างกาย และ จิตใจ ทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของบุคคลนั้น ๆ อันเป็นผลมาจากพันธุกรรม และ สิ่งแวดล้อม

3.1.2 เอกสารเกี่ยวกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว

นวลละออ สุภาผล (2527 : 141) ได้ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพเก็บตัวเป็นลักษณะที่บุคคลมุ่งเข้าหาตนเองหรือสู่โลกของความรู้สึกส่วนตัว ลักษณะของคนประเภทนี้จะตรงกันข้ามกับประเภทแรก คือ เป็นคนที่ไม่แน่ใจไม่กล้าตัดสินใจ ไตร่ตรอง สงบเสงี่ยม ไม่ชอบสมาคมหลบหน้าผู้อื่น ปกป้องผู้อื่น ภายในจิตใจจะมีความไม่ไว้วางใจผู้อื่น และมองผู้อื่นด้วยความพินิจพิเคราะห์ และบุคลิกภาพแสดงตัว เป็นลักษณะที่บุคคลมุ่งสู่โลกภายนอกหรือสู่โลกของความเป็นจริง ลักษณะของบุคคลประเภทนี้ คือ ชอบออกสังคม นิยเปิดเผย รู้จักผ่อนปรน ซึ่งทำให้ปรับปรุงตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ง่าย มีความสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นและไม่จริงจังกับความรู้สึกผิดหวัง

วันเพ็ญ อายุการ (2512 : 12) ได้ให้ความหมายของ บุคคลที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวว่า หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ตัดสินใจ โดยยึดตนเองเป็นหลัก ไม่ถามคนอื่น จะทำอะไรแล้วมักทำตามมาตรฐานและหลักการ เป็นพวกที่ขาดความยืดหยุ่น ขี้อาย ปรับตัวยาก เป็นผู้ที่สนใจเอาใจใส่ในตัวเอง มีการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง การปรับตัวของพวกนี้ มักทำโดยการหลบหนี และการเพ้อฝัน บุคลิกภาพแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลซึ่งสนใจในคนอื่นและโลกภายนอก ไม่ค่อยห่วงตนเอง ชอบความสนุกสนานร่าเริง และการสมาคม ปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ใหม่ ๆ ได้ง่าย ทำอะไรมีจุดมุ่งหมาย มีข้อมูลให้เห็น ความประพฤติของเขาถือหลักความจำเป็นและสิ่งที่เป็นอยู่

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคลิกภาพเก็บตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ตัดสินใจโดยที่ยึดตนเองเป็นสำคัญ มักทำตามมาตรฐานและหลักการ เป็นผู้ที่สนใจเอาใจใส่ตนเอง การปรับตัวมักกระทำโดยการหลบหนี บุคลิกภาพแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่สนใจในคนอื่น ไม่ค่อยห่วงตนเอง ช่างพูด ปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ง่ายมีจุดมุ่งหมายในการทำงาน

3.1.3 ทฤษฎีบุคลิกภาพการเก็บตัว – แสดงตัว และ บุคลิกภาพห้วนไหว – มั่นคง ในสภาวะอารมณ์

ทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personality Theory) ประกอบด้วยทฤษฎีหลายทฤษฎี แต่ละทฤษฎีมีหลักการและเหตุผล ความเชื่อ และแนวคิดที่ต่างกัน ทฤษฎีบุคลิกภาพแต่ละทฤษฎีนั้น มีความพยายามที่จะอธิบายและวิเคราะห์บุคลิกภาพของบุคคลอย่างมีแบบแผน รัดกุมและเป็นระบบ สำหรับในการวิจัยครั้งนี้เลือกศึกษาทฤษฎีของไอแซกส์ เนื่องจากทฤษฎีนี้กล่าวถึงบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และบุคลิกภาพห้วนไหว - มั่นคงในสภาวะอารมณ์

3.1.3.1 ความหมายของบุคลิกภาพแบบเก็บตัว - แสดงตัว และบุคลิกภาพ หวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์

ไอแซก (Eysenck. 1970 : 59 – 60) ได้สร้างทฤษฎีบุคลิกภาพ โดยการสังเกตลักษณะนิสัยของกลุ่มประชากรและนำลักษณะที่แตกต่างกันมาหาความสัมพันธ์โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยแบ่งบุคลิกภาพเป็น 2 มิติ และได้ให้ความหมายดังนี้

1.บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว (Introversion - Extroversion) หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะเงียบขรึม ชอบคิดพิจารณาตนเองไม่ชอบพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่น ยกเว้นใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิทชอบอ่านหนังสือมากกว่าชอบสังคม ชอบวางแผนต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า รับการกระตุ้นจากภายนอกได้น้อย ไม่ชอบความตื่นเต้น ใช้ชีวิตอย่างเคร่งครัดมีระเบียบแบบแผน ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี โดยปกติไม่มีความประพฤตินทางก้าวร้าว ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย มีค่านิยมที่ยึดมาตรฐานทางศีลธรรม หรือกล่าวโดยสรุปลักษณะเก็บตัว คือ บุคคลที่มีการควบคุมตนเอง และมีความรับผิดชอบ

ลักษณะบุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extrovert Personality) หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการเข้าสังคม ชอบงานสังสรรค์รื่นเริง มีเพื่อนมากช่างพูดช่างคุย ไม่ชอบการเรียนหรือการทำงานตามลำพัง ชอบความตื่นเต้น รับการกระตุ้นจากภายนอกได้มาก ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลา ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบความเป็นอิสระ และชอบความสนุกสนาน ตลกขบขัน ค่อนข้างมองโลกในแง่ดี ก้าวร้าวและอารมณ์เสียได้ง่าย หรือกล่าวโดยสรุปลักษณะแสดงตัว คือ บุคคลที่มีความสามารถทางสังคมและมีแรงกระตุ้นในตนเอง

2.บุคลิกภาพหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Neuroticism - Stability)

ลักษณะบุคลิกภาพหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ (Neurotic - Stability) หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะอารมณ์อ่อนไหว คิดมาก จิตใจหวั่นไหว หงุดหงิดง่าย เจ้าอารมณ์ ชอบทำตามใจตนเอง ตื่นเต้นง่าย อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มองโลกในแง่ร้าย ขาดสมาธิ ชอบหวาดระแวง และมีแนวโน้มจะเป็นโรคประสาทได้ง่ายเมื่อมีเรื่องสะเทือนใจ

ลักษณะบุคลิกภาพมั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Emotional-Stability Personality) หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะอารมณ์หนักแน่น สุขุม เยือกเย็น มีจิตใจรักสงบ ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพที่แสดงออกถึงการมีสุขภาพจิตดี

ลักษณะสำคัญของบุคลิกภาพจะเข้าใจได้จาก 2 มิตินี้ ซึ่งจะเป็นอิสระต่อกัน ก่อให้เกิดบุคลิกภาพพื้นฐานได้ 4 แบบ คือ

1.บุคลิกภาพแสดงตัว - บุคลิกภาพความมั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Extroversion - Stability) มีลักษณะนิสัยเปิดเผย ให้ความร่วมมือ ใจกว้าง มีชีวิตชีวา ชอบนำกลุ่ม

2.บุคลิกภาพแสดงตัว - บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ (Extroversion - Stability) มีลักษณะชอบกิจกรรม ก้าวร้าว จุนเจียว ตื่นเต้นง่าย

3.บุคลิกภาพเก็บตัว - บุคลิกภาพความมั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Introversion - Stability) มีลักษณะยอมตาม ควบคุมตนเองได้ดี รักสงบ

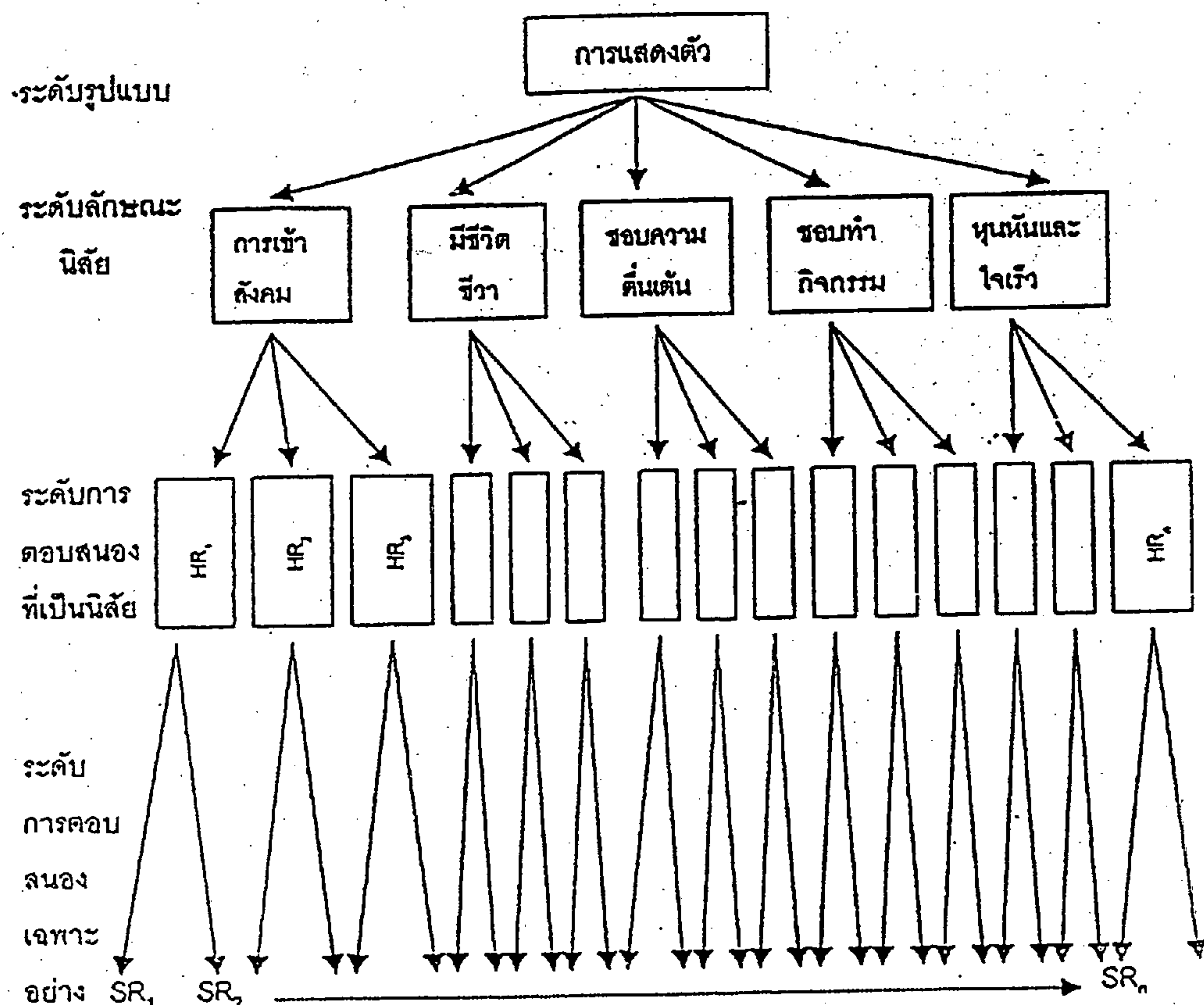
4.บุคลิกภาพแบบเก็บตัว - บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ (Introversion - euroticism)

ซึ่งบุคลิกภาพทั้ง 4 แบบนี้สามารถที่จะสังเกตและวัดได้ โดยการกำหนดสถานการณ์ในรูปของคำถาม เพื่อให้ผู้ตอบรู้สึกหรือกระทำตามข้อคำถามในแบบทดสอบหรือไม่ ซึ่งแบบสำรวจบุคลิกภาพของไอแซกซ์มีลักษณะการประเมินบุคลิกภาพด้วยวิธีนี้

3.1.3.2 ความสำคัญของบุคลิกภาพแสดงตัว – เก็บตัว และบุคลิกภาพหวั่นไหว – มั่นคงในสภาวะอารมณ์

บุคคลที่มีวุฒิภาวะหรือบุคลิกภาพที่สมบูรณ์จะต้องมีความสมดุลย์ของลักษณะการเก็บตัว – แสดงตัว และมีลักษณะการหวั่นไหว – มั่นคงในสภาวะอารมณ์ โดยส่วนใดจะเด่นหรือด้อยขึ้นอยู่กับบุคคล แต่ถ้ามีลักษณะบุคลิกภาพในส่วนใดส่วนหนึ่งมากเกินไป หรือไม่เหมาะสมกันแล้ว บุคคลจะประสบความล้มเหลวในการปรับตัวทางสังคม ทำให้ต้องหลีกเลี่ยง หรือแยกตัวออกจากสังคม และอาจจะกลายเป็นโรคจิตโรคประสาทได้ในที่สุด (Hall and Lindzey.1970 : 59 - 60) ทั้งนี้เพราะลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว และ บุคลิกภาพหวั่นไหว – มั่นคงในสภาวะอารมณ์เป็นบุคลิกภาพพื้นฐานที่จะส่งเสริมหรือยับยั้งความสามารถทางสังคมของบุคคล และมีความสำคัญในการอธิบายหรือทำนายพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ได้ด้วย (Eysenck.1970 : 59 - 60)

ไอแซกซ์ (ประพิศ จันทรพิศุษา. 2537 : 2 - 932 ; อ้างอิงจาก Eysenck. n.d) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพประกอบด้วยลักษณะพฤติกรรม 4 ระดับ ซึ่งจัดตามระบบตามขั้นจากระดับต่ำสุดถึงระดับสูง

ภาพประกอบ 2 แสดงการจัดการระดับขั้นของบุคลิกภาพแสดงตัว

ระดับต่ำสุด คือ ระดับการตอบสนองเฉพาะอย่าง (Specific Responses) ใช้สัญลักษณ์ $SR_1, SR_2, \dots, SR_n$ พฤติกรรมในระดับนี้ คือ การแสดงออก (Act) ต่าง ๆ ได้แก่ การตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมระดับนี้สามารถสังเกตได้ และ พฤติกรรมอาจเป็นลักษณะ (Characteristic) ของบุคคลหรือไม่ก็ได้ เช่น การพูด การฟัง ไปเที่ยว เป็นต้น

ระดับที่สอง คือ ระดับการตอบสนองที่เป็นนิสัย (Habitual Responses) ใช้สัญลักษณ์ $HR_1, HR_2, \dots, HR_n$ พฤติกรรมในระดับนี้ คือ การตอบสนองเฉพาะอย่าง ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นภายใต้เหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ ถ้าสถานการณ์ในชีวิตประจำวันเกิดขึ้นซ้ำเดิมบุคคลจะ

แสดงปฏิกิริยาในลักษณะคล้ายคลึงกับปฏิกิริยาเดิม เช่น ชอบพูดมากกว่าฟัง ชอบไปงานสังสรรค์ เป็นต้น

ระดับที่สาม คือ ระดับลักษณะนิสัย (Trait) เป็นการตอบสนองที่มีระเบียบ และมีความคงเส้นคงวา ลักษณะนิสัยนี้เกิดจากการจัดระบบของนิสัยหลาย ๆ กลุ่มที่แสดงออกเป็นแบบเดียวกัน ได้แก่ การเข้าสังคม (Sociability) มีชีวิตชีวา (Liveliness) ชอบความตื่นเต้น (Excitability) ชอบกิจกรรม (Activity) ความหุนหันและใจเร็ว (Impulsiveness)

ระดับสูงสุด คือ ระดับรูปแบบของบุคลิกภาพ (Types) เป็นแบบบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งจัดระบบมาจากลักษณะนิสัยใดนิสัยหนึ่งโดยเฉพาะ สำหรับในภาพประกอบ 2 คือ ตัวแปรบุคลิกภาพแสดงตัว

จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ กันของบุคคลจะก่อรูปขึ้นเป็นบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ซึ่งปรากฏให้บุคคลอื่นเห็น และสามารถวัดได้ จึงสรุปได้ว่า วิธีการวัดและเครื่องมือการวัดตามแนวคิดของไอแซกส์น่าเชื่อถือ และเหมาะสมกับการวัดตัวแปรบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว และ บุคลิกภาพหวั่นไหว - มั่นคงในสภาวะอารมณ์

การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการดำเนินชีวิตทั้งด้านส่วนตัว และอาชีพการงานได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้นเป็นสิ่งสำคัญ (ตุ้ย ชุมสาย. 2508 : 3 - 4) ทั้งนี้เนื่องมาจากบุคลิกภาพเป็นตัวก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ (Allport. 1961 : 4 ; Cattell.1970 : 311 ; Eysenck.1970 : 57)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า บุคลิกภาพจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยตัดสินใจว่า บุคคลใดควรทำงานประเภทใด เพราะอาชีพแต่ละอาชีพต้องการลักษณะเฉพาะทางบุคลิกภาพแตกต่างกัน

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพที่มีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระและบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวและหวั่นไหว - มั่นคงในสภาวะอารมณ์

อาชีพมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชีวิตของบุคคล เพราะอาชีพเป็นวิถีการดำเนินชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ เกียรติยศ ชื่อเสียง และความภาคภูมิใจในตนเอง การทำงาน หรือการประกอบอาชีพเป็นช่วงเวลาที่บุคคลได้ทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ผลงานและการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบ ๆ ด้าน จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เป็นที่ยอมรับและต้องการของสังคม โรว์ (Roe. 1966 : 35)

กันยา สุวรรณแสง (2533 : 29 - 31) กล่าวว่า อาชีพ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ กล่าวคือ เป็นสิ่งหนึ่งที่หล่อหลอมให้บุคคลมีบุคลิกภาพสอดคล้องตามลักษณะของอาชีพ อาชีพมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมลักษณะบุคลิกภาพให้เป็นไปตามอาชีพนั้น ๆ ก็น่าที่จะมองในทาง

ลินน์ (สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์.2539 : 18 ; อ้างอิงจาก Lynn.1959.) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพสองลักษณะ คือ ลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และลักษณะทางอารมณ์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และลักษณะทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับสถิติปัญญายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ผู้ที่มีการเรียนดีได้คะแนนการแสดงตัวต่ำ และอารมณ์อ่อนไหวสูง

ริดดิ้ง (สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์.2539 ; อ้างอิงจาก Ridding.1967 : 397 - 398) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชายและหญิง จำนวน 600 คน ที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไปจากโรงเรียนแมนเชสเตอร์ ผลปรากฏว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ลักษณะบุคลิกภาพชอบแสดงตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

เจษฎา ชนะโรค (2530 : 41 - 42) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับวิธีการเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ แสดงตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาบุคลิกภาพการแสดงตัว - เก็บตัว ของ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น จำนวน 327 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันจะมีบุคลิกภาพแสดงตัว - เก็บตัวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและปานกลาง จะมีบุคลิกภาพเป็นแบบแสดงตัว ส่วนนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว

สมหทัย ประสมศรี (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกันที่เรียนจากบทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเองที่มีเสียงบรรยายต่างเพศกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนระยองวิทยาคม จำนวน 64 คน ผลการศึกษา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและบุคลิกภาพแสดงตัว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า บุคลิกภาพถือว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพของคนเรา คนที่มีบุคลิกภาพแบบใดก็มักจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของตนและบุคคลที่จะประสบความสำเร็จจากการประกอบอาชีพอิสระควรมีความ

สามารถทางด้านความคิดริเริ่ม ความเฉลียวฉลาด ความกล้าหาญ และมีความสามารถในการติดต่อมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมต่อการประกอบอาชีพอิสระ

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม

4.1.1 ความหมายของค่านิยม

มีผู้ให้คำนิยามของคำว่า ค่านิยมไว้หลายท่าน เช่น สก็อต (Scott. 1965 : 3) ให้ความหมายของค่านิยมไว้ว่า หมายถึง ความคิดรวบยอด หรืออุดมคติของบุคคลที่ใช้พิจารณาความดีความถูกต้องหรือความผิด ซึ่งเป็นผลมาจากการสังเกต และความสนใจของบุคคลนั้น สำหรับ

เครช (Krech. 1962 : 102) ให้ความหมายของค่านิยมไว้ว่า เป็นความเชื่อของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นความต้องการของตนว่า เป็นสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่เป็นที่ต้องการของตนว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี

กินซ์เบิร์ก และอาเทอร์ (Ginzberg and others. 1962) ได้กล่าวถึงค่านิยมในส่วนที่สัมพันธ์กับงานหรืออาชีพไว้ว่า ค่านิยมของบุคคลจะช่วยในการวางแผนการเลือกงานหรืออาชีพของบุคคลนั้น และค่านิยมจะเป็นสิ่งที่กำหนดว่า บุคคลนั้นจะเลือกงานหรือเลือกประกอบอาชีพใด และเมื่อเขาเลือกงานหรืออาชีพนั้นแล้ว เขาจะมีความสุขในงานหรืออาชีพนั้นหรือไม่ ตัวอย่างเช่น บุคคลที่มีค่านิยม “ ความมีอิสระ ” มักจะหลีกเลี่ยงการประกอบอาชีพที่มีกฎเกณฑ์ตายตัว หรือมีโครงสร้างของงานที่ไม่ยืดหยุ่น ทั้งนี้เพราะว่า หากเขาประกอบอาชีพนั้น ๆ เขาก็อาจจะไม่มีความสุข เพราะสิ่งที่เขายึดถือ นั้น ขัดกับค่านิยมของงานหรืออาชีพที่เขาประกอบ นอกจากนี้ข้อที่ควรคำนึงอีกประการหนึ่งคือ ทุก ๆ อาชีพจะมีค่านิยมของอาชีพนั้น ๆ

ซูเปอร์ (Super. 1957:197) ได้กล่าวว่า ค่านิยมหมายถึงสิ่งที่บุคคลเชื่อว่า มีค่าและมีความสำคัญต่อการทำงานของเขา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นความรู้สึกพอใจที่คนเรามักแสวงหาจากงานที่เขาทำ หรือเป็นความรู้สึกพึงพอใจอันเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากงานของเขา สิ่งที่คนเรายึดถือแต่ละอย่างนี้มีความสำคัญไม่เท่าเทียมกันเสมอ ไป บางอย่างอาจจะมีความสำคัญอย่างใหญ่หลวงต่อคนบางคน แต่บางอย่างก็อาจจะมีความสำคัญน้อยมากกว่าคนอื่น ๆ ก็ได้

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 50) ได้ให้ความหมายของค่านิยม ว่าค่านิยม หมายถึง สภาพหรือการกระทำบางประการที่เราเชื่อหรือนิยามว่า ควรยึดถือหรือยึดมั่นเพื่อจะได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของสังคมหรือของตัวเอง นอกจากนี้ค่านิยมยังเป็นความเชื่อมีลักษณะถาวรมักจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย และตามความคิดของคนในสังคม ค่านิยมยังทำหน้าที่เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ให้นำพฤติกรรมมาปฏิบัติ และทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความ

ต้องการของมนุษย์ อีกทั้งค่านิยมของบุคคลจะช่วยในการวางแผนการเลือกงานหรืออาชีพของบุคคลนั้น ค่านิยมจะเป็นสิ่งที่กำหนดว่า บุคคลจะเลือกงานหรือประกอบอาชีพใด และเมื่อเขาเลือกงานหรืออาชีพแล้ว เขาจะมีความสุขในงานหรืออาชีพนั้นหรือไม่ ส่วนค่านิยมในการทำงานนั้น เป็นสิ่งที่บุคคลเชื่อว่า มีค่า และมีความสำคัญต่อการทำงานของเขา และสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นความรู้ลึกซึ้งพอใจที่คนเรามักจะแสวงหาจากงานที่เขาทำ

จากความหมายและคำจำกัดความของค่านิยมดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ค่านิยม คือสิ่งที่สังคมหรือบุคคลเห็นว่ามีคุณค่าและยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีและถือเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติหรือเป็นเป้าหมายในการดำรงชีวิต ค่านิยมสามารถแสดงออกให้เห็นในรูปของพฤติกรรมทั้งทางร่างกาย วาจา และใจ ของบุคคล ค่านิยมสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าหากว่าบุคคลพบค่านิยมใหม่ที่ตนพอใจ

4.1.2 แนวคิดและทฤษฎีของค่านิยม

สุนทรী โคมินและสนิท สมัครการ (2522 : 9) กล่าวว่า เป็นแนวคิดที่เป็นใจกลาง ของสาขาวิชาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสังคมวิทยาก็ดี มานุษยวิทยาก็ดี จิตวิทยา รัฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ล้วนแต่มีความสนใจในเรื่องค่านิยมของมนุษย์ เพื่อจะได้ช่วยอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ องค์ประกอบเรื่องค่านิยม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในฐานะที่เป็นตัวแปรที่จะถูกวิเคราะห์ในการศึกษาวิจัยเกือบทุกสาขา

พิชญ์ สมพอง (2522 : 89) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมว่า ค่านิยมเป็นตัวแปรหนึ่งที่สำคัญในอันที่จะชักนำให้สังคมเปลี่ยนแปลง ก้าวหน้าหรือเก็บงำ ถ่วงรั้งให้สังคมเปลี่ยนแปลงช้าหรือชะงักงัน ค่านิยมเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งในการที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์ พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออก หรือมีปฏิกิริยาโต้ตอบกับสิ่งต่าง ๆ ล้วนมาจากการให้ค่าต่อสิ่งนั้น ๆ ทั้งสิ้น การที่คนในแต่ละชุมชนจะให้ค่าต่อสิ่งใด ๆ มากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับระบบการอบรมสั่งสอน ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อของสังคมนั้น ๆ ความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2529 : 324) กล่าวว่าระบบการสั่งสอน ประเพณี ความเชื่อ มีผลทำให้ค่านิยมของบุคคลแต่ละสังคมแตกต่างกันออกไป

4.1.3 องค์ประกอบของค่านิยมในอาชีพ

มิลเลอร์ (Miller. 1956 : 244 - 246) ได้ศึกษาค่านิยมในอาชีพของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โดยแบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security)

2. ด้านความพอใจในอาชีพ (Career Satisfaction)

3. ด้านเกียรติยศ (Prestige)

4. ด้านบริการสังคม (Social Rewards)

กริบบอนส์และโลเนส (Gribbons and Lohnes. 1965 : 250) ได้แบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็น 12 ด้าน คือ

1. ด้านความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง โอกาสที่จะรุ่งเรือง และก้าวหน้าในการทำงาน มีอนาคตดี สามารถที่จะได้เป็นผู้จัดการในองค์กรและสามารถที่จะทำงานโดยไต่จากงานระดับต่ำขึ้นไปถึงงานระดับสูงได้

2. ด้านความต้องการ (Demand) หมายถึงงานที่ต้องการของสังคม

3. สภาพทางภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว (Geographic Location Travel) หมายถึงงานที่ได้ท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ และได้รับการเรียนรู้จากการท่องเที่ยว

4. ด้านความสนใจ (Interest) หมายถึง งานที่ตนสนใจกระทำอย่างแท้จริง

5. การแต่งงานและครอบครัว (Marriage and Family) หมายถึง งานที่พอจะมีเวลาให้ครอบครัว บ้าน และสัตว์เลี้ยง

6. การบริการสังคม (Social Service) คือการมีโอกาสได้ช่วยเหลือผู้อื่นสามารถทำให้ผู้อื่นได้รับความพอใจได้

7. การเกี่ยวข้องกับบุคคล (Personal Contact) คือการมีโอกาสได้พบเพื่อนใหม่ ๆ ชอบพบปะบุคคล และการได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น

8. ด้านความสามารถ (Preparation Ability) หมายถึง การทำงานที่ต้องใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่

9. ด้านเกียรติยศ (Prestige) หมายถึง งานที่ทำให้บุคคลอื่นมีความชื่นชมในตนให้การยอมรับและยกย่อง

10. ด้านเงินเดือน (Salary) หมายถึง งานที่มีรายได้พอที่จะจุนจุนครอบครัวและเหลือเก็บสะสมไว้

11. ด้านความพอใจ (Satisfaction) หมายถึง งานที่ทำแล้วทำให้เกิดความสุข ความพอใจ ได้ทำในสิ่งที่ได้ผลคุ้มค่า

12. จุดมุ่งหมายส่วนตัว (Personal Goals) หมายถึง งานที่สามารถพัฒนาตนเองและทำให้รู้จักตนเองดีขึ้น

เพอร์โรน (Perrone. 1965 : 254) แบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็น 16 ด้าน คือ

1. ด้านรายได้ดี (Good Income)
2. ด้านความสนใจในงานอย่างแท้จริง (Really Interesting Work)
3. ด้านการใช้ความสามารถพิเศษ (Use Special Talent)
4. ด้านการเดินทาง (Travel)
5. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น (Be Helpful to Others in Society)
6. ด้านการทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความสามารถ (Function in a Supervisory Capacity)
7. ด้านความก้าวหน้า (Get Ahead Rapidly)
8. ด้านการทำงานกับคน (Work with people)
9. ด้านการทำงานกับสิ่งของวัตถุ (Work with Things or Materials)
10. ด้านความปลอดภัยมั่นคง (Security Future)
11. ด้านการใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Do Original , Creative Work)
12. เป็นอิสระ (Free from Supervision in One Work)
13. มีเวลาพอที่จะให้ครอบครัว (Have Enough Time to Pursue One Family)
14. มีเวลาพอที่จะอุทิศให้แก่งานอดิเรก (Have Time to Pursue One Interests and Hobbies)
15. มีโอกาสที่จะศึกษาต่อไปได้อีก (Have Opportunity to Pursue Further Studies)
16. มีโอกาสที่จะพัฒนาทักษะในการทำงาน (Have Opportunity to Improve Work Skills)

นอกจากนี้ ซูเปอร์ (Super.1957 :32) ได้จำแนกค่านิยมในการทำงานออกเป็น 15 ด้าน คือ

1. ค่านิยมในการทำงานด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เกี่ยวกับการประดิษฐ์ คิดค้น ออกแบบ และพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ ค่านิยมในการทำงานด้านความคิดสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความสนใจทางด้านศิลปะและวิทยาศาสตร์ และจะพบในบุคคลที่ชอบแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง
2. ค่านิยมในการทำงานด้านการบริหารหรือการจัดการ (Management) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ต้องมีการวางแผนและจัดสรรงานให้ผู้อื่นทำ ค่านิยมด้านนี้ จะพบในบุคคลที่ชอบงานด้านธุรกิจ หรือบุคคลที่สนใจในการติดต่อกับงานหลาย ๆ อาชีพ หรือบุคคลที่ชอบวางแผนการทำงานของตนเอง

3. ค่านิยมในการทำงานด้านสัมฤทธิ์ผล (Achievement) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ส่งเสริมให้บุคคลประสบผลสำเร็จจากการทำงาน และก่อให้เกิดความพึงพอใจในงานทั้งยังเป็นสิ่ง que ช่วยให้บุคคลมุ่งมั่นทำงานเพื่องานด้วย บุคคลที่มีค่านิยมในการทำงานด้านสัมฤทธิ์ผลนี้จะมีลักษณะมุ่งมั่นในการทำงาน และต้องการเห็นผลสำเร็จในการทำงาน

4. ค่านิยมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อม (Surrounding) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศสุขสบาย และบุคคลที่ทำงานในสภาพแวดล้อมนั้นแล้ว เกิดความสุข ค่านิยมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อมนี้เน้นสภาพแวดล้อมทางวัตถุที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน เช่น สภาพที่ทำงานที่สะอาด ไม่มีเสียงอึกทึกไม่ร้อนจัดหรือเย็นจัดจนเกินไป สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อบุคคลที่มีความสนใจสภาพแวดล้อมพร้อม ๆ กับสนใจในการทำงาน

5. ค่านิยมในการทำงานด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน (Supervisory Relations) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชาจะต้องเป็นบุคคลที่มีเหตุผลและมีความยุติธรรม

6. ค่านิยมในการทำงานด้านวิถีชีวิต (Way of Life) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ชีวิตตามที่ตนต้องการ หรือชอบ หรืออยากจะเป็น

7. ค่านิยมในการทำงานด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีความมั่นคงปลอดภัย ทำให้ผู้ทำงานนั้น ๆ มั่นใจได้ว่า จะมีงานทำตลอดไป

8. ค่านิยมในการทำงานด้านผู้ร่วมงาน (Associates) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับลักษณะงานที่ทำให้บุคคลนั้นได้ติดต่อกับผู้ร่วมงานที่ตนพอใจ โดยเฉพาะผู้ร่วมงานในระดับเดียวกันหรือต่ำกว่า

9. ค่านิยมในการทำงานด้านสุนทรีย์ (Esthetics) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับงานที่ช่วยให้บุคคลได้สร้างสิ่งสวยงาม และเพิ่มความสวยงามให้แก่โลก บุคคลที่มีค่านิยมในการทำงานด้านสุนทรีย์ ส่วนมากจะเป็นบุคคลที่มีความสนใจงานทางศิลปะ

10. ค่านิยมในการทำงานด้านความมีศักดิ์ศรี (Prestige) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานซึ่งให้เกียรติกับบุคคลที่ทำงานนั้น ค่านิยมในการทำงานด้านความมีศักดิ์ศรี แสดงให้เห็นว่าบุคคลปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น มากกว่าจะอยู่ในสถานะที่มีอำนาจเหนือผู้อื่น ค่านิยมในด้านนี้จะสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความสนใจในงานที่ต้องติดต่อกับบุคคลหลาย ๆ อาชีพ

11. ค่านิยมในการทำงานด้านความมีอิสระ (Independence) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่บุคคลที่ทำงานนั้นต้องมีความเป็นอิสระในการทำงานตามที่ตนปรารถนา ค่านิยมในการทำงานด้านนี้ แสดงให้เห็นว่าบุคคลจะทำงานตามความพึงพอใจของตนมากกว่ามุ่งทำงานเพื่องาน

12. ค่านิยมในการทำงานด้านการทำงานหลาย ๆ ด้าน หรือความหลากหลายของงาน (Variety) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลทำงานหลาย ๆ ด้านในขณะเดียวกัน งานที่ทำก็ต้องไม่ซ้ำซาก จำเจ ค่านิยมในการทำงานด้านนี้ แสดงให้เห็นว่าบุคคลจะทำงานตามความพึงพอใจของตนมากกว่ามุ่งทำงานเพื่องาน

13. ค่านิยมในการทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (Economic Returns) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีรายได้ดี สามารถนำรายได้มาจัดซื้อสิ่งของเพื่อสนองความต้องการได้ บุคคลที่มีค่านิยมในการทำงานด้านนี้ จึงมีความปรารถนาที่จะได้รับรายได้เพื่อมาซื้อวัตถุสิ่งของที่จะช่วยอำนวยความสะดวกสบายให้กับตนเอง

14. ค่านิยมในการทำงานด้านบริการสังคม (Altruism) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่สามารถให้สวัสดิการ ให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์บุคคลอื่น และก่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ค่านิยมในการทำงานด้านนี้ แสดงให้เห็นว่า บุคคลนั้นมีความสนใจ หรือมีค่านิยมในการบริการสังคม

15. ค่านิยมในการทำงานด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา (Intellectual Stimulation) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ ประเมินผลการทำงานของตนจากการเรียนรู้ และสามารถคิดค้นสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้

สรุปได้ว่า การทำงานมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตคนเรา และแต่ละบุคคลจะแสวงหางานที่สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ และค่านิยมของตนเอง อีกทั้งค่านิยมยังมีความสัมพันธ์กับการเลือกงาน ค่านิยมในการทำงานและความพึงพอใจในงาน โดยองค์ประกอบของค่านิยมในอาชีพเป็นสิ่งที่คนเราเชื่อว่ามีผลสำคัญต่อการทำงานของเขา เช่น ด้านชื่อเสียง ด้านอำนาจ ด้านความมีอิสระ ด้านเกียรติยศ ด้านรายได้ ฯลฯ และสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นความรู้สึกพอใจที่คนเรามักจะแสวงหาจากงานหรือจากการทำงาน

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมต่อการประกอบอาชีพอิสระ

เพอร์โรน (Perrone.1965 : 248 - 252) ได้ศึกษาค่านิยมและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นปีที่ 7 และ 8 จำนวน 196 คน โดยใช้แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เลือกค่านิยมในอาชีพด้านการแสดงออกและด้านอาชีพที่นำความพอใจส่วนตัวมาให้ ทั้งยังต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป ตรงข้ามกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะไม่สนใจด้านการแสดงออก

ทอมสัน (Thomson. 1966 : 850 - 851) ได้ศึกษาค่านิยมในอาชีพของนักเรียนในแคลิฟอร์เนีย 10 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนเกรด 9 จำนวน 2,287 คน โดยใช้แบบสอบถามของเซนเตอร์ พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เลือกค่านิยมในอาชีพด้านรายได้มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

คูเกอร์ (Cooker. 1972 : 6121A) ที่ได้ศึกษาค่านิยมในอาชีพของนักเรียนชาย หญิง เกรด 4,5 และ 6 จำนวน 240 คนโดยใช้แบบสำรวจค่านิยมในอาชีพ พบว่า นักเรียนชายเลือกค่านิยมในอาชีพด้านการมีอำนาจบังคับบัญชาและเงินมากกว่านักเรียนหญิง ซึ่งเลือกค่านิยมในอาชีพโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่น

ยุพรรณี ศุขสมิต (2510 :41) ได้ศึกษาค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดพระนคร ธนบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายและหญิงจำนวน 300 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีสติปัญญาสูง เห็นความสำคัญของเกณฑ์ในการเลือกอาชีพเรื่อง การมีผู้บังคับบัญชาเป็นนักบริหารที่ดี การมีอาชีพสุจริต ความสบายใจในการทำงาน และความมีอิสระในการทำงาน ส่วนนักเรียนที่มีสติปัญญาต่ำ ไม่เห็นความสำคัญของเกณฑ์การเลือกอาชีพเรื่องเหล่านี้ นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างระหว่างเพศในการเลือกค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง และผลการวิจัยอีกประการหนึ่ง คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับอาชีพของบิดามารดากับค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนเพียงบางประการ ได้แก่ การมีอิสระในการทำงาน การช่วยเหลือผู้อื่น การมีโอกาสศึกษาต่อ ส่วนใหญ่สัมพันธ์สับสนระหว่างอาชีพของบิดามารดากับค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนเป็นไปในทางลบ แสดงให้เห็นแนวโน้มว่า น่าจะมีความแตกต่างของการเลือกค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนระหว่างบิดามารดาที่ต่างระดับอาชีพกัน

จิตรอารี เนตรหิน (2513 : 42) ได้ศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมแบบประสม ภาคศึกษา 11 ปีการศึกษา 2531 ผลการศึกษาพบว่า ค่านิยมบางด้านของนักเรียนสอดคล้องกับสภาพแท้จริงของสังคมปัจจุบัน แต่บางด้านยังไม่สอดคล้อง เมื่อพิจารณาแนวโน้มโดยทั่วไปของค่านิยมทางอาชีพที่นักเรียนยึดอยู่ และมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งและอันดับรองลงไป ได้แก่ ค่านิยมทางด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง ด้านความเป็นผู้นำ ด้านรายได้ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านความพอใจในการทำงานกับธรรมชาติ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนสายสามัญกับสายอาชีพแล้ว ปรากฏว่า มีค่านิยมใกล้เคียงกันแทบทุกข้อ และมีแนวโน้มว่า นักเรียนสายอาชีพจะมีค่านิยมด้านรายได้ค่อนข้างสูงกว่านักเรียนสายสามัญ ส่วนนักเรียนสายสามัญมีแนวโน้มว่ามีค่านิยมทางด้านความเป็นผู้นำสูงกว่านักเรียนสายอาชีพ

นอกจากนี้ พจนีย์ มณีสุวรรณ (2514: 35) ได้ศึกษา ค่านิยมของนักเรียนวิทยาลัยครูใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนประกาศนียบัตรทางการศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 ของวิทยาลัยครูจันทร์เกษม พระนคร สอนสุนันทา สอนดุสิต และบ้านสมเด็จพระยา รวมจำนวน ทั้งหมด 500 คน โดยทำการศึกษาค่านิยม 16 ประการ คือ ค่านิยมทางการเงิน การศึกษา ศาสนา ศิลธรรม ชีวิตในครอบครัว ความสำเร็จ ความรัก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม มนุษย์สัมพันธ์ การเชื่อถือ โชคลาง การแต่งกาย สุขภาพ และสุนทรีภาพ ผลการ ศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีค่านิยมทางการศึกษาเป็นอันดับ 1 ค่านิยมทางชีวิตในครอบครัวเป็นอันดับ 2 และค่านิยมทางความซื่อสัตย์เป็นอันดับ 3 ส่วนค่านิยมทางด้านความรักเป็น อันดับสุดท้าย

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 174 - 175) ได้ศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 พบว่า ค่านิยมใน การทำงานที่นักเรียนเชื่อว่า มีความสำคัญมากที่สุดในการทำงาน และเป็นสิ่งที่นักเรียนจะแสวงหา จากงาน คือ ค่านิยมในการทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ สำหรับค่านิยมในการทำงานที่มี ความสำคัญรองลงมา คือ ค่านิยมในการทำงานด้านความมั่นคงปลอดภัย ส่วนค่านิยมในการ ทำงานที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่สามคือ ค่านิยมในการทำงานด้านสัมฤทธิ์ผล นอกจากนี้ ค่า นิยมในการทำงานที่มีความสำคัญเป็นอันดับสี่ ถึง สิบหก ได้แก่ ค่านิยมในการทำงานด้านความมี อิสระ ด้านงานอาชีพอิสระ ด้านวิถีชีวิต ด้านผู้ร่วมงาน ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีศักดิ์ศรี ด้านบริการสังคม ด้านการทำงานหลาย ๆ ด้าน ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสุนทรีย์และด้านการบริหาร ตามลำดับ ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นชัดเจนถึงความสำคัญของค่า นิยมที่นักเรียนเชื่อว่า มีค่าและมีความสำคัญในการทำงาน อันจะส่งผลต่อไปยังตัวนักเรียนโดย เฉพาะในการเลือกงานหรือการประกอบอาชีพ

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

5.1.1 ความหมายของเจตคติ

ทัศนคติ หรือ เจตคติ มีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังนี้

เทอร์สโตน (Thurstone. 1967 : 479) กล่าวว่า เจตคติเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาชนิดหนึ่ง ที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยง่าย แต่เป็นความโน้มเอียงทางด้านจิตใจภายในแสดงออกให้เห็นโดย เป็นพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

อนาสตาซี (Anastasi. 1976 : 453) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงจะมี
ปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งเร้าที่กำหนดให้เป็นพวก ๆ ในทางชอบหรือไม่ชอบ

อลพอร์ต (Allport. 1967 : 8) ได้ให้นิยามว่า เจตคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมของจิต
หรือประสาท อันเกิดจากประสบการณ์ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางการตอบสนองของบุคคลที่มี
ต่อบุคคล สิ่งของหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ไตรแอนดิส (Triandis. 1971 : 2) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า เป็นความรู้สึกนึกคิด
ความเชื่อ ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ภายหลังจากที่ได้รับประสบการณ์หรืออิทธิพลจากเรื่อง
นั้น ๆ มาแล้ว และเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อเรื่องนั้น

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528 : 231) กล่าวว่าเจตคติ หมายถึง ความพร้อมของร่างกายและ
จิตใจที่มีแนวโน้มจะโต้ตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ใด ๆ ด้วยการเข้าหาหรือถอยหนีออกไป

ประมวล ไชยกิจ (ม.ป.ป : 108) ให้ความหมายของเจตคติ ว่า เจตคติเป็นลักษณะอย่าง
หนึ่งที่บุคคลมีความพร้อมที่จะตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งของมโนภาพหรือสถานการณ์อื่น ๆ ไปใน
วิถีทางที่ชอบหรือไม่ชอบ

จากความหมายของเจตคติดังกล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกทำ
ที่ ความคิด สภาพจิตใจของแต่ละบุคคลที่เกิดจากการเรียนรู้ อันมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นและการ
แสดงพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ และทัศนคติ
ของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้น ๆ สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้

5.1.2 ลักษณะสำคัญของเจตคติ

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528 : 231) อธิบายลักษณะสำคัญของเจตคติ ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ หรือการได้รับประสบการณ์มิใช่สิ่งที่มีติดตัวมา
แต่กำเนิด
2. เจตคติเป็นดัชนีที่จะชี้แนวทางในการแสดงพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้ามีเจตคติที่ดีก็มีแนว
โน้มที่จะเข้าหา หรือแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ตรงกันข้ามถ้ามีเจตคติที่ไม่ดีก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้ามา
โดยถอยหนี หรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ
3. เจตคติสามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่นได้
4. เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากเจตคติเป็นสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้ หรือ
ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ถ้าการเรียนรู้หรือประสบการณ์เปลี่ยนแปลงไปเจตคติดีย่อมเปลี่ยน
แปลงไปด้วย

กฤษฎา ศักดิ์ศรี (2530 : 185 – 187) กล่าวถึง ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ มิได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด
2. การเรียนรู้ ย่อมมีความรู้สึก (Feeling) มีความคิดเห็น (Option) เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ นั่นคือเกิดเจตคติ (Attitude) ขึ้น
3. เจตคติ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ คือมิใช่ว่าคนชอบหรือเกลียดอะไร แล้วจะต้องชอบหรือเกลียดไปตลอดชีวิต เจตคติของบุคคลจะเปลี่ยนจากเจตคติที่ยอมรับ (Positive Attitude) เป็นเจตคติที่ไม่ยอมรับ (Negative Attitude) หรือจากไม่ยอมรับไปสู่ไม่ยอมรับก็ได้ จึงควรนำความจริงข้อนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ คือพยายามเปลี่ยนที่เจตคติที่ไม่ชอบให้ชอบให้ได้ ชี้นำทิศทางที่ถูกเพื่อให้เปลี่ยนเจตคติสู่ทางที่ชอบที่ควร
4. เจตคติ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอก เราสามารถทราบได้ว่าบุคคลใดมีเจตคติในทางยอมรับหรือไม่ยอมรับ โดยการสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกอาจแสดงออกด้วยคำพูด (Verbalized) ทางใบหน้า ท่าทางพอใจหรือไม่พอใจ (Favorable or Unfavorable) คนมักจะทำตามเจตคติที่เขามี ถ้าเขาไม่ชอบใครก็มักปฏิบัติกับคนนั้นอย่างไม่ดี เจตคติกำหนดพฤติกรรมทั่ว ๆ ไปของบุคคล แม้จะไม่ทุกกรณี แต่ก็สามารถทำนายพฤติกรรมได้ เจตคติเป็นสิ่งที่โน้มน้าวจิตใจให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ
5. เจตคติ เป็นสิ่งที่ซับซ้อนมีที่มาสลับซับซ้อนเพราะเจตคติขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ประสบการณ์การรับรู้ ความคิดเห็น ความรู้สึก อารมณ์ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ฉะนั้น จึงผันแปรได้
6. เจตคติ เกิดจากการเลียนแบบ เจตคติสามารถถ่ายทอดไปสู่คนอื่น ๆ ได้ การคล้อยตามเป็นธรรมดาที่พึงมี ถ้าเราเคารพรัก นับถือ พอใจ ศรัทธาใคร ก็ย่อมมีฉันทาคติเห็นว่าพฤติกรรมของบุคคลที่เรายอมรับนั้นดีงาม จึงเลียนแบบอย่างไม่ว่าจะเป็นท่งท่าทำนอง ท่าทางหรืออุปนิสัยใจคอ การจัดหาแบบที่ดีให้แก่เด็กบุคคลสำคัญที่ประสบความสำเร็จอย่างงดงามมาแล้ว นำคำพูดที่แหลมคม มีคติ ก็นำใจมาให้เป็นข้อคิด
7. ทิศทางและปริมาณของเจตคติ ปริมาณความเข้มข้นของเจตคติ ปริมาณมีตั้งแต่พอใจอย่างยิ่ง ปานกลาง จนถึงไม่พอใจอย่างยิ่ง ความเข้มข้นก็แล้วแต่จะมีความรู้สึกสุดปลายไปด้านใด เจตคติของบุคคลมีระดับความรุนแรงแตกต่างกัน ทิศทางของเจตคติมี 2 ทิศทาง คือ สนับสนุนหรือต่อต้าน
8. เจตคติ อาจเกิดขึ้นจากการมีจิตสำนึก หรือ จากจิตไร้สำนึกก็ได้ เมื่อบุคคลเรียนรู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับอะไรก็จะมีจิตสำนึกบริบูรณ์ เพราะได้สังเกต คิด พิจารณา หาเหตุผล

วิเคราะห์จนแน่ใจว่าถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร ดีหรือเลว เป็นประการใด เจตคติที่เกิดขึ้นจากลักษณะนี้ เรียกว่า เกิดจากจิตสำนึก (Consciousness) ในบางกรณี เจตคติอาจเกิดขึ้นโดยปราศจากจิตสำนึก (Unconsciousness) ก็ได้ ความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เกิดขึ้นที่มีได้มีการพิจารณาไตร่ตรองแต่อย่างใด

9. เจตคติ มีลักษณะคงทนถาวรพอสมควร กว่าบุคคลจะมีเจตคติต่อสิ่งใดได้ ต้องใช้เวลานาน ใช้ความคิดลึกซึ้ง พิจารณาละเอียดรอบคอบแล้ว เจตคติเกิดจากความรู้สึก ที่สะสมมานานพอสมควร การจะเปลี่ยนแปลงเจตคติจึงต้องใช้เวลา เจตคติบางอย่างอยู่ในสภาพไม่มั่นคงก็พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนเจตคติที่มั่นคงถาวรเปลี่ยนแปลงได้ยาก มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพมาก ต้องใช้เวลา กระทั่งเหตุการณ์สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป เกิดการเรียนรู้ใหม่จนใจยอมรับ จึงเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา

10. บุคคลแต่ละคนย่อมต้องมีเจตคติต่อบุคคล สถานการณ์ สิ่งเดียวกันแตกต่างกันได้ ทั้งนี้แล้วแต่ประสบการณ์ของบุคคลนั้น

ส. วาสนา ประवालพุกษ์ (2524 : 5) ได้สรุปลักษณะสำคัญของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติ เป็นการเตรียมหรือความพร้อมในการตอบสนองต่อความพร้อมในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ๆ ซึ่งการเตรียมนั้นจะเป็นการเตรียมภายในของจิตใจ มากกว่าภายนอกที่จะสังเกตเห็นได้

2. สภาพวะของความพร้อมจะตอบสนอง เป็นลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับอารมณ์กับอารมณ์ด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่อธิบายไม่ค่อยจะได้ และบางครั้งไม่มีเหตุผล

3. เจตคติไม่ใช่พฤติกรรม แต่เป็นสภาวะทางจิตใจ ที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรม

4. เจตคติไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำนายหรืออธิบายเจตคติได้

5. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ บุคคลจะมีเจตคติในเรื่องเดียวกันแตกต่างกันได้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม รัชต์อายุ เซาว์ปัญญา เป็นต้น

6. เจตคติมีความคงที่และแน่นอนพอสมควร แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อประสบกับสภาพแวดล้อมใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

สรุปได้ว่า เจตคติเป็นสภาวะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล เจตคติของบุคคลมีระดับความรุนแรงและทิศทางต่อบุคคล สถานการณ์ สิ่งเดียวกันแตกต่างกัน เจตคติเป็นสิ่งที่มีความคงที่และแน่นอนพอสมควรแต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ ซึ่งไม่สามารถที่จะวัดได้โดยตรง

5.1.3 องค์ประกอบของเจตคติ

ไทรแอนดิส (Triandis. 1971 : 3) ได้แบ่งองค์ประกอบของเจตคติออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. องค์ประกอบด้านความคิด (Cognitive Component) หมายถึง ความรู้ ความเชื่อ ความคิดรวบยอดหรือการรับรู้ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งอาจเป็นแง่ดีหรือไม่ดีก็ได้
 2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกส่วนบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากองค์ประกอบด้านความคิด เป็นลักษณะทางอารมณ์ที่สอดคล้องกับความคิดของบุคคล ซึ่งถ้าบุคคลใดมีความคิดที่ดีต่อสิ่งใดย่อมมีความรู้สึกดีในสิ่งนั้นด้วย
 3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavior Component) หมายถึง ความพร้อมของบุคคลที่จะกระทำหรือแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากความคิดและความรู้สึก พฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่บอกลักษณะทิศทางของเจตคติของบุคคล
- เชดส์กดี โฆวาสินธุ์ (2520 : 40) จำแนกองค์ประกอบเจตคติออกเป็น 3 ลักษณะ คือ
1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ หรือความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าเพื่อเป็นเหตุผลในการที่จะสรุปรวมเป็นความเชื่อหรือช่วยในการประเมินสิ่งเร้านั้น ๆ
 2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้าซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากที่บุคคลประเมินสิ่งเร้านั้นว่าพอใจหรือไม่พอใจต้องการหรือไม่ต้องการ
 3. องค์ประกอบ ทางด้านความพร้อมหรือความโน้มเอียงที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าซึ่งจะไปในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้านทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อหรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้มาจากการประเมินผล

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 3 – 4) จำแนกองค์ประกอบของเจตคติออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านพุทธิพิสัย ซึ่งได้แก่ ความคิดที่อาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งแตกต่างกัน
2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก เป็นส่วนประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งอาจจะเป็นตัวเร้าความคิดอีกต่อหนึ่ง

3. องค์ประกอบทางด้านการปฏิบัติหรือพฤติกรรม องค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ หรือมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง

ไพศาล หวังพานิช (2535 : 146 – 147) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้คนเราเกิดเจตคติที่ดีได้นั้น มีอยู่ 3 องค์ประกอบด้วยกัน คือ

1. ความรู้ (Cognitive Component) บุคคลใดจะมีเจตคติต่อสิ่งใดได้ บุคคลนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้นก่อน เพื่อใช้เป็นรายละเอียดสำหรับให้เหตุผลในการที่จะสรุปความเชื่อต่อไป

2. ความรู้สึก (Feeling Component) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหลังจากรู้และเข้าใจสิ่งนั้นแล้ว กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้รู้และเข้าใจเรื่องใด ก็สรุปความเห็นในรูปของการประเมินผลว่าสิ่งนั้นพอใจหรือไม่ สำคัญหรือไม่ ดีหรือเลว ซึ่งเท่ากับเกิดอารมณ์หรือความรู้สึกต่อสิ่งนั้น

3. ความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติ (Action Tendency Component) เป็นองค์ประกอบสุดท้ายที่รวมตัวจากความรู้ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนทำให้เกิดความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติหรือตอบสนองต่อสิ่งนั้น ในทิศทางที่สนับสนุน คล้อยตาม หรือขัดแย้ง

สรุปได้ว่า การที่บุคคลจะมีเจตคติต่อสิ่งใดจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งนั้นแล้ว ประเมินออกมาเป็นความรู้สึก ทำให้เกิดความพร้อมที่จะปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

5.1.4 การเกิดเจตคติ

ดักดี สุนทรเสณี (2531 : 4) กล่าวถึงเจตคติว่า เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และ ประสบการณ์ของบุคคลเกิดได้ตามเงื่อนไข 4 ประการ คือ

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูน และ บุรณาการของการตอบสนองแนวความคิดต่าง ๆ เช่น เจตคติจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอนและอื่น ๆ

2. ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป นอกจากประสบการณ์ของคนจะสะสมขึ้นเรื่อย ๆ แล้วยังทำให้กระสวน (Pattern) เป็นตัวของตัวเองอีกด้วย ดังนั้นเจตคติบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคลแล้วแต่พัฒนาการและความเจริญเติบโตของคนนั้น ๆ

3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดเจตคติของคนบางคนได้มาจากการเลียนแบบเจตคติของคนอื่นที่ตนพอใจ เช่น พ่อแม่ ครู พี่น้อง และบุคคลอื่น ๆ

4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนย่อมมีเจตคติคล้ายตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ตามสภาพแวดล้อม เช่น เจตคติต่อศาสนา สถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 91 - 93) กล่าวถึงแหล่งสำคัญที่ทำให้เกิดเจตคติไว้ 4 แหล่งดังต่อไปนี้

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) วิธีการหนึ่งที่เราเรียนรู้เจตคติ คือ การมีประสบการณ์เฉพาะอย่างกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเจตคตินั้น เช่นถ้าเรามีประสบการณ์ที่ดีในการติดต่อบุคคลหนึ่งเราจะมีความรู้สึกชอบบุคคลนั้น ในทางตรงกันข้ามถ้ามีประสบการณ์ไม่ดีก็จะมีความรู้สึกไม่ชอบบุคคลนั้น
2. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication from Others) โดยเฉพาะจากการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการที่เด็กได้รับในครอบครัว คำพูดจากบุคคลที่เขายกย่องนับถือและมีผลต่อความเชื่อและเจตคติของเด็กได้
3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) เจตคติบางอย่างเกิดจากการเลียนแบบ บุคคลจะมองเห็นการปฏิบัติของบุคคลอื่น แล้วแปลความหมายของการปฏิบัตินั้นในรูปของความเชื่อ เจตคติซึ่งมาจากการปฏิบัติของเขา ถ้าบุคคลนั้นให้ความเคารพนับถือ ยกย่องบุคคลที่แสดงปฏิกริยานั้น อยู่แล้ว บุคคลนั้นจะยอมรับความรู้สึกความเชื่อที่เขาคิดว่าบุคคลที่แสดงปฏิกริยานั้น ๆ มี
4. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors) เจตคติของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากสถาบัน เช่น โรงเรียน สถานประกอบพิธีทางศาสนาหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น สถาบันเหล่านี้จะเป็นทั้งแหล่งที่มา และสิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดเจตคติบางอย่าง จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคลซึ่งได้รับจากกลุ่มสังคมที่บุคคลอาศัยอยู่ ตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน และสถาบันสังคมต่าง ๆ แหล่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นแหล่งที่มาและช่วยสนับสนุนให้บุคคลเกิดเจตคติ

5.1.5 ประโยชน์ของเจตคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 :4) กล่าวว่า ประโยชน์ของเจตคติ ดังนี้

1. ช่วยให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โดยการจัดรูปหรือระบบสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา
2. ช่วยให้มีคามภาคภูมิใจในตนเอง โดยบุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีหรือปกปิดความจริงบางอย่างซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเรา
3. ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งการมีปฏิกริยาตอบโต้หรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นส่วนมากจะทำในสิ่งที่พอใจมาให้ หรือเป็นบำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อมดัง

จะเห็นได้จากบุคคลที่มีเจตคติที่เหมือนกันนั้นมักจะเข้ากันได้ง่าย และบุคคลส่วนมากมักจะมีทัศนคติเหมือนกับบุคคลอื่นที่เขาใกล้ชิดสนิทสนมด้วย บุคคลที่มีความสำคัญสำหรับเขา

4. ช่วยให้ผู้บุคคลสามารถแสดงถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่า เจตคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น

สรุปได้ว่า เจตคติที่มีประโยชน์ต่อคนเรามากมายหลายด้าน เช่น ด้านสิ่งแวดล้อมรอบตัวเราทำให้เราภาคภูมิใจในตนเองช่วยให้เราสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ปัจจัยเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ นับเป็นปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่นำมาศึกษา เนื่องจาก ได้มีการวิจัยว่าเจตคติที่มีอิทธิพลต่อการประกอบอาชีพ ดังเช่น คำกล่าวของ

ยุพิน อดานนท์ (2533 : 82) ได้ศึกษา ทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ผลการศึกษาทัศนคติของนิสิตที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย เพศชายและเพศหญิง พบว่านิสิตทุกกลุ่มที่มีความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระและผลการวิเคราะห์หาองค์ประกอบคุณลักษณะในการประกอบอาชีพอิสระ พบว่าผู้ประกอบอาชีพอิสระควรมีคุณลักษณะทางจิตหรือจิตลักษณะ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยที่สำคัญคือ 1) ความรักความก้าวหน้าในอาชีพ 2) รักความสำเร็จในการประกอบอาชีพ 3) ความมั่นใจในการประกอบอาชีพอิสระ 4) การรักความมั่นคงในการประกอบอาชีพ 5) ความคล่องตัวในการประกอบอาชีพ คุณลักษณะที่ 2 เป็นคุณลักษณะด้านพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ ประกอบด้วยความรู้ด้านการตลาด การเลือกทำเลที่เหมาะสม การจัดสถานที่ดี เงินทุนเพียงพอ ความรู้เรื่องการลงทุนและประสบการณ์

จากงานวิจัยที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่าทัศนคติมีส่วนสำคัญต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระผู้ที่มีการศึกษาระดับกลางและระดับสูงควรได้รับการสร้างทัศนคติและปรับทัศนคติในการทำงานโดยการให้คิดสร้างงานด้วยตนเอง ด้วยการชี้แนะที่ถูกต้อง เพราะผู้มีการศึกษาย่อมมีความรู้และสติปัญญามากพอที่จะดำเนินการได้ เมื่อบุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระก็จะเห็นว่าอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่สำคัญ เป็นอาชีพที่ท้าทาย และเป็นความมุ่งหวังอย่างใหม่สำหรับผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ก่อให้เกิดทัศนคติของการสร้างงานแทนการรองานจากรัฐบาลหรือเอกชน และจากการที่ทบวงมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา จะมีโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้แก่บัณฑิตหรือนิสิต ก็ควรคำนึงถึงการสร้างทัศนคติเป็นสิ่งสำคัญด้วยสิ่งหนึ่งเพื่อจะ

ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2531 : 72)

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ จากการศึกษาผลการวิจัยถึงแรงผลักดันของครอบครัวต่อการเข้าสู่อาชีพอิสระของสมาชิกในครอบครัวพบว่า การที่ครอบครัวมีอาชีพธุรกิจส่วนตัวจะเป็นผลให้สมาชิกในครอบครัวได้เรียนรู้ถึงการประกอบอาชีพจนสามารถทำตาม และสืบทอดกิจการต่อไปได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 6) ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำก็จะเป็นแรงผลักดันให้สมาชิกขวนขวายและพยายามหารายได้มาจุนเจือครอบครัวจนทำให้เข้าสู่อาชีพอิสระด้วยจิตใจที่มุ่งสร้างความมั่นคงให้แก่ครอบครัว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 116) นอกจากนี้ผู้ประกอบการได้ให้แนวทางเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่ลูก เพื่อการส่งเสริมให้ลูกประกอบอาชีพทางธุรกิจส่วนตัวว่า พ่อแม่ควรสร้างทัศนคติ ค่านิยมต่ออาชีพธุรกิจส่วนตัวแก่บุตร โดยพยายามให้ความรู้ความเข้าใจเมื่อมีโอกาสด้วยวิธีการส่งเสริมกระตุ้นให้ลูกได้ฝึกอาชีพต่อบิดามารดา ให้ความรู้ด้วยการจัดทัศนศึกษาในโรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการ การแสดงสินค้า สนับสนุนให้บุตรได้ฝึกงานอาชีพในสถานประกอบการ สนับสนุนให้บุตรเริ่มต้นกิจการขนาดเล็กเพื่อพัฒนาทักษะและการจัดการให้การสนับสนุนด้านเงินทุนหรือจัดหาแหล่งเงินกู้ให้แก่บุตร (ปราโมทย์ เจนการ. 2523 : 124 - 129) และ สมบัติ พงศ์บุญคุณลาม (คณะอนุกรรมการโครงการศูนย์ศึกษาทดลองการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต. 2534 : 97 – 100) กล่าวว่า โอกาสให้ลูกได้ขายโดยจะขายอะไรก็ได้ขอให้ได้เงินมาโดยสุจริต และสอนให้รู้จักการบริหารการเงิน

วชิร โอภิธากร (2533 : 43) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันหนึ่งที่สำคัญในการสร้างเสริมลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระ เช่น ทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ถึงปทัสถานทางสังคมต่อการประกอบอาชีพอิสระ การรับรู้ถึงประสิทธิภาพแห่งตนแห่งการประกอบอาชีพอิสระ และเกิดความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพอิสระ นอกจากนี้ยังมีบทบาทที่จะผลักดันให้สมาชิกในครอบครัวเข้าสู่อาชีพอิสระอย่างจริงจัง

จากงานวิจัยสามารถสรุปได้ว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญในการสร้างเสริมลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระและทัศนคติของบิดามารดาที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระก็เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระ

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

เครช (Krech.1962 : 182) กล่าวว่า รายได้ของบิดามารดามีความสัมพันธ์สูงกับการเลือกอาชีพของนักเรียน นักเรียนมีแนวโน้มที่จะคาดหวังให้ตนเองมีแบบฉบับการดำเนินชีวิตให้เหมือนกับบิดามารดาของตน รายได้ของครอบครัวเป็นตัวประกอบสำคัญในการคาดหวังของนักเรียนที่มีผลต่อโอกาสที่จะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงได้เปรียบอย่างมาก เนื่องจากการสนับสนุนทางการเงินในการศึกษาเล่าเรียน และเมื่อเริ่มต้นประกอบอาชีพบิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจระดับกลาง มีแนวโน้มที่จะเสียสละเพื่อสนับสนุนทางการเงิน เพื่อการศึกษาเล่าเรียนแก่บุตรของเขา บิดามารดาที่มีรายได้มากต้องการที่จะสนับสนุนในการให้การศึกษาแก่บุตรของตนสูงขึ้น รวมทั้งการเตรียมพร้อมในเรื่องอาชีพด้วย

สมสมุท มุ่งสันติ (2539 : 54) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ สหวิทยาลัยอีสานใต้พบว่า นักศึกษาที่มีผู้ปกครองอาชีพต่างกัน มีรายได้ของผู้ปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นในการเลือกประกอบอาชีพอิสระไม่ต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดากับการประกอบอาชีพของบุตรพบว่า รายได้ของบิดามารดาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพของบุตรจากผลของการศึกษาเรื่องความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาผู้ที่บิดามีรายได้น้อย และประกอบอาชีพรับราชการมักจะสนใจในอาชีพอื่นที่ไม่ใช่ราชการมากกว่าผู้ที่บิดามีรายได้น้อย ซึ่งมักจะสนใจที่จะประกอบอาชีพรับราชการมากกว่า (เบญจ จิรภัทรพิมล. 2517 : 122)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า รายได้ของบิดามารดาเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเลือกอาชีพของบุตร

5.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

นอกจากตัวแปรต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ตัวแปรสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ซึ่งได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดามารดา ก็เป็นตัวที่สนับสนุนหรือส่งเสริมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษาได้ นิภา วัฒนาเวคิน (2529 : 2) เพราะบิดามารดาย่อมเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเลี้ยงดูบุตร และสนับสนุนให้การศึกษาแก่บุตรด้วย

มอร์เชอร์ (นิภา วัฒนาเวคิน. 2539 : 2-3 ; อ้างอิงจาก Moser.1952 : 142) ยังพบว่า สถานภาพของบิดามารดา การเป็นตัวแทนของบิดามารดา จะเป็นตัวการที่ส่งผลต่อการเลือก

อาชีพของบุตรเช่นกันโดยที่รูปแบบของความสนใจในอาชีพของบุตรขึ้นอยู่กับอัตราและชนิดของการลอกเลียนแบบของบิดามารดา ดังเช่น งานวิจัยของ ไครเกอร์ และลอทตีท์

(ชมมาตร พันธุ์โพธิ์. 2529 : 30 ; อ้างอิงจาก Kroget and Lottit.1953 : 60) ได้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดา และความสนใจในอาชีพของนักเรียน โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่จะสนใจในอาชีพที่มีรายได้ และสถานภาพทางสังคมสูงกว่าระดับอาชีพของบิดามารดา

สมพงษ์ อาภาพันธ์ (2519 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ในโรงเรียนมัธยมแบบประสมในภาคตะวันออก เชียงเหนือ พบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปื้อง จินดา (2519 : 41) ได้ศึกษาการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ในโรงเรียนมัธยมแบบประสมภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 506 คน เป็นชาย 392 คน หญิง 114 คน โดยใช้แบบสอบถาม 2 ชุด ผลการวิจัยพบว่า อาชีพของผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีส่วนสัมพันธ์ในการให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพหมวดต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เหตุผลเลือกอาชีพเพื่อความก้าวหน้า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความต้องการทางด้านนี้มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นอกจากนี้นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน ให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ประมวล วิทยากร (2520 : 68) พบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันเลือกอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คอลลาโซ (Callazo.1976 : 1534 - 1535) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวางแผนอาชีพของเด็กหนุ่มสาวชาวเปอร์โตริกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย หญิง จาก 10 โรงเรียน จำนวน 515 คน ผลปรากฏว่านักเรียนที่อยู่ในแหล่งอุตสาหกรรมในเมือง บิดามารดาประกอบอาชีพชั้นสูงหรือรับราชการมักจะเลือกอาชีพชั้นสูง ส่วนนักเรียนที่อยู่ในชนบท บิดามารดาเป็นชาวนาหรือทำงานหนักมักจะเลือกอาชีพระดับต่ำเป็นส่วนมาก

แบรคเบอร์น (ชมมาตร พันธุ์โพธิ์. 2529 : 30 ; อ้างอิงจาก Blackburn.1975) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังและความปรารถนาในการศึกษาและอาชีพของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีสุดท้าย จำนวน 428 คน พบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดามีอาชีพอยู่ในระดับสูงจะมีความคาดหวังและความปรารถนาในอาชีพสูงกว่านักเรียนที่มีบิดามารดามีอาชีพอยู่ในระดับต่ำ

สำหรับ มารศรี กองเกตุ (2524 : 52 - 54) ได้ศึกษาผลของอาชีพของบิดามารดาที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร อายุระหว่าง 14 ปี ถึง 18 ปี เพศชาย 136 คน หญิง 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียน ไม่ว่าบิดามารดาของนักเรียนจะมีอาชีพประเภทใดก็ตามนักเรียนจะให้ความสนใจในงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากที่สุด ส่วนอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่บิดามารดาของนักเรียนประกอบมากเป็นอันดับ 2 นั้น นักเรียนจะให้ความสนใจในงานอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขายน้อยที่สุด

สรุปได้ว่า อาชีพของบิดามารดาเป็นปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความสนใจและความต้องการอาชีพของบุตร และมีส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้บุตรเลือกประกอบอาชีพที่แตกต่างออกไป

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพและประกอบอาชีพอิสระ

6.1 งานวิจัยในประเทศ

ยุพิน อดิชา (2533 : 82) ได้ศึกษาทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ผลการศึกษาด้านทัศนคติด้านความรู้สึกของนิสิตที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย เพศชายและเพศหญิง พบว่านิสิตทุกกลุ่มมีความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ผลการวิเคราะห์หาองค์ประกอบคุณลักษณะในการประกอบอาชีพอิสระ พบว่าผู้ประกอบอาชีพอิสระควรมีคุณลักษณะที่สำคัญสองประการ คือ คุณลักษณะที่หนึ่ง เป็นคุณลักษณะทางจิตหรือจิตลักษณะ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยที่สำคัญคือ (1) ความรักความก้าวหน้าในอาชีพ (2) รักความสำเร็จในการประกอบอาชีพ (3) ความมั่นใจในการประกอบอาชีพ (4) การรักความมั่นคงในการประกอบอาชีพ (5) ความคล่องตัวในการประกอบอาชีพ คุณลักษณะที่สอง เป็นคุณลักษณะด้านพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ ประกอบด้วยความรู้ด้านการตลาด การเลือกทำเลที่เหมาะสม การจัดสถานที่ดี เงินทุนพอเพียง ความรู้เรื่องการลงทุนและประสบการณ์

เจลิยว บุรีภักดี และคณะ (2529 : 23 - 25) ได้ศึกษาแนวโน้มการเข้าทำงานของเยาวชนไทย สรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจทั่วประเทศ พ.ศ. 2526 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนผู้ประกอบอาชีพอิสระ พบว่าเหตุผลที่เลือกประกอบอาชีพนี้ เพราะมีความรู้ความสามารถของตนเอง สภาพแวดล้อมจากสภาพภายในครอบครัวเอื้ออำนวย ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ และมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพนี้ ส่วนใหญ่มีความพอใจด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นงานที่มีอิสระ การเดินทางไปทำงานสะดวกเพราะใกล้ที่พัก ถ้าไรดี ได้อยู่กับพ่อแม่แล้วสบายใจ ได้ใช้ความคิดและความสามารถของตนเองและสนุก

สนานเพลินเพลินเพราะได้พบคนมาก ในด้านความช่วยเหลือที่ต้องการปรากฏว่า ผู้ประกอบอาชีพอิสระต้องการความช่วยเหลือหลายด้าน เช่น เงินกู้ยืมเพื่อการลงทุน การหาตลาดขายส่ง การฝึกอบรมด้านต่าง ๆ การประกันราคาผลผลิต ตลอดจนอยากได้รับความรู้และบริการเกี่ยวกับสุขภาพ และยารักษาโรคอันเกิดมาจากการประกอบอาชีพของตนเอง ในด้านลู่ทางความก้าวหน้าในงานอาชีพ ผู้ประกอบอาชีพอิสระเล็งเห็นว่าการประกอบอาชีพอิสระของตนแจ่มใสมีจำนวนหนึ่งที่คิดว่าไม่แจ่มใสแต่ยินดีทำไปเรื่อย ๆ ผู้ที่เห็นว่าลู่ทางแจ่มใสได้ให้คำอธิบายว่าเพราะได้ผลผลิตเพิ่มทุกปี มีทุนขยายกิจการและมีความรู้ในอาชีพนี้สามารถทำมาหากินได้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ข้อมูลการวิจัยและจากแหล่งอื่นเชื่อว่าคุณสมบัติสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระประสบความสำเร็จในการทำงานมีหลายประการ เช่น การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การรู้จักใช้เงินในการลงทุน ความตั้งใจในการทำงาน หมั่นแสวงหาความรู้ และประสบการณ์อยู่เสมอ มีนิสัยร่าเริงแจ่มใส เป็นต้น คุณลักษณะเหล่านี้เป็นเรื่องที่ปลูกฝังได้ทั้งในครอบครัวและในระบบโรงเรียน จึงควรส่งเสริมอาชีพอิสระทั้งในด้านทักษะการประกอบอาชีพ ทักษะคติ ความเชื่อ และนิสัยรักการทำงาน รวมทั้งความช่วยเหลือด้านเงินทุนและการตลาดด้วย

จุฑาภรณ์ วรสุมนต์ (2515 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของบิดามารดากับการเลือกอาชีพของนักเรียนพบว่านักเรียนที่เรียนสายอาชีพ บิดามารดามีรายได้ 2,000 บาท กับ 2,500 บาท มีจำนวนมากที่สุด และปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน คือ รายได้ของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา และจำนวนบุตรของบิดามารดา ส่วนอาชีพของบิดามารดานั้นไม่มีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

เพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2539 : 90) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด ชลบุรี พบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับเพศ ความสนใจในอาชีพ ค่านิยมในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นตัวแปรระดับการศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยส่วนตัวและปัจจัยด้านครอบครัวสามารถทำนายการเลือกอาชีพได้มากที่สุด รองลงมาคือ ความสนใจในอาชีพกลุ่มบริหารสุขภาพ

6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

คุก (Cook . 1967 : 799) ศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของเพศชาย พบว่า การเลือกอาชีพจะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระบบกับพื้นฐานเศรษฐกิจ สังคม

ระดับความปรารถนาทางอาชีพ สถิติปัญญา และความสนใจในอาชีพ ส่วนสถานภาพการสมรสของบิดามารดา และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดอบบินส์ (Dobbins. 1969 : A-2959A) ศึกษาเกี่ยวกับความปรารถนาและความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมปลาย จากกลุ่มตัวอย่าง 492 คน ในรัฐหลุยส์เซียน่า พบว่า บิดามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ ส่วนมารดามีอิทธิพลมากกว่าในการเลือกการศึกษาต่อ ส่วนเพื่อน ๆ จะมีอิทธิพลรองลงมา ทางเลือกอาชีพของนักเรียนจะขึ้นอยู่กับความสนใจ ความพอใจ ค่าจ้าง และลักษณะงานเป็นสำคัญ

อีเซลและทาเทท (Ezell and Tatat. 1955 : 217 – 222) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างไร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงจำนวน 1,572 คน พบว่า นักเรียนเลือกอาชีพที่คล้ายคลึงกับบิดามารดา มีจำนวนปานกลาง และอาชีพที่นักเรียนชายสนใจมากได้แก่ อาชีพที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ อาชีพที่ใช้วิชาชีพชั้นสูง การค้า เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ส่วนนักเรียนหญิงสนใจอาชีพที่ใช้วิชาชีพชั้นสูง เสมียน การค้าและงานภายในบ้าน

มอร์เซอร์ (นิภา วัฒนาเวคิน. 2529 : 2 – 3 ; อ้างอิงจาก Moser. 1952) พบว่า สถานภาพของบิดามารดา การเป็นต้นแบบของบิดามารดา จะเป็นตัวการที่ส่งผลต่อการเลือกอาชีพของบุตรเช่นกัน โดยที่รูปแบบของความสนใจในอาชีพของบุตรขึ้นอยู่กับอัตราและชนิดของการเลียนแบบของบิดามารดา

เอดดี (Eaddy. 1969 : 2958A – 2959 A) ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนเกษตรกรรมในรัฐหลุยเซียน่า พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน คือ บิดามารดา รองลงมาคือ เพื่อน บุคคลภายในโรงเรียน พระ นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ และเพื่อลำดับความสำคัญของปัจจัยดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต ปีการศึกษา 2542 จำนวน 1,000 คน เป็นนักศึกษาชาย 422 คน นักศึกษาหญิง 578 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต ปีการศึกษา 2542 จำนวน 278 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยมาจากตารางการสุ่มของยามานะ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2538 : 19)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ
- ตอนที่ 5 แบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (MPI)
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

รายละเอียดลักษณะเครื่องมือและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือมีดังต่อไปนี้ คือ

ตอนที่ 1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ
ข้อมูลส่วนตัว ของนักศึกษา ได้แก่ เพศ คณะ อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดา
มารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา

คำชี้แจง ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () บนคำตอบที่นักศึกษาเลือก

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่คณะ

() คณะครุศาสตร์

() คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

() คณะวิทยาการจัดการ

() คณะเทคโนโลยีการเกษตร

() คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3. อาชีพของบิดา

ประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่บุคคลเป็นผู้ประกอบการเองโดยไม่อยู่ในฐานะลูก
จ้างเป็นเจ้าของกิจการเอง จัดการและดำเนินการ รับผิดชอบต่อกำไรหรือเสี่ยงต่อการขาดทุนด้วย
ตนเอง โดยกิจการนี้อาจมีขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้ โปรดระบุอาชีพอิสระเหล่านี้

() ค้าขาย

() ช่างฝีมือ

() บริการ

() เกษตรกรรม

ประกอบอาชีพไม่อิสระ หมายถึง อาชีพที่บุคคลไม่ได้เป็นเจ้าของธุรกิจเอง โดยไม่ต้องรับผิดชอบต่อกำไรหรือเสี่ยงต่อการขาดทุนด้วยตนเอง โปรดระบุอาชีพต่อไปนี้

- () รับราชการ
- () พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- () ทำงานบริษัทเอกชน
- () รับจ้าง
- () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา

เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบลิเคิร์ต จำนวน 9 ข้อ แต่ละข้อมีตัวเลือก 5 ระดับ มีทั้งข้อความเชิงนิมิตและนิเสธ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ
2. ศึกษาตัวอย่างแบบสอบถามความต้องการประกอบอาชีพอิสระ ของเยาวเรศ ไหลอุดม (2541 : 89) เพื่อเป็นแนวทางในการนิยามศัพท์เฉพาะและสร้างข้อคำถาม
3. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพอิสระให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
4. หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำแบบสอบถามในข้อ 3 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้
5. นำแบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพอิสระที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาสถาบันราชภัฏภูเก็ต ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 29 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยหาค่าความสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) ของแบบสอบถามทั้งหมด เลือกใช้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ที่มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ระหว่าง .2115 - .7170 (ดังแสดงรายละเอียดในภาคผนวก ก)
6. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในข้อ 5 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.2538 : 132 - 133) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8907

ตัวอย่างแบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา สถาบันราชภัฏภูเก็ต โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างซึ่งตรงกับระดับความคิดเห็นของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
เห็นด้วยมาก	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก
เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นในระดับไม่เห็นด้วย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ	คำถาม	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1	หากข้าพเจ้ามีโอกาสอาชีพอิสระเป็นอาชีพแรกที่ข้าพเจ้าจะเลือก.....					
2	ข้าพเจ้าต้องการทำงานที่ได้รับควบคุมครองสวัสดิการจากนายจ้าง.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความเชิงนิมาน

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้	4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1 คะแนน

ข้อความเชิงนิเสธ

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	1 คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้	2 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5 คะแนน

การแปลความหมาย ผู้ที่ได้คะแนนมาก หมายถึง ผู้ที่มีระดับความคิดเห็นที่มีความตั้งใจที่จะเลือกประกอบอาชีพอิสระดีกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามค่านิยมต่อการประกอบอาชีพอิสระ

แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบ ลิเคิร์ต จำนวน 27 ข้อ แต่ละข้อมีตัวเลือก 5 ระดับ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในอาชีพศึกษาตัวอย่างแบบสอบถามค่านิยมในการทำงานของ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531: 203 - 207) เพื่อเป็นแนวทางในการนิยามศัพท์เฉพาะและสร้างข้อคำถาม

2. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามค่านิยมในอาชีพให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3. หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำแบบสอบถามค่านิยมในอาชีพที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบเนื้อหา และภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

4. นำแบบสอบถามค่านิยมในอาชีพที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาสถาบันราชภัฏภูเก็ต ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 29 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) ของแบบสอบถามทั้งหมด เลือกใช้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์อยู่ระหว่าง .3214 - .7826 (ดังแสดงในภาคผนวก ก)

5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในข้อ 5 โดยหาสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของ ครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 132-133) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9407

ตัวอย่างแบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพ

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพให้นักศึกษาอ่านข้อความต่าง ๆ เหล่านี้ทุกข้อแล้วให้นักศึกษาพิจารณาว่ามีค่านิยมต่ออาชีพอิสระอย่างไร โดยพิจารณาทีละข้อซึ่งแต่ละข้อจะมีคำตอบไว้ให้เลือก 5 ช่อง ให้นักศึกษา กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งของทุกข้อความตามน้ำหนัก มากน้อย ตามความเป็นจริง โดยพิจารณาว่า

สำคัญมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นนักศึกษาเห็นความสำคัญมากที่สุด
สำคัญมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นนักศึกษาเห็นความสำคัญมาก
สำคัญปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นนักศึกษาเห็นความสำคัญปานกลาง
สำคัญน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นนักศึกษาเห็นความสำคัญน้อย
เห็นความสำคัญน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นนักศึกษาเห็นความสำคัญน้อยที่สุด

ข้อ	คำถาม	สำคัญมากที่สุด	สำคัญมาก	สำคัญปานกลาง	สำคัญน้อย	สำคัญน้อยที่สุด
1	อาชีพที่ข้าพเจ้ามั่นใจว่าจะมีงานให้ข้าพเจ้าทำตลอดไปแม้ว่างานที่รับผิดชอบอยู่ในปัจจุบันเสร็จสิ้นแล้ว.....					
2	อาชีพที่ข้าพเจ้าสามารถจะดำเนินชีวิตตามที่ข้าพเจ้าต้องการมากที่สุด.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ถ้าผู้ตอบระบุความสำคัญของข้อความว่า

สำคัญมากที่สุด	ให้	5 คะแนน
สำคัญมาก	ให้	4 คะแนน

สำคัญปานกลาง	ให้	3 คะแนน
สำคัญน้อย	ให้	2 คะแนน
สำคัญน้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานส่วนประมาณค่าตามลิเคิร์ท จำนวน 20 ข้อ แต่ละข้อมีตัวเลือก 5 ระดับ มีทั้งข้อความเชิงนิมิตและเชิงนิเสธ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ
2. ศึกษาตัวอย่างแบบสอบถาม ทศนคติของผู้ปกครองของนักเรียนที่มีต่ออาชีพอิสระของ ธนาภรณ์ ญาณพิทักษ์ (2535 : 112 – 115) เพื่อเป็นแนวทางในการนิยามศัพท์เฉพาะและสร้างข้อคำถาม
3. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการรับรู้เจตคติของบิดามารดา ต่อการประกอบอาชีพอิสระให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
4. หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำแบบสอบถามในข้อ 3 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้
5. นำแบบสอบถามการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาสถาบันราชภัฏภูเก็ตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 29 คน จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยหาค่าความสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) ของแบบสอบถามทั้งหมดเลือกใช้เฉพาะข้อคำถามที่ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง .2402 - .7196 (ดังแสดงในภาคผนวก ก)
6. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในข้อหา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha- Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 132 – 133) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9062

ตัวอย่างแบบสอบถามการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการทราบถึงการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับเจตคติของบิดามารดาที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ โดยพิจารณาทีละข้อซึ่งแต่ละข้อจะมีคำตอบไว้ให้เลือก 5 ช่อง ให้นักศึกษา กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งของทุกข้อความตามน้ำหนัก มากน้อย ตามความเป็นจริง โดยพิจารณาว่า

เห็นด้วยมากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกของนักศึกษา
มากที่สุด

เห็นด้วยมาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกของนักศึกษา
มาก

เห็นด้วยปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกของนักศึกษา
ปานกลาง

เห็นด้วยน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกของนักศึกษา
น้อย

เห็นด้วยน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกของนักศึกษา
น้อยที่สุด

ข้อ	คำถาม	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	บิดามารดาข้าพเจ้าเห็นว่าอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีเกียรติ.....					
2	บิดามารดาข้าพเจ้ามีความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความเชิงนิมาน

เห็นด้วยมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

เห็นด้วยมาก ให้ 4 คะแนน

เห็นด้วยปานกลาง ให้ 3 คะแนน

เห็นด้วยน้อย	ให้	2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

ข้อความเชิงนิเสธ

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	1 คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้	2 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้	3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้	4 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้	5 คะแนน

การแปลความหมาย ผู้ที่ได้คะแนนมากหมายถึง ผู้ที่รับรู้เจตคติของบิดามารดาและการสนับสนุนที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระดีกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

ตอนที่ 5 แบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (Maudsley Personality Inventory : MPI)

แบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (MPI) ของไอเซนค์นี้ (Eysency) แปลและปรับปรุงโดย ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ลักษณะของแบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (MPI) นี้ เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษา มีจำนวนข้อคำถาม 48 ข้อ สามารถวัดบุคลิกภาพ 2 ด้าน คือ (1) ด้านการแสดงตัว - เก็บตัว (Extroversion - Introversion) ประกอบด้วยข้อคำถาม 24 ข้อ (2) ด้านความหวั่นไหว - มั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Neuroticism - Stability) ประกอบด้วยข้อคำถาม 24 ข้อ สามารถทดสอบด้วยตัวเอง โดยให้ผู้ตอบอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่า "ใช่" "ไม่แน่ใจ" หรือ "ไม่ใช่"

การหาคุณภาพของแบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (MPI) โดยนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักศึกษาศาสนาบ้านราชวิถีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 29 คน ตรวจให้คะแนนตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 :132 - 133) ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

แบบสำรวจบุคลิกภาพ เอ็ม พี ไอ (MPI) ด้านการแสดงตัว - เก็บตัว (Extroversion - Introversion) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7239

แบบสำรวจบุคลิกภาพ เอม พี ไอ (MPI) ด้านความหวั่นไหว - มั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Neuroticism - Stability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7120

ตัวอย่างแบบสำรวจบุคลิกภาพเอม พี ไอ (MPI)

1. ด้านการแสดงตัว – เก็บตัว (Extroversion – Introversion)

	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
0. ท่านชอบเข้าสังคม	()	()	()
00. เมื่อท่านไปงานสังคมท่านไม่ใคร่แสดงตัว	()	()	()

2. ด้านความหวั่นไหว – มั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Neuroticism - Stability)

	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
0. บางครั้งท่านรู้สึกเป็นสุขบางครั้งเศร้าโดยไม่รู้ตัว()		()	()
00. ท่านใจลอยในเวลาที่ท่านต้องการสมาธิ	()	()	()

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อคำถามเป็นประโยคบอกเล่า ผู้ตอบแบบสำรวจต้องตอบในแต่ละข้อความนั้นว่า ใช่ , หรือ ไม่ใช่ จากความรู้สึกของผู้ตอบ การตรวจให้คะแนนจะมีคะแนนเป็น 0,1 และ 2 ตามลักษณะบุคลิกภาพแต่ละด้าน (Scale)

ในการตรวจให้คะแนนแต่ละด้านแยกกัน โดยมีคะแนนลักษณะบุคลิกภาพ ด้านการ
แสดงตัว – เก็บตัว(Scale E) เต็ม 48 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงในด้านนี้ หมายถึง ผู้ที่มีบุคลิกภาพ
แสดงตัวสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำและคะแนนบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว - มั่นคงในสภาวะ
อารมณ์ (Scale N) เต็ม 48 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงในด้านนี้ หมายถึง ผู้ที่มีบุคลิกภาพความ
หวั่นไหว - มั่นคงในสภาวะอารมณ์สูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

ตอนที่ 6 แบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

แบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตรา
ส่วนประมาณค่าตามแบบลิเคิร์ทแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ เจตคติด้านความคิด จำนวน 8 ข้อ
เจตคติด้านความรู้สึก จำนวน 8 ข้อ เจตคติด้านพฤติกรรมแนวโน้มที่จะแสดงออก จำนวน 8
ข้อ แต่ละข้อมีตัวเลือก 5 ระดับ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ
2. ศึกษาตัวอย่างแบบสอบถามทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ของ
ธนาภรณ์ ญาณพิทักษ์ (2535 : 123 - 126) แบบสอบถามเจตคติที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ
(ธุรกิจขนาดย่อม) ของผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2543 : 63) เพื่อเป็นแนวทางในการนิยามศัพท์
เฉพาะและสร้างข้อคำถาม
3. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระให้สอดคล้องกับนิยาม
ศัพท์เฉพาะ
4. หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำแบบสอบถามในข้อ 3 ไปให้
ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้
5. นำแบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไป
ทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาสถาบันราชภัฏภูเก็ต ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 29 คน
แล้วนำมาตรวจหาคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - Total Correlation) ของแบบสอบถามทั้ง
หมด เลือกใช้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป มีค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์ ของแบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระด้านความคิดอยู่ระหว่าง .3029
- .7123 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha -
Coefficient) ของครอนบรัค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 132-133) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบ
สอบถามเท่ากับ .6973 (ดังแสดงในภาคผนวก ก)
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระด้าน
ความรู้สึกละหว่าง .4052 - .7555 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบรัค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 132-133)
ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .7522 (ดังแสดงในภาคผนวก ก)
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระด้าน
พฤติกรรมแนวโน้มที่แสดงออกอยู่ระหว่าง .4380 - .7035 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบรัค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 :
132-133) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8813 (ดังแสดงในภาคผนวก ก)

ตัวอย่างแบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อแล้วพิจารณาตอบให้ตรงความคิด
ความรู้สึกและการแสดงออก โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังข้อความที่กำหนดไว้ให้
โดยแบ่งน้ำหนัก ไว้ 5 ระดับในการตอบแบบสอบถาม ขอให้นักศึกษาตอบให้ตรงกับความจริงมาก
ที่สุด

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ด้าน

ก. ด้านความคิด

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดที่แท้จริงของนักศึกษาโดยพิจารณา
ว่า

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักศึกษามากที่สุด
เห็นด้วย หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักศึกษามาก
ไม่แน่ใจ หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักศึกษา บางครั้ง ก็ไม่ตรงกับความคิดของนักศึกษา
ไม่เห็นด้วย หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักศึกษามาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักศึกษามากที่สุด

ข้อ	คำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีรายได้ดี.....					
2	ข้าพเจ้าคิดว่าอาชีพอิสระมีความสำคัญ ต่อสถานะการณ์ของประเทศในปัจจุบัน...					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความเชิงนิมาน

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

ข้อความเชิงนิเสธ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

ข. ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง โปรดกา เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดที่แท้จริงของนักศึกษาโดยพิจารณาว่า

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักศึกษามากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักศึกษามาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักศึกษาปานกลาง ก็ไม่ตรงกับความคิดของนักศึกษา
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของนักศึกษาน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อ	คำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจเมื่อได้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ.....					
2	ไม่ค่อยมีผู้สนใจที่จะประกอบอาชีพอิสระ.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความเชิงนิมาน

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความเชิงนิเสธ

น้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน
น้อย	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
มาก	ให้	2	คะแนน
มากที่สุด	ให้	1	คะแนน

ค. ด้านพฤติกรรมแนวโน้มที่จะแสดงออก

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดที่แท้จริงของนักศึกษาโดย

พิจารณาว่า

เป็นประจำ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่นักศึกษาดังใจที่จะกระทำทุกครั้ง
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่นักศึกษาดังใจที่จะกระทำเกือบ ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่นักศึกษาดังใจที่จะกระทำบ้างไม่ กระทำบ้างเท่า ๆ กัน
นาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่นักศึกษาดังใจที่จะกระทำน้อย ครั้งมาก
น้อยครั้งที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่นักศึกษาดังใจที่จะแทบไม่กระทำ เลย

ข้อ	คำถาม	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
1	เมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นและอยากเรียน.....					
2	ข้าพเจ้ายึดใจที่จะร่วมกิจกรรมเมื่อมีการเชิญวิทยากรมาบรรยายเรื่องการประกอบอาชีพอิสระ.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความเชิงนิมาน

เป็นประจำ	ให้	5	คะแนน
บ่อยครั้ง	ให้	4	คะแนน
บางครั้ง	ให้	3	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้	2	คะแนน
น้อยครั้งที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความเชิงนิเสธ

น้อยครั้งที่สุด	ให้	5	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้	4	คะแนน
บางครั้ง	ให้	3	คะแนน
บ่อยครั้ง	ให้	2	คะแนน
เป็นประจำ	ให้	1	คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินงานเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย ส่งไปยังอธิการบดีสถาบันราชภัฏภูเก็ต เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากอาจารย์ประจำคณะเป็นผู้แจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษาจำนวน 278 ชุดและรับแบบสอบถามคืนจากอาจารย์ประจำคณะด้วยตนเองได้แบบสอบถามคืนจำนวน 278 ชุด

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการจัดกระทำกับข้อมูล

1. ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามจำนวน 1,000 ชุด ที่นักศึกษาตอบข้อมูลครบทุกข้อคำถาม อย่างสมบูรณ์ จำนวน 1,000 ชุด นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. บันทึกคะแนนที่ได้ลงในตารางบันทึกข้อมูล
3. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส (SPSS/FW) (Statistical Package for the Social Sciences for Windows)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/FW) ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยและสมมุติฐานดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา รายได้ของบิดา รายได้ของมารดา กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ โดยคำนวณหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation)
3. ค้นหาตัวทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis วิธี Stepwise)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ
2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามโดยหาค่าความสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) ของแบบสอบถามทั้งหมดและเลือกใช้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้น
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 132 - 133)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน
 - 3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ อาชีพของบิดาอาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา รายได้ของบิดา รายได้ของมารดา กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา โดยการคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) และสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation)
 - 3.2 ค้นหาตัวทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) วิธี Stepwise

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักศึกษา
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
β_{ij}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
x_1	แทน	ค่านิยมในอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์
x_2	แทน	ค่านิยมในอาชีพด้านรายได้
x_3	แทน	ค่านิยมในอาชีพด้านวิถีชีวิต
x_4	แทน	ค่านิยมในอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัย
x_5	แทน	ค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรี
x_6	แทน	ค่านิยมในอาชีพด้านมีอิสระ
x_7	แทน	ค่านิยมในอาชีพด้านบริการสังคม
x_8	แทน	ค่านิยมในอาชีพด้านงานอาชีพอิสระ
x_9	แทน	ค่านิยมในอาชีพด้านกระตุ้นให้มีปัญญา
x_{10}	แทน	การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ
x_{11}	แทน	บุคลิกภาพแสดงตัว - เก็บตัว
x_{12}	แทน	บุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว
x_{13}	แทน	เจตคติด้านความคิด
x_{14}	แทน	เจตคติด้านความรู้สึก
x_{15}	แทน	เจตคติด้านพฤติกรรมแนวโน้มที่จะแสดงออก
y	แทน	การเลือกประกอบอาชีพอิสระ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม (SPSS/FW) ตามจุดมุ่งหมายของงานวิจัยและสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณ ค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบสมมติฐาน
 - 2.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา โดยคำนวณหาสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation)

2.2 วิเคราะห์การค้นหาค่าทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) วิธี Stepwise

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาค่าทำนายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) วิธี Stepwise

ผลการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียดดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม เพศ คณะ อาชีพของบิดาที่ประกอบอาชีพอิสระ อาชีพของบิดาที่ประกอบอาชีพไม่อิสระ อาชีพของมารดาที่ประกอบอาชีพอิสระ อาชีพของมารดาที่ประกอบอาชีพไม่อิสระ รายได้ของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	107	38.5
หญิง	171	61.5
จำนวนนักศึกษาทั้งหมด	278	100.00
2. คณะ		
คณะครุศาสตร์	55	19.8
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	62	22.3
คณะวิทยาการจัดการ	63	22.7
คณะเทคโนโลยีการเกษตร	53	19.1
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	45	16.2
รวม	278	100.00
3. อาชีพของบิดา		
3.1 ประกอบอาชีพอิสระ	43	15.5
ค้าขาย	24	8.6
ช่างฝีมือ	28	10.1
บริการ	91	32.7
เกษตรกรรม		
3.2 ประกอบอาชีพไม่อิสระ		
รับราชการ	26	9.4
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	10	3.6
ทำงานบริษัทเอกชน	16	5.8

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
รับจ้าง	35	12.6
อื่นๆ	5	1.8
รวม	278	100.00
4. อาชีพของมารดา		
4.1 ประกอบอาชีพอิสระ	72	25.9
ค้าขาย	22	7.9
ช่างฝีมือ	32	11.5
บริการ		
เกษตรกรรม	97	34.9
4.2 ประกอบอาชีพไม่อิสระ		
รับราชการ	28	10.1
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	19	6.8
พนักงานบริษัทเอกชน	22	7.9
บริการ	10	3.6
รวม	278	100.00
5. รายได้ของบิดามารดา		
พอใช้เหลือเก็บ	97	34.9
พอใช้ไม่เหลือเก็บ	138	49.6
ไม่พอใช้	43	15.5
รวม	278	100.00
6. ระดับการศึกษาของบิดา		
ระดับประถมศึกษา	171	61.5
ระดับมัธยม – อนุปริญญา	76	27.3
ระดับปริญญาตรี	28	10.1
สูงกว่าปริญญาตรี	3	1.1

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
รวม	278	100.00
7. ระดับการศึกษาของมารดา		
ระดับประถมศึกษา	167	60.1
ระดับมัธยม – อนุปริญญา	67	24.1
ระดับปริญญาตรี	36	12.9
สูงกว่าปริญญาตรี	8	2.9
รวม	278	100.00

จากตาราง 1 พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 278 คน เป็นนักศึกษาชาย จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 นักศึกษาหญิง จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 61.5

เมื่อจำแนกตามคณะพบว่า เป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 คณะวิทยาการจัดการ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7 คณะเทคโนโลยีการเกษตร จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2

เมื่อจำแนกตามอาชีพของบิดา พบว่า อาชีพของบิดาของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 186 คิดเป็นร้อยละ 66.9 โดยพบว่ามีอาชีพค้าขาย จำนวน 43 คิดเป็นร้อยละ 15.5 ช่างฝีมือ จำนวน 24 คิดเป็นร้อยละ 8.6 บริการ จำนวน 28 คิดเป็นร้อยละ 10.1 เกษตรกรรม จำนวน 91 คิดเป็นร้อยละ 32.7 อาชีพบิดาของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพไม่อิสระ มีจำนวน 92 คิดเป็นร้อยละ 33.1 โดยพบว่ามีอาชีพรับราชการ จำนวน 26 คิดเป็นร้อยละ 9.4 รัฐวิสาหกิจ จำนวน 10 คิดเป็นร้อยละ 3.6 บริษัทเอกชน จำนวน 16 คิดเป็นร้อยละ 5.8 รับจ้างจำนวน 35 คิดเป็นร้อยละ 12.6 อื่น ๆ 5 คิดเป็นร้อยละ 1.8

เมื่อจำแนกตามอาชีพของมารดา พบว่าอาชีพของมารดานักศึกษาที่ประกอบอาชีพอิสระมีจำนวน 199 คิดเป็นร้อยละ 71.6 โดยพบว่ามีอาชีพค้าขาย 72 คน คิดเป็นร้อยละ 25.9 อาชีพช่างฝีมือ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 25.9 บริการ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 เกษตรกรรม จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 ประกอบอาชีพไม่อิสระ จำนวน 55

คิดเป็นร้อยละ 19.8 พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 บริษัทเอกชน
จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.9 รับจ้างจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6

เมื่อจำแนกตามรายได้ของบิดามารดา พบว่า รายได้พอใช้เหลือเก็บมีจำนวน 97 คน
คิดเป็นร้อยละ 34.9 พอใช้ไม่เหลือเก็บจำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 ไม่พอใช้จำนวน
43 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5

เมื่อจำแนกตามการศึกษาของบิดา พบว่า ระดับประถมศึกษา จำนวน 171 คน
คิดเป็นร้อยละ 61.5 มัธยมศึกษา-อนุปริญญา จำนวน 76 คิดเป็นร้อยละ 27.3 ปริญญาตรี
จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1

เมื่อจำแนกตามการศึกษาของมารดา พบว่าระดับประถมศึกษา จำนวน 167 คน คิด
เป็นร้อยละ 60.1 มัธยม-อนุปริญญา จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 ปริญญาตรี จำนวน
36 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

ผลจากการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านชีวสังคมของครอบครัว ซึ่งมีตัว
แปรรวมทั้งหมด 5 ตัวแปร ได้แก่ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับ
การศึกษาของมารดา รายได้ของบิดามารดา พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพ
อิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต ผู้วิจัยจึงตัดตัวแปรเหล่านี้ออกจาก
การวิเคราะห์ เพื่อความชัดเจนของผลการวิจัย เมื่อตัดปัจจัยด้านชีวสังคมออกแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการ
วิเคราะห์ คำนิยมในอาชีพ บุคลิกภาพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ
และเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ โดยแยกเป็นรายด้าน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง คำนิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของ
บิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ โดยแยก
เป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่าง คำนิยมด้านความคิดสร้างสรรค์ (x_1) คำนิยมด้านวิถีชีวิต (x_2) คำนิยมด้านมั่นคงปลอดภัย (x_3) คำนิยมด้านศักดิ์ศรี (x_4)
 คำนิยมด้านความมีอิสระ (x_5) คำนิยมด้านบริการสังคม (x_6) คำนิยมด้านงานอาชีพอิสระ (x_7) คำนิยมด้านการกระตุนให้ใช้ปัญญา (x_8) การรับรู้เจตคติของปีตามารดาต่อการประกอบ
 อาชีพอิสระ (x_9) บุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว (x_{10}) บุคลิกภาพหัวไม่-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ (x_{11}) เจตคติด้านความคิด (x_{12}) เจตคติด้านความรู้สึก (x_{13}) เจตคติพฤติกรรมแนวใหม่
 ที่จะแสดงออก (x_{14}) กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ (y)

ตัวแปร	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	x_7	x_8	x_9	x_{10}	x_{11}	x_{12}	x_{13}	x_{14}	x_{15}	y
ค่านิยมด้านความคิดสร้างสรรค์ (x_1)	1.000															
ค่านิยมด้านรายได้ (x_2)	.586	1.000														
ค่านิยมด้านวิถีชีวิต (x_3)	.552	.565	1.000													
ค่านิยมด้านมั่นคงปลอดภัย (x_4)	.546	.608	.553	1.000												
ค่านิยมด้านความมีศักดิ์ศรี (x_5)	.387	.487	.523	.424	1.000											
ค่านิยมด้านความมีอิสระ (x_6)	.440	.399	.660	.464	.497	1.000										
ค่านิยมด้านบริการสังคม (x_7)	.654	.540	.583	.530	.459	.481	1.000									
ค่านิยมด้านงานอาชีพอิสระ (x_8)	.491	.550	.589	.529	.425	.523	.531	1.000								
ค่านิยมด้านการกระตุนให้ใช้ปัญญา (x_9)	.633	.490	.515	.533	.419	.496	.653	.568	1.000							
การรับรู้เจตคติของปีตามารดาต่อการประกอบอาชีพ (x_{10})	.264	.302	.332	.292	.117	.386	.286	.420	.280	1.000						
บุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว (x_{11})	.074	.064	.087	.012	.196	.047	.117	.077	.013	.062	1.000					
บุคลิกภาพหัวไม่ - มั่นคงในสภาวะอารมณ์ (x_{12})	-.015	.037	.077	.019	.098	.076	.064	.088	.019	.043	.211	1.000				
เจตคติด้านความคิด (x_{13})	.327	.321	.381	.287	.151	.376	.281	.341	.286	.573	.100	-.075	1.000			
เจตคติด้านความรู้สึก (x_{14})	.245	.164	.299	.218	.108	.265	.236	.280	.176	.323	.106	.206	.195	.499	1.000	
เจตคติด้านพฤติกรรมแนวใหม่ที่จะแสดงออก (x_{15})	.200	.174	.333	.212	.107	.445	.300	.381	.267	.480	-.031	.107	.373	.439	.310	

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรค่านิยมในอาชีพ ซึ่งแบ่งออกเป็นค่านิยมในอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ (x_1) ด้านรายได้ (x_2) ด้านวิถีชีวิต (x_3) ด้านความมั่นคงปลอดภัย (x_4) ด้านความมีศักดิ์ศรี (x_5) ด้านความมีอิสระ (x_6) ด้านบริการสังคม (x_7) ด้านงานอาชีพอิสระ (x_8) ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา (x_9) การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ (x_{10}) บุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว (x_{11}) บุคลิกภาพหัวเหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ (x_{12}) เจตคติด้านความคิด (x_{13}) เจตคติด้านความรู้สึก (x_{14}) เจตคติด้านพฤติกรรมแนวโน้มที่จะแสดงออก (x_{15}) การเลือกประกอบอาชีพอิสระ (y) มีค่าระหว่าง $-.031 - .480$

ปัจจัยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ ($r = .480$) ค่านิยมในอาชีพด้านความมีอิสระ ($r = .445$) เจตคติด้านความรู้สึก ($r = .439$) ค่านิยมในอาชีพด้านงานอาชีพอิสระ ($r = .381$) เจตคติด้านความคิด ($r = .373$) ค่านิยมด้านวิถีชีวิต ($r = .333$) เจตคติด้านพฤติกรรมแนวโน้มที่จะแสดงออก ($r = .310$) ค่านิยมในอาชีพด้านบริการสังคม ($r = .300$) ค่านิยมในอาชีพด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา ($r = .267$) ค่านิยมในอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัย ($r = .212$) ค่านิยมในอาชีพความคิดสร้างสรรค์ ($r = .200$)

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ค่านิยมในอาชีพด้านรายได้ ($r = .174$)

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรี ($r = .107$) บุคลิกภาพหัวเหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ ($r = .107$)

ส่วนบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว ($r = -.031$) มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ

ตอนที่ 3 ผลจากการวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต โดยการใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยมีการเลือกประกอบอาชีพอิสระเป็นตัวแปรเกณฑ์ และมีตัวแปร ค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ เป็นตัวแปรทำนาย รายละเอียดดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่มีตัวแปรเกณฑ์ คือ การเลือกประกอบอาชีพอิสระของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	4	19.893	4.973	39.247***
Residual	273	34.594	0.127	
Total	277	54.487		

*** มีนัยสำคัญทางสถิติมีระดับ .001

จากตาราง 3 ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า ตัวแปรเกณฑ์ คือ การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต กับตัวแปรทำนาย คือ ค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถสร้างสมการทำนายได้ จึงคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวทำนาย ในรูปคะแนนมาตรฐานและคะแนนดิบ รวมทั้งสร้างสมการทำนาย ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบ Stepwise

ตัวแปรทำนาย	b	β	R	R^2	F
การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ(x_{10})	.291	.280	.480	.230	82.571***
ค่านิยมในอาชีพด้านความมีอิสระ(x_6)	.205	.313	.556	.310	31.632***
เจตคติด้านความรู้สึกลึก(x_{14})	.156	.247	.589	.347	15.704***
ค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรี(x_5)	-.092	-.157	.604	.365	7.739**

$$R = .604 \quad R^2 = .365$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติมีระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติมีระดับ .001

$$SE_{est} = .3559$$

$$(a) = 1.251$$

จากตาราง 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์โดยนำตัวทำนายเข้าสมการถดถอยที่ละตัวแปร จนถึงที่สุดพบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระ (y) เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ตัวแปรการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ (x_{10}) รองลงมาได้แก่ลำดับที่ 2 ตัวแปรค่านิยมในอาชีพด้านมีอิสระ (x_6) รองลงมาได้แก่ ลำดับที่ 3 ได้แก่ ตัวแปรเจตคติด้านความรู้สึก (x_{14}) ส่วนลำดับสุดท้ายได้แก่ ตัวแปรค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรี (x_5)

โดยตัวแปรทั้ง 4 สามารถร่วมกันทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต ได้ร้อยละ 36.5

สมการทำนายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ตโดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .291 (x_{10}) + .205 (x_6) + .156 (x_{14}) - .092 (x_5) + 1.251$$

สมการทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาปริญญาตรี ปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ตโดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

$$Z_y = .280 (x_{10}) + .313 (x_6) + .247 (x_{14}) - .157(x_5)$$

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในงานวิจัยผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ ค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ และปัจจัยด้านชีวสังคมของครอบครัว ได้แก่ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา รายได้ของบิดามารดาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาลำดับความสำคัญของปัจจัยดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปี4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ
2. ตัวแปรค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดาสามารถทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลงานวิจัยในครั้งนี้ จะได้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่มีลักษณะส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระและเป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ในการให้คำปรึกษาหรือแนะแนวอาชีพให้นักศึกษาในการเลือกงานให้เหมาะสม เพื่อผลที่ได้จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต ปีการศึกษา 2542 จำนวน 1,000 คน เป็นนักศึกษาชายจำนวน 422 คน นักศึกษาหญิงจำนวน 578 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต ปีการศึกษา 2542 จำนวน 278 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 6 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ตอนที่ 5 แบบสำรวจบุคลิกภาพ เอ็ม พี ไอ (MPI)

ตอนที่ 6 แบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) ความจุดมุ่งหมายของการวิจัยและสมมติฐานดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดา บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation)

3. ค้นหาตัวทำนายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) วิธี Stepwise

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านชีวสังคม ได้แก่ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา รายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ ($r = .480$) ค่านิยมในอาชีพด้านความมีอิสระ ($r = .445$) เจตคติด้านความรู้สึกลึก ($r = .439$) เจตคติด้านความคิด ($r = .373$) ค่านิยมในอาชีพด้านงานอาชีพอิสระ ($r = .381$) ค่านิยมในอาชีพด้านวิถีชีวิต ($r = .333$) เจตคติด้านพฤติกรรมแนวโน้มที่จะแสดงออก ($r = .310$) ค่านิยมในอาชีพด้านบริการสังคม ($r = .300$) ค่านิยมในอาชีพด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา ($r = .267$) ค่านิยมในอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัย ($r = .212$) ค่านิยมในอาชีพความคิดสร้างสรรค์ ($r = .200$)

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ค่านิยมในอาชีพด้านรายได้ ($r = .174$)

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรี ($r = 0.107$) บุคลิกภาพหัวไหน-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ ($r = 0.107$)

ส่วนบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว ($r = -.031$) มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ

2. ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระ (y) เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ตัวแปรการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ (x_{10}) รองลงมาได้แก่ ลำดับที่ 2 ตัวแปรค่านิยมในอาชีพด้านมีอิสระ (x_6) รองลงมาได้แก่ ลำดับที่ 3 ได้แก่ ตัวแปรเจตคติด้านความรู้สึกลึก (x_{14}) ส่วนลำดับสุดท้ายได้แก่ ตัวแปรค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรี (x_5)

โดยตัวแปรทั้ง 4 สามารถร่วมกันทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต ได้ร้อยละ 36.5

สมการทำนายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ตโดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .291 (x_{10}) + .205 (x_6) + .156 (x_{14}) - .092 (x_5) + 1.251$$

สมการทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาปริญญาตรี ปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ตโดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

$$Z_y = .280 (x_{10}) + .313 (x_6) + .247 (x_{14}) - .157(x_5)$$

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ ($r = .480$) ค่านิยมในอาชีพด้านความมีอิสระ ($r = .445$) เจตคติด้านความรู้สึก ($r = .439$) ค่านิยมในอาชีพด้านงานอาชีพอิสระ ($r = .381$) เจตคติด้านความคิด ($r = .373$) ค่านิยมในอาชีพด้านวิถีชีวิต ($r = .333$) เจตคติด้านพฤติกรรมแนวโน้มที่จะแสดงออก ($r = .310$) ค่านิยมในอาชีพด้านบริการสังคม ($r = .300$) ค่านิยมในอาชีพด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา ($r = .267$) ค่านิยมในอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัย ($r = .212$) ค่านิยมในอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ ($r = .200$)

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ค่านิยมในอาชีพด้านรายได้ ($r = .174$)

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรี ($r = .107$) บุคลิกภาพหัวน้าว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ ($r = .107$) ส่วนบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว ($r = -.031$) มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ (y) สามารถอภิปรายผลเป็นรายปัจจัยได้ดังนี้

1.1 ค่านิยมในอาชีพ การศึกษาในครั้งนี้พบว่า ค่านิยมในอาชีพด้านความมีอิสระ ($r = .445$) ค่านิยมในอาชีพด้านงานอาชีพอิสระ ($r = .381$) ค่านิยมในอาชีพด้านวิถีชีวิต ($r = .333$) ค่านิยมในอาชีพด้านบริการสังคม ($r = .300$) ค่านิยมในอาชีพด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา

($r = .267$) ค่านิยมในอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัย ($r = .212$) ค่านิยมในอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ ($r = .200$) ค่านิยมในอาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงว่า นักศึกษาที่มีค่านิยมในอาชีพที่ดี มีการเลือกประกอบอาชีพอิสระมากกว่านักศึกษาที่มีค่านิยมที่ไม่ดีต่อการเลือกอาชีพ

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาที่มีค่านิยมในอาชีพที่ดีก็จะมีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระในทางที่ดีด้วย ซึ่ง ซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.2531 : 42 ; อ้างอิงจาก Super.n.d.) ได้กล่าวไว้ว่า ค่านิยมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งที่ได้เริ่มเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยบุคคลได้นำค่านิยมมาร่วมพิจารณาเลือกอาชีพ โดยที่ค่านิยมด้านความมีอิสระ, ค่านิยมในอาชีพด้านงานอาชีพอิสระ, ค่านิยมในอาชีพด้านวิถีชีวิต, ค่านิยมในอาชีพด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญาค่านิยมในอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ สามารถเป็นตัวที่ทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาได้ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระมักจะเป็นผู้ที่ชอบทำงานอิสระทำงานตามที่ตัวเองปรารถนา และสามารถที่จะหารายได้ด้วยตนเองโดยที่ตกอยู่ในฐานะลูกจ้างใคร นอกจากนี้ยังเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ชอบคิดค้นออกแบบและมีแนวคิดใหม่ ๆ และเปิดโอกาสให้ตนเองได้ใช้ชีวิตตามที่ตนเองชอบ

ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับ ยุพรรณี ศุขสมิต (2510 :41) ได้ศึกษาค่านิยมทางอาชีพของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดพระนคร ธนบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายและหญิงจำนวน 300 คน ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่มีสติปัญญาสูง เห็นความสำคัญของเกณฑ์ในการเลือกอาชีพเรื่อง การมีผู้บังคับบัญชาเป็นนักบริหารที่ดี การมีอาชีพสุจริต ความสบายใจในการทำงาน และความมีอิสระในการทำงาน ส่วนนักเรียนที่มีสติปัญญาต่ำ ไม่เห็นความสำคัญของเกณฑ์การเลือกอาชีพเรื่องเหล่านี้ นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างระหว่างเพศในการเลือกค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง และผลการวิจัยอีกประการหนึ่ง คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับอาชีพของบิดามารดากับค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนเพียงบางประการ ได้แก่ การมีอิสระในการทำงาน การช่วยเหลือผู้อื่น การมีโอกาสศึกษาต่อ ส่วนใหญ่สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดากับค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนเป็นไปในทางลบ แสดงให้เห็นแนวโน้มว่า น่าจะมีความแตกต่างของการเลือกค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนระหว่างบิดามารดาที่ต่างระดับอาชีพกัน

แซนเนอร์ (Channay .1969 : 479) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนเกรด 5 เกรด 7 และเกรด 9 โดยพิจารณาองค์ประกอบทางเศรษฐกิจ ระดับชั้น เพศ และอาชีพของบิดา

มารดา ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในมลรัฐโอไฮโอจำนวน 960 คน โดยใช้แบบสอบถามที่สอบถามเกี่ยวกับค่านิยมทางอาชีพ 7 ด้าน คือ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความมีอิสระ เงินเกียรติยศ ความมั่นคงปลอดภัย การควบคุมงาน และการรู้จักตนเองในเรื่องงาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำเลือกค่านิยมทางการเงิน การควบคุมงานและเกียรติยศของงานสูงกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า ซึ่งนักเรียนกลุ่มหลังนี้ จะมีค่านิยมสูงในด้าน การรู้จักตนเองในเรื่องงาน ประการที่ 2 คือนักเรียนเกรด 5 มีค่านิยมสูงในด้าน ความเห็นอกเห็นใจและเกียรติของงานมากกว่านักเรียนเกรด 7 และ เกรด 9 ประการที่ 3 คือ ความแตกต่างของค่านิยมทางอาชีพระหว่างเด็กชายและเด็กหญิงจะลดน้อยลง เมื่อพิจารณาภายในแต่ละกลุ่มและภายในแต่ละเกรด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าขนาดของกลุ่มน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กชายและเด็กหญิงที่รวมจำนวนทั้งหมดเข้าด้วยกัน และ ประการสุดท้าย คือ การเลือกอาชีพของเด็กสะท้อนให้เห็นค่านิยมทางอาชีพ เด็กที่เลือกอาชีพชั้นสูง มีค่านิยมทางด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และ การรู้จักตนเองในเรื่องงานมากกว่าเด็กที่ไม่ได้เลือกอาชีพชั้นสูง

1.2 การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ การศึกษาในครั้งนี้พบว่าการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ ($r = .480$) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่านักศึกษาที่มีการรับรู้เจตคติที่ดีของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระจะมีการเลือกประกอบอาชีพอิสระสูงกว่านักศึกษาที่มีการรับรู้เจตคติที่ไม่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการรับรู้เจตคติที่ดีของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระ มีความพร้อมทางจิตใจในการเลือกประกอบอาชีพอิสระมากกว่านักศึกษาที่มีการรับรู้เจตคติที่ไม่ดีของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่ง สัญญา จัตตานนท์ (2521 : 16) ได้ศึกษาพบว่า เจตคติต่ออาชีพเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการประกอบอาชีพ เจตคติต่ออาชีพเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลทั้งในแนวทางการทำงาน และเป้าหมายของการทำงาน และยังพบว่า ความพึงพอใจในการทำงาน ก็เป็นผลมาจากเจตคติ ซึ่งการมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพนั้นจะเป็นแนวทางสำคัญต่อการเลือกอาชีพในอนาคตอีกด้วย ดังนั้น การรับรู้เจตคติของบิดามารดาประกอบอาชีพอิสระ จึงมีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ

1.3 บุคลิกภาพจากการศึกษาในครั้งนี้ ได้แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้ คือ

1.3.1 บุคลิกภาพด้านแสดงตัว-เก็บตัว จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว-เก็บตัว มีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความแตกต่างระหว่าง บุคลิกภาพแสดงตัว – เก็บตัวไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแบบสอบถามที่ใช้วัดบุคลิกภาพด้านแสดงตัว – เก็บตัวยังไม่มีความเหมาะสม กับที่จะใช้วัดบุคลิกภาพของนักศึกษา

ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับ สมหทัย ประสมศรี (2541 : 40) ได้ศึกษาเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีบุคลิกภาพต่างกันที่ เรียนจากบทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเองที่มีเสียงบรรยายต่างเพศกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนระยองวิทยาคม จำนวน 64 คน ผลการศึกษพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

1.3.2 บุคลิกภาพหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า บุคลิกภาพหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ มีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ผลการศึกษครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า บุคลิกภาพหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์มีอิทธิพลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระของ นักศึกษา คือ นักศึกษาที่มีอารมณ์มั่นคงมีการเลือกประกอบอาชีพอิสระมากกว่านักศึกษาที่มี อารมณ์หวั่นไหว ดังที่ฮอลแลนด์ (พัชรา แยมสำราญ.2535:27 ; อ้างอิงจาก Holland.1966: 2-4) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ และบุคคลจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิก ภาพของตน บุคลิกภาพเฉพาะอย่างมีความสัมพันธ์เฉพาะอย่าง และบุคลิกภาพแต่ละแบบจะมี ความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางอาชีพ โดยบุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เชื้ออำนวยให้ตนได้ฝึก ทักษะและใช้ความสามารถ และจะหลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่ไม่สอดคล้องกับบุคลิกภาพ

ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับ ลินน์ (สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์.2539 :37 ; อ้างอิงจาก Lynn and Gordon. 1961 : 194 - 203) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพสองลักษณะ คือ ลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว และ ลักษณะทางอารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับสติปัญญา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4 เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า เจตคติต่อการเลือก ประกอบอาชีพอิสระมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .001ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักศึกษา ที่มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระมีการเลือกประกอบอาชีพอิสระมากกว่านักศึกษาที่มี เจตคติที่ไม่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เจตคติเป็นแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม บุคคลใดที่มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใดก็ย่อมที่จะมีความสนใจในสิ่งนั้น ๆ และมีแนวโน้มที่จะเข้าหา

ในสิ่งที่ตนเองชอบ ดังนั้นเมื่อนักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ก็จะเกิดความสนใจ หรือมีความชอบในอาชีพอิสระด้วย จึงทำให้เกิดการเลือกประกอบอาชีพอิสระสูงกว่านักศึกษาที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ดังที่ฮอลแลนด์ (อรอนงค์ รัญญะวัน.2539 : 39 ; อ้างอิงจาก Holland.1979) ได้กล่าวไว้ว่า " บุคคลย่อมแสวงหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เราได้มีโอกาสใช้ทักษะและความสามารถรวมทั้งเจตคติ" ซึ่งสัญญา จัตตานนท์ (2521:16) ได้ศึกษาพบว่า เจตคติต่ออาชีพเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการประกอบอาชีพ เจตคติต่ออาชีพเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลทั้งในแนวทางการทำงาน และเป้าหมายของการทำงานและยังพบว่า ความพึงพอใจในการทำงานก็เป็นผลมาจากเจตคติ ซึ่งการมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระจึงมีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ

ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับ ยุพิน อดิศานนท์ (2533 : 83) ได้ศึกษาทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ พบว่านิสิตทุกกลุ่มมีความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

1.5 อาชีพของบิดามารดา การศึกษาในครั้งนี้พบว่า อาชีพของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอาชีพของบิดามารดาไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา

ผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับ มารศรี กองเกตุ (2524:52 - 54) ได้ศึกษา ผลของอาชีพบิดามารดาที่มีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร อายุระหว่าง 14 ปี ถึง 18 ปี เพศชาย 136 คน หญิง 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียน ไม่ว่าบิดามารดาของนักเรียนจะมีอาชีพประเภทใดก็ตาม นักเรียนจะให้ความสนใจ งานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากที่สุด ส่วน อาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่บิดามารดาของนักเรียนประกอบมากเป็นอันดับ 2 นั้น นักเรียนจะให้ความสนใจในงานอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขายน้อยที่สุด

1.6 ระดับการศึกษาของบิดามารดา การศึกษาในครั้งนี้พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา

ผลการศึกษาค้างนี้ สอดคล้องกับ คูก (Cook.1967 : 709) ได้ศึกษาพบว่า การศึกษาของ บิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี ปี 4 ซึ่งสอดคล้องกับ สมสมุทร มุ่งสันติ (2539 : 54) และ จุฑาภรณ์ วรสุมนต์ (2515 : 68) ที่พบว่า ระดับการศึกษาของ บิดามารดาไม่มีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน

1.7 รายได้ของบิดามารดา การศึกษาในครั้งนีพบว่า รายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า รายได้ของบิดามารดาไม่มีอิทธิพลต่อการเลือก ประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ สมสมุทร มุ่งสันติ (2539 : 39) ได้ศึกษาความคิดเห็น เกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ สหวิทยาลัยอีสานใต้พบว่า นักศึกษาที่มีผู้ปกครองอาชีพต่างกันมีรายได้ของ ผู้ปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นในการเลือก ประกอบอาชีพอิสระไม่ต่างกัน

2. ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวทำนายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพ อิสระของนักศึกษา พบว่า ตัวทำนายที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา เรียง ลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ตัวแปรการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบ อาชีพอิสระ ($r = .480$) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .280 รองลงมาได้แก่ลำดับที่ 2 ตัวแปร ค่านิยมในอาชีพด้านมีอิสระ ($r = .445$) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .313 รองลงมาได้แก่ ลำดับที่ 3 ได้แก่ ตัวแปรเจตคติด้านความรู้สึก ($r = .439$) ซึ่งมีค่า สัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .247 ส่วนลำดับสุดท้ายได้แก่ตัวแปรค่านิยมในอาชีพด้านความ มีศักดิ์ศรี ($r = .107$) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ -.157

สามารถอภิปรายผลเป็นรายปัจจัยได้ดังนี้

2.1 การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ เป็นตัวแปรทำนายที่มี ความสำคัญในการทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา เป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจ เนื่องจากการรับรู้เจตคตินั้นเกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ของบุคคลซึ่งได้มาจาก กลุ่ม สังคมที่บุคคลอาศัยอยู่ เริ่มตั้งแต่ ครอบครัว โรงเรียน และ สังคม เป็นแหล่งที่มาที่ทำให้เกิดเจตคติ เมื่อนักศึกษามีการรับรู้เจตคติที่ดีของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระทำให้นักศึกษาเห็น

คุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระ มีความสนใจหรือมีความชอบ และมีความพร้อมทางจิตใจในการเลือกประกอบอาชีพอิสระ

2.2 ค่านิยมในอาชีพด้านความมีอิสระ เป็นตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญในการทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาเป็นอันดับ 2 เนื่องจากนักศึกษาที่มีค่านิยมในอาชีพด้านความมีอิสระสูงย่อมส่งผลทำให้เขาตั้งใจที่เลือกอาชีพที่ทำให้เขาสามารถมีอิสระในการทำงานตามที่เขาปรารถนา จึงทำให้นักศึกษามีการเลือกประกอบอาชีพอิสระมากกว่านักศึกษาที่มีค่านิยมในอาชีพด้านความมีอิสระน้อย

2.3 เจตคติด้านความรู้สึกรัก เป็นตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญในการทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาเป็นอันดับ 3 เนื่องจากนักศึกษาเห็นคุณค่าของอาชีพอิสระว่ามีคุณค่าและมีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แม้จะมีอุปสรรคในการทำงาน แต่ถ้ามีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ จะทำให้นักศึกษามีความพร้อมทางจิตใจ ในการเลือกประกอบอาชีพอิสระ มีความมั่นใจในการประกอบอาชีพอิสระ ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกประกอบอาชีพอิสระ

2.4 ค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรี เป็นตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญในการทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาเป็นอันดับสุดท้ายเนื่องจาก ค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรีเป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับงานซึ่งให้เกียรติกับบุคคลที่ทำงานนั้น นักศึกษาที่มีค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรีมากย่อมส่งผลทำให้เขาต้องการเลือกอาชีพที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และอาชีพอิสระก็ถือว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติและมีคุณค่าและได้รับการยอมรับจากสังคม จึงทำให้นักศึกษาที่มีค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรีมีการเลือกประกอบอาชีพอิสระมากกว่านักศึกษาที่มีค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรีต่ำ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ ค่านิยมในอาชีพด้านมีอิสระเป็นอันดับ 2 เจตคติด้านความรู้สึกรักเป็นอันดับ 3 และอันดับสุดท้ายคือ ค่านิยมในอาชีพด้านความมีศักดิ์ศรี มีความสำคัญต่อการเลือกประกอบอาชีพ ดังนั้นฝ่ายแนะแนวนอกจากจะคำนึงถึงตัวเด็กแล้วควรที่จะคำนึงถึงเจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา นอกจากนี้ค่านิยมต่าง ๆ ก็มีความสำคัญต่อตัวนักศึกษา ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นชัดเจนถึงความสำคัญของค่านิยมในอาชีพ

อันจะส่งผลไปยังต่อตัวนักศึกษาโดยเฉพาะในการเลือกอาชีพของตน จะทำให้เขามีความประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพที่ดี และมีเจตคติที่ดีต่อการเลือกอาชีพนั้น ๆ

1.2 เพื่อเป็นแนวทางในการให้ผู้บริหาร อาจารย์ในการให้คำปรึกษา หรือแนะแนวอาชีพให้นักศึกษาในเรื่องอาชีพให้เหมาะสมกับตัวนักศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาในสถาบันอื่น และนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ

2.2 จากงานวิจัยในครั้งนี้ควรที่จะมีการศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมนอกเหนือจากตัวแปรที่ศึกษาแล้ว เช่น วุฒิภาวะทางอาชีพ บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ เอกลักษณ์ทางอาชีพ หรือ การปรับตัวในงานวิจัยครั้งต่อไป

2.3 จากงานวิจัยในครั้งนี้ควรที่จะมีการศึกษาระหว่างบุคลิกภาพกับความพึงพอใจในอาชีพเพิ่มเติมในงานวิจัยครั้งต่อไป

2.4 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของนักศึกษาทุกคนะว่ามี ความแตกต่างกันอย่างไร

2.5 ในศึกษางานวิจัยครั้งต่อไปควรจะมีการศึกษาค่านิยมในอาชีพอื่น ๆ

2.6 จากการค้นพบบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัวว่าไม่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ แต่อาจจะเกี่ยวข้องกับอาชีพอื่น จึงควรที่จะมีการวิจัยวัดบุคลิกภาพชนิดอื่นในอาชีพอิสระ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : บำรุงสาสน์.
- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดศรีเดชา.
- กันยา สุวรรณแสง. (2533). การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : บำรุงสาสน์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2534). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ.2535-2539. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2529). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ.2530-2534. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2521). บริการสนเทศ. เอกสารประกอบการศึกษาวิชาบริการสนเทศ. ถ่ายเอกสาร.
- เจียรนัย ทรงชัยกุล. (2535). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชีพอิสระ. เอกสารการสอนชุดวิชาการแนะแนวในระดับประถมศึกษา. หน้า 412. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2535). ประมวลบทความทางวิชาการฉบับพิเศษ พ.ศ.2525-2535. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จริยา ทัพพะกุล ณ อยุธยา. (2530). แนวโน้มทางการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ. การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ. หน้า 48-55. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการงานศิลปหัตถกรรมและอาชีวศึกษาครั้งที่ 40 กระทรวงศึกษาธิการ.
- จุฑาภรณ์ วรสุมันต์. (2515). ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของบิดามารดากับการเลือกอาชีพของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จิตรอารี เนตรหิน. (2513). การศึกษาระดับเทียบค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมแบบประสม ภาคศึกษา 11 ปีการศึกษา 2513. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์เพ็ญ ทองหยิบ. (2536). การศึกษาค่านิยมที่มีต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัด สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

- เจษฎา ชนะโรค. (2530). ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เจลิยว บุรีภักดีและคณะ. (2529). แนวโน้มการทำงานของเยาวชนไทย สรุปผลการสำรวจทั่วประเทศไทย พ.ศ.2529. หน้า 8. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย. ทบวงมหาวิทยาลัย.
- เจลิยว สุวรรณกิตติ. (2530). "แนวทางและนโยบายเพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงาน การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ," เอกสารประกอบเรื่อง การส่งเสริมการทำงานนอกระบบ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ชูศรี วงศ์รัตน : (2531). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. ม.ป.พ.
- เชิดศักดิ์ โสมวาสินธุ์. (2520). การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- दनัย เทียนพุด. (2531, ธันวาคม). "ความเป็นผู้ประกอบการ," จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ : 11 (43) : 26-30.
- ดุษ ชุมสาย, ม.ล. (2508). จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2527, กุมภาพันธ์ - มีนาคม). "การแนะแนวอาชีพในโรงเรียน." วารสารแนะแนว. 18 : 19.
- นิตยา ธรรมพันธ์. (2523). ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมของรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส. ปริญญาโท ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา วัฒนาเวคิน. (2539). การสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527 ในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจา จิรภัทรพิมล. (2517). ความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประดิษฐ์ ชาสมบัติ และผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2531). เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องการส่งเสริมการทำงานในการประกอบอาชีพส่วนตัว. หน้า 30-50. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- ประพิศ จันทรพิศ. (2537). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและการมีส่วนร่วมในสังคมกับความพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุไทยในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). *ทัศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ประมวล ไชยกิจ. (ม.ป.ป). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- ประมวล วิทยากร. (2520). *ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล จังหวัดนครสวรรค์*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาศรี ทับทิมทอง. (2529). *ความสอดคล้องระหว่างสถานที่ศึกษากับบุคลิกภาพด้านอาชีพวัดโดยแบบทดสอบ SDS และความต้องการบริการแนะแนวของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประสาร เมืองหมุด. (2521). *การสำรวจปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้น มศ.3-4 โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปีการศึกษา 2509*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปราโมทย์ เจนการ. (2523). *การศึกษาอบรมกับความเป็นผู้ประกอบการ*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เปื้อง จินดา. (2519). *การเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ต่างกัน ในโรงเรียนมัธยมแบบผสมทางภาคเหนือ*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผกา บุญเรือง. (2520). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเลือกอาชีพ วุฒิภาวะทางอาชีพ และการควบคุมภายนอก*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2531). *การศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 1*. ปรินูญานิพนธ์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). *สุขภาพจิตเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บัณฑิตการพิมพ์ .
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2529). *เอกสารประกอบการสอนแนะแนว 515 ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ*.
กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พจนีย์ มณีสุวรรณ. (2514). *ค่านิยมของนักเรียนวิทยาลัยครูในจังหวัดพระนครและธนบุรี*.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร.
- พรชัย บัวเกิด. (2531). "ค่านิยมของผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระ, พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ :
วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนาเล่ม 22. กรุงเทพฯ.
- พรรณี ชูทัย. (2522). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- พัชรา แยมสำราญ. (2537). *ผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น โอ ไครทล์ ที่มี
ต่อวุฒิภาวะทางอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางสะพาน อำเภอบาง
สะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิชญ์ สมพอง. (2522). *สังคมชนบ้านนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เพ็ญศรี จินดาศักดิ์. (2539). *การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2535. ถ่ายเอกสาร.
- ไพศาล หวังพานิช. (2535). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและ
จิตวิทยามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัย.ทบวง. (2526). *แนวโน้มนำการทำงานของเยาวชนไทย สรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจทั่ว
ประเทศ ปี พ.ศ. 2526 โครงการพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.*
- มารศรี กองเกตุ. (2524). *ผลของทัศนคติระดับการศึกษาอาชีพและรายได้ของบิดามารดาที่มีผล
ต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ในกรุงเทพมหานคร*.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ยาใจ แสงวงศ์ดี. (2533,มิถุนายน - กรกฎาคม). *ทัศนเรื่องการศึกษากับอาชีพ*. *วารสารแนะแนว*.
24(4) : 29.

- ยุพวรรณ ศุขสมิตติ. (2510). *ค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน จังหวัดพระนคร ธนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.*
- เยาวเรศ ไหลอุดม. (2541). *ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความต้องการประกอบอาชีพอิสระของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.*
- ยุพิน อาคานนท์. (2533). *ทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2530). "เทคนิคการวัดเจตคติ", เอกสารหมายเลข 12.2 วิชา เอกสารประกอบการอบรมการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา.
- _____. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุริยสาส์น.*
- วชิร โอภิธากร. (2533). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมสร้างเสริมในครอบครัวและสถานศึกษากับจิตลักษณะที่เอื้อต่อการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาของอาชีวศึกษาในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.*
- วชิร ทรัพย์มี. (2523). *การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- วารินทร์ สายใจเชื้อ และ สุณีย์ ธีรดากร. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูพระนคร.*
- วลัยพรรณ ชำนาญเศรษฐกุล. (2543). *การศึกษาปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนวในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.*
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. (2531). *เจตคติ. กรุงเทพฯ : ดี.ดี.บุ๊คส์ไตร์.*
- ศิริรัตน์ วัชชะ. (2517, กันยายน - ธันวาคม). "อิทธิพลของครอบครัวที่มีผลต่อการเลือกอาชีพ," *วารสารแนะแนว. 8(34).*
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2531). *รู้เขารู้เรา. พิมพ์ครั้งที่ 4 .กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.*

- ศุภวดี บุญญวงศ์.(2528). เอกสารสอนอาชีพศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ษมาธร พันธุ์โพธิ.(2529). การสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.ถ่ายเอกสาร.
- ส.วาสนา ประवालพฤกษ์. (2524,กันยายน-ธันวาคม). "ทัศนคติในแง่ของจิตวิทยา". การวัดผลการศึกษา. 3(2) : 1-6.
- สมหทัย ประสมศรี. (2541).การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีบุคลิกภาพต่างกันที่เรียนจากบทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเองที่มีเสียงบรรยายต่างเพศกัน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์.(2539). การศึกษาบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัวของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุข จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2533). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายัณห์ จันทวิภาสวงศ์.(2530). แนวคิดในการส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงาน, ในเอกสารประกอบการสอนชุดโครงการศูนย์ศึกษาและทดลองการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต. หน้า 3. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สนั่น ประจจิตร.(2515). การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่เป็นแรงจูงในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมแบบผสม และโรงเรียนมัธยมแบบธรรมดา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2514. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สมปอง จันทรมานิตย์.(2533). การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วมกับไม่เข้าร่วมโครงการอาชีพอิสระโรงเรียนปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- สมพงษ์ อาภาพันธ์.(2519). การเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ในโรงเรียนมัธยมแบบผสมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สมบุญ อินทชัย.(2543). อาชีพอิสระ : กระบวนการฝึกและแนวทางใหม่ในการประกอบอาชีพ.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน
มิตร.ถ่ายเอกสาร.
- สมสมุทร มุ่งสันติ.(2539). ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา
คณะวิทยาการจัดการ สหวิทยาลัยอีสานใต้. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนทร โคตรบรรเทา.(2525). การศึกษากับปัญหาการมีงานทำในประเทศกำลังพัฒนา. กรุงเทพฯ :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุนทรี ไคมินและสนิท สมัครการ. (2522). ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย : เครื่องมือในการ
สำรวจวัด. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อรอนงค์ แจ่มผล.(2525). ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาภูมิภาวะทางอาชีพ ความสนใจในอาชีพ
สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนิสิตนักศึกษาปีที่ 2 จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.
- อรุณ รักธรรม. (2522). หลักมนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช.
- อัญชลี บุปผาพิบูลย์. (2522). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม สถิติ
ปัญหาและความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- Allport,G.W. (1967). *Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York : John
Wily & Son.
- Anastasi, Anne.(1976). *Psychological Testing*.4th ed. New York : Macmillian publishing
Co.
- Brown, Duane. (1991).*Career choice and development*. 2nd ed. San Francisco : Jersery
– Bass Publishers.
- Callazo, Jenaro.(1976,October).“Ooccupational Plans of Purto Rican Youth,” *Dissertation
Abstracts*. 28(4) : 11534A – 1535A.
- Cook, Walter Roy. (1967,August).“Factors Asscoiated with the Occupational Choice of
Young Men,” *Dessertation Abstracts International*. 28 : 799-A.

- Cooker, Philp H. (1972,January). "The correlation of Value Profiles and Vocational Choice, '*Dissertation Abstracts International*. 37(7) : 6121A.
- Dobbin,Loy Henderson. (1969,March). " Educational and Occupational Aspirations and Expectations of High School Senior Boys in Five Louisians Parishes," *Dissertation Abstracts*.29(2):A.
- Eaddy, Vanik Silas (1969, March). "The Influcene of Selected Factors on the Vocational Choices of Vocational Agricultural Students in Louisiana," *Diss ertation Abstracts*. 29(9) : 2958-2959.
- Eysenck, H.J.(1970). *Fàct and Fiction in Psychology*. Middeliesex English : Penguin Book. Ltd.
- Ezell, Lonnie B. and Henny H. Tate. (1955, November). "High School Stedents Look to Future," *The Journal of Educational Rexearch*. 49:217-222.
- Ginzbrg, Eli.(1962). *Counseling for Career Development*. Boston : Houghton Mifflin Co.
- Krech,David.(1962). *Individual in Society*. New York : McGraw-Hill Book Company, Inc.
- Miller, Franklin A. and others.(1956). *Planing Students Activities*. Englewood Clifts, New Jersey : Prentice – Hall.
- Newcomb, Theodore M.(1982). *Social Psychology*. New York : The Dryden Press, Inc.
- Perrone, Philip A.(1965,November). "Values and Occupational Preferences of Junior high School Girls," *The Personal and Guidance Journal*. 44 : 254-257.
- Roe, Anne. (1966). *The Psychology of Occupation*. New York : John willey and Son.
- Scott, Carrie M.(1965, February). "The Relationnship between Intelligence Ouotients and Gain in Reading Achievment with Arithmetic Reasoning Social Studies and Science," *The Journal of Education Research*.55.
- Strong, Edward K.(1954). *Vocational interest of Men and Women*. Standford : Standford University Press.
- Super, D.E. (1957). *The Psychology of Careers*. New York : Macmillan.
- Thompson, O.E.(1966,April). "Occupational of High School Students", *Personal and Guidance Journal*. 44 (8) : 850 – 851.

Thurstone, L.L. (1967). *The Measurement of Values*. Chicago & London : The University of Chicago.

Triandis, A.C. (1971). *Attitude and Attitude Change*. New York : John Wiley & Sone.

Vroom, Victor H. (1970). *Management and Motivation*. Baltimore : Penguin.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความร่วมมือและแบบสอบถาม

ที่ ทบ 1012/ 2726

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/ ๗ กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน อธิการบดีสถาบันราชภัฏภูเก็ต

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวอรุณศรี อักษรศรี นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต” โดยมี อาจารย์ ดร.นันทา สุรักษา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชา วิทยาการจัดการ เทคโนโลยีการเกษตร ครุศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ จำนวน 947 คน ตอบแบบสอบถามปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 4 สถาบันราชภัฏภูเก็ต ในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2544

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวอรุณศรี อักษรศรี ได้เก็บข้อมูล
— ในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา
ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิสาธกรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ บนคำตอบที่นักศึกษาเลือก

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่คณะ

☐ คณะครุศาสตร์

☐ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

☐ คณะวิทยาการจัดการ

☐ คณะเทคโนโลยีการเกษตร

☐ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3. อาชีพของบิดา

ประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่บุคคลเป็นผู้ประกอบการเองโดยไม่อยู่ในฐานะลูกจ้างเป็นเจ้าของธุรกิจเอง จัดการและดำเนินการรับผิดชอบต่อกำไรหรือเสี่ยงต่อการขาดทุนด้วยตนเอง โดยกิจการนั้นอาจมีขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้ โปรดระบุอาชีพอิสระต่อไปนี้

☐ ค้าขาย

☐ ช่างฝีมือ

☐ บริการ

☐ เกษตรกรรม

ประกอบอาชีพไม่อิสระ หมายถึง อาชีพที่บุคคลไม่ได้เป็นเจ้าของธุรกิจเองไม่ต้องรับผิดชอบต่อกำไรหรือเสี่ยงต่อการขาดทุนด้วยตนเอง ได้แก่ อาชีพต่อไปนี้

☐ รับราชการ

☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐ ทำงานบริษัทเอกชน

☐ รับจ้าง

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

4. อาชีพของมารดา

ประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่บุคคลเป็นผู้ประกอบการเองโดยไม่อยู่ในฐานะลูกจ้างเป็นเจ้าของธุรกิจเอง จัดการและดำเนินการรับผิดชอบต่อกำไรหรือเสี่ยงต่อการขาดทุนด้วยตนเอง โดยกิจการนั้นอาจมีขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้ โปรดระบุอาชีพอิสระต่อไปนี้

- ☐ ค้าขาย
- ☐ ช่างฝีมือ
- ☐ บริการ
- ☐ เกษตรกรรม

ประกอบอาชีพไม่อิสระ หมายถึง อาชีพที่บุคคลไม่ได้เป็นเจ้าของธุรกิจเองไม่ต้องรับผิดชอบต่อกำไรหรือเสี่ยงต่อการขาดทุนด้วยตนเอง ได้แก่ อาชีพต่อไปนี้

- ☐ รับราชการ
- ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ☐ ทำงานบริษัทเอกชน
- ☐ รับจ้าง
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. ข้าพเจ้าคิดว่ารายได้ของบิดามารดาของข้าพเจ้า

- ☐ พอใช้เหลือเก็บ
- ☐ พอใช้ไม่เหลือเก็บ
- ☐ ไม่พอใช้

6. ระดับการศึกษาของบิดา

- ☐ ระดับประถมศึกษา
- ☐ ระดับมัธยมศึกษา - อนุปริญญา
- ☐ ระดับปริญญาตรี
- ☐ สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

7. ระดับการศึกษาของมารดา

- ☐ ระดับประถมศึกษา
- ☐ ระดับมัธยมศึกษา - อนุปริญญา
- ☐ ระดับปริญญาตรี
- ☐ สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา ✕

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงการเลือกประกอบอาชีพอิสระของ นักศึกษาสถาบันราชภัฏภูเก็ต โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างซึ่งตรงกับระดับความคิดเห็น ของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
เห็นด้วยมาก	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก
เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นไม่เห็นด้วย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ	คำถาม	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	หากข้าพเจ้ามีโอกาสอาชีพอิสระเป็นอาชีพแรกที่ ข้าพเจ้าจะเลือก.....					
2	ข้าพเจ้าต้องการทำงานที่ได้รับความคุ้มครอง สวัสดิการจากนายจ้าง.....					
3	แม้จะมีอุปสรรคเกิดขึ้น ข้าพเจ้าจะไม่ล้มเลิกที่จะ ประกอบอาชีพอิสระ.....					
4	หากข้าพเจ้าสามารถเลือกได้อาชีพอิสระเป็น อาชีพแรกที่ข้าพเจ้าจะเลือก.....					
5	งานที่ข้าพเจ้าจะเลือกคืองานที่ได้รับเงินเดือน ประจำ.....					
6	ข้าพเจ้าตั้งใจเลือกประกอบอาชีพรับราชการ เพราะเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง.....					
7	ข้าพเจ้าตั้งใจเลือกประกอบอาชีพที่ไม่มีนายจ้าง หรือเป็นลูกจ้างใคร.....					
8	งานที่ข้าพเจ้าตั้งใจเลือกคืองานที่สามารถให้ สวัสดิการด้านค่ารักษาพยาบาล.....					

ข้อ	คำถาม	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
9	ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าตนเองจะประสบผลสำเร็จใน การประกอบอาชีพอิสระ.....					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพให้นักศึกษาอ่านข้อความต่าง ๆ เหล่านี้ทุกข้อแล้วให้นักศึกษาพิจารณาว่ามีค่านิยมในอาชีพอย่างไร โดยพิจารณาทีละข้อซึ่งแต่ละข้อจะมีคำตอบไว้ให้เลือก 5 ช่อง ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งของทุกข้อความตามน้ำหนักมากน้อยตามความเป็นจริง โดยพิจารณาว่า

สำคัญมากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นนักศึกษาเห็นความสำคัญมากที่สุด
 สำคัญมาก หมายถึง ข้อความนั้นนักศึกษาเห็นความสำคัญมาก
 สำคัญปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นนักศึกษาเห็นความสำคัญปานกลาง
 สำคัญน้อย หมายถึง ข้อความนั้นนักศึกษาเห็นความสำคัญน้อย
 สำคัญน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นนักศึกษาเห็นความสำคัญน้อยที่สุด

ข้อ	คำถาม	สำคัญ มากที่สุด	สำคัญมาก	สำคัญ ปานกลาง	สำคัญน้อย	สำคัญ น้อยที่สุด
1	อาชีพที่ข้าพเจ้ามั่นใจว่าจะมีงานให้ข้าพเจ้าทำตลอดไป แม้ว่างานที่รับผิดชอบอยู่ในปัจจุบันเสร็จสิ้นแล้ว.....					
2	อาชีพที่ข้าพเจ้าสามารถจะดำเนินชีวิตตามที่ข้าพเจ้าต้องการมากที่สุด					
3	อาชีพที่ข้าพเจ้ามีอิสระในการทำงาน.....					
4	อาชีพที่เป็นงานส่วนตัวของข้าพเจ้าเองโดยบริหารงานด้วยตนเอง					
5	อาชีพที่เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าได้ใช้สติปัญญาอยู่ตลอดเวลา.....					
6	อาชีพที่สามารถให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นได้...					
7	อาชีพที่ข้าพเจ้าสามารถเป็นตัวของตัวเองได้มากที่สุด.....					
8	อาชีพที่ข้าพเจ้าได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น...					
9	อาชีพที่ข้าพเจ้าสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง...					
10	อาชีพที่บุคคลอื่นให้การยกย่องและเห็นความสำคัญ.....					
11	อาชีพที่ทำให้ข้าพเจ้าได้รับชื่อเสียงเกียรติยศ.....					
12	อาชีพที่ทำให้ข้าพเจ้าสามารถพึ่งตนเองได้.....					

ข้อ	คำถาม	สำคัญ มากที่สุด	สำคัญมาก	สำคัญ ปานกลาง	สำคัญน้อย	สำคัญ น้อยที่สุด
13	อาชีพที่ข้าพเจ้าสามารถหารายได้ด้วยตนเองโดยไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง.....					
14	อาชีพที่ข้าพเจ้าใช้ชีวิตได้ตามที่ข้าพเจ้าชอบหลังจากสิ้นสุดภาระกิจจากการทำงานในแต่ละวัน....					
15	อาชีพที่เป็นงานที่ท้าทายสติปัญญาของข้าพเจ้า.....					
16	ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับงานที่มีความสามารถให้มันคงในชีวิต.....					
17	อาชีพที่ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า.....					
18	อาชีพที่สามารถสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น...					
19	อาชีพที่สามารถเพิ่มพูนรายได้ให้กับข้าพเจ้าอยู่เสมอ.....					
20	อาชีพที่ข้าพเจ้าสามารถที่เป็นเจ้าของกิจการและดำเนินกิจการเอง.....					
21	อาชีพที่ข้าพเจ้าต้องตัดสินใจแก้ปัญหาอยู่เสมอ....					
22	อาชีพที่ข้าพเจ้าได้มีส่วนช่วยส่งเสริมความกินดีอยู่ดีให้กับบุคคลอื่น.....					
23	อาชีพที่ข้าพเจ้าสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นได้.....					
24	อาชีพที่ข้าพเจ้ามีรายได้หรือเงินเดือนเพิ่มขึ้น....					
25	อาชีพที่ข้าพเจ้ามีส่วนในการเสนอความคิดใหม่ๆ					
26	อาชีพที่สามารถเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าใช้ความคิดอยู่ตลอดเวลา.....					
27	ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับอาชีพที่แน่ใจว่าเป็นอาชีพที่ข้าพเจ้าได้ทำตลอดไป.....					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการทราบถึงการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับเจตคติของบิดามารดาที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ โดยพิจารณาแต่ละข้อซึ่งแต่ละข้อจะมีคำตอบไว้ให้เลือก 5 ช่อง ให้นักศึกษากาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งของทุกข้อความตามน้ำหนักมากน้อยตามความเป็นจริง โดยพิจารณาว่า

เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกของนักศึกษา มากที่สุด
เห็นด้วยมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกของนักศึกษา มาก
เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกของนักศึกษา ปานกลาง
เห็นด้วยน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกของนักศึกษา น้อย
เห็นด้วยน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกของนักศึกษา น้อยที่สุด

ข้อ	คำถาม	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1/	บิดามารดาข้าพเจ้ามีความเห็นว่าอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีเกียรติ.....					
2	บิดามารดาข้าพเจ้ามีความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ.....					
3	บิดามารดาข้าพเจ้ามีความคิดว่าอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่น่าสนใจอีกอาชีพหนึ่งในสังคม.....					
4	บิดามารดาข้าพเจ้ามีความเห็นว่าการประกอบอาชีพอิสระเป็นอาชีพอีกอาชีพหนึ่งที่สามารทำให้ชีวิตมีความก้าวหน้าได้.....					
5	บิดามารดาข้าพเจ้าสนับสนุนให้ข้าพเจ้าประกอบอาชีพอิสระ.....					
6	บิดามารดาข้าพเจ้ามีความคิดว่าคนที่มีเงินลงทุนมากเท่านั้นจึงจะประกอบอาชีพอิสระได้.....					

ข้อ	คำถาม	สำคัญ มากที่สุด	สำคัญมาก	สำคัญ ปานกลาง	สำคัญน้อย	สำคัญ น้อยที่สุด
7	บิดามารดาข้าพเจ้าคิดว่าการประกอบอาชีพ อิสระสามารถช่วยแบ่งเบาภาระของสังคมในเรื่อง ของการว่างงานได้.....					
8	บิดามารดาข้าพเจ้ามีความคิดเห็นว่าการ ประกอบอาชีพอิสระเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า.....					
9	บิดามารดาข้าพเจ้าสนับสนุนให้ข้าพเจ้าประกอบ อาชีพอิสระ.....					
10	บิดามารดาข้าพเจ้าไม่สนับสนุนให้ประกอบ อาชีพอิสระเพราะเห็นว่าเป็นอาชีพที่ต่ำต้อยกว่า อาชีพอื่น.....					
11	บิดามารดาข้าพเจ้าเห็นว่าการประกอบอาชีพ อิสระสามารถนำมาประกอบเป็นอาชีพหลักได้...					
12	บิดามารดาข้าพเจ้าต้องการให้ข้าพเจ้าประกอบ อาชีพที่มีสวัสดิการด้านค่ารักษาพยาบาล.....					
13	บิดามารดาข้าพเจ้าสนับสนุนให้ข้าพเจ้าประกอบ อาชีพที่มีเงินเดือนประจำ.....					
14	บิดามารดาข้าพเจ้าต้องการให้ข้าพเจ้าทำงานที่ ได้เงินเดือนที่แน่นอน.....					
15	บิดามารดาข้าพเจ้าเชื่อว่าคนที่ประกอบอาชีพ อิสระคือคนที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความสามารถมาก					
16	บิดามารดาข้าพเจ้าสนับสนุนให้ข้าพเจ้าประกอบ อาชีพที่เปิดโอกาสให้ใช้ความรู้ความสามารถใน ทุกด้าน.....					
17	บิดามารดาข้าพเจ้าเชื่อว่าการประกอบอาชีพ อิสระไม่จำเป็นต้องใช้เงินในการลงทุนสูงเสมอไป					
18	บิดามารดาข้าพเจ้ามีความรู้สึกที่ดีต่อการ ประกอบอาชีพอิสระ.....					
19	บิดามารดาข้าพเจ้ามีความเห็นว่าการประกอบ อาชีพอิสระไม่มีวันที่จะทำให้ก้าวหน้าได้.....					
20	บิดามารดาข้าพเจ้าคิดว่าคนที่ประกอบอาชีพ อะไรไม่ได้แล้วเท่านั้นจึงมาประกอบอาชีพ อิสระ...					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อแล้วพิจารณาตอบให้ตรงกับความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกโดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความที่กำหนดไว้ให้ โดย แบ่งน้ำหนักไว้ 5 ระดับในการตอบแบบสอบถามขอให้นักศึกษาตอบให้ตรงกับความจริงมากที่สุด

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ด้าน

ก. ด้านความคิด

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดที่แท้จริงของนักศึกษาโดยพิจารณาว่า

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักศึกษามากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักศึกษามาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักศึกษา บางครั้ง ก็ไม่ตรงกับความคิดของนักศึกษา
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักศึกษามาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักศึกษามาก ที่สุด

ข้อ	คำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1 ✓	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีรายได้ดี.....					
2 ✓	ข้าพเจ้าคิดว่าอาชีพอิสระมีความสำคัญต่อ สภาวะการณ์ของประเทศในปัจจุบัน.....					
3	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ควรค่าแก่การศึกษา.....					
4	อาชีพอิสระสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ หลักได้.....					
5	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่ต้องใช้สติปัญญา.....					
6 ✓	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่ค่อยมีบทบาทในสังคม					
7 ✓	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่สังคมยอมรับ.....					
8 ✓	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ทำทลายความสามารถ.....					

ข. ด้านความรู้สึก

คำที่แจ้ง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักศึกษาโดยพิจารณาว่า

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักศึกษามากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักศึกษา
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักศึกษามาก
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักศึกษาน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อ	คำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1/	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจเมื่อได้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ.....					
2/	ไม่ค่อยมีผู้สนใจที่จะประกอบอาชีพอิสระ.....					
3/	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่น่าภาคภูมิใจ.....					
4/	ข้าพเจ้าชอบอาชีพอิสระมากกว่าอาชีพอื่น.....					
5/	ข้าพเจ้าจะภาคภูมิใจอย่างยิ่งถ้าได้ประกอบอาชีพอิสระ.....					
6	ข้าพเจ้าสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับอาชีพอิสระ.....					
7/	ข้าพเจ้ามั่นใจว่าตนเองชอบและมั่นใจที่จะประกอบอาชีพอิสระ.....					
8/	ข้าพเจ้าจะภาคภูมิใจอย่างยิ่งถ้าได้ประกอบอาชีพรับราชการ.....					

ข. ด้านพฤติกรรมแนวโน้มที่จะแสดงออก

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดที่แท้จริงของนักศึกษาโดยพิจารณาว่า

เป็นประจำ หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับที่นักศึกษาตั้งใจที่จะกระทำทุกครั้ง

บ่อยครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับที่นักศึกษาตั้งใจที่จะกระทำเกือบทุกครั้ง

บางครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับที่นักศึกษาตั้งใจที่จะกระทำบ้าง

ไม่กระทำบ้างเท่า ๆ กัน

นาน ๆ ครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับที่นักศึกษาตั้งใจที่จะกระทำน้อยครั้งมาก

น้อยครั้งที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับที่นักศึกษาตั้งใจที่จะแทบไม่กระทำเลย

ข้อ	คำถาม	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
1	เมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นและอยากเรียน.....					
2	ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเมื่อมีการเชิญวิทยากรมาบรรยายเรื่องการประกอบวิชาชีพอิสระ.....					
3	ข้าพเจ้าชอบอ่านวารสารหนังสือที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระเพิ่มเติมอยู่เสมอ.....					
4	ข้าพเจ้าเต็มใจที่จะเข้ารับการอบรมทางด้านอาชีพอิสระเมื่อมีโอกาส.....					
5	ข้าพเจ้าตั้งใจฟังเมื่อมีคนมาพูดในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ.....					
6	ข้าพเจ้าฝึกปฏิบัติประกอบอาชีพอิสระและหาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ เสมอเมื่อมีเวลาว่าง.....					
7	เมื่ออาจารย์มอบหมายงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอิสระข้าพเจ้าจะค้นคว้าด้วยตนเองจนสำเร็จ.....					
8	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะไปชมการแสดงผลงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอิสระ.....					

ภาคผนวก ข

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีการหาสหสัมพันธ์ ของคะแนนรายข้อและคะแนนรวม (Item – Total Correlation) และหาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ของแบบสอบถาม ของการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ แบบสอบถามการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ แบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ก. ด้านความคิด ข. ด้านความรู้สึก ค. ด้านพฤติกรรม แนวโน้มที่จะแสดงออก

ตาราง 5 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อและคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ของแบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา

ข้อที่	r
1	.6471
2	.2115
3	.6320
4	.4548
5	.3367
6	.4695
7	.7170
8	.7170
9	.4887

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8907

ตาราง 6 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อและคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ของแบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ

ข้อ	r	ข้อ	r
1	.5826	15	.6411
2	.7679	16	.5715
3	.7706	17	.7589
4	.5462	18	.3626
5	.5411	19	.7734
6	.5985	20	.6221
7	.6481	21	.5158
8	.5037	22	.3214
9	.7415	23	.6675
10	.5843	24	.6953
11	.5384	25	.5394
12	.5017	26	.5213
13	.5231	27	.6308
14	.7826		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9407

ตาราง 7 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อและคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ของแบบสอบถามการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ข้อ	r	ข้อ	r
1	.6895	11	.7196
2	.7069	12	.2402
3	.6145	13	.4538
4	.5703	14	.5332
5	.4906	15	.6543
6	.4485	16	.3301
7	.6721	17	.4837
8	.5677	18	.7113
9	.6325	19	.5874
10	.5605	20	.5166

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9062

ตาราง 8 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อและคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ของแบบสอบถามการรับรู้เจตคติประกอบอาชีพอิสระ

ก. ด้านความคิด

ข้อ	r	ข้อ	r
1	.3049	5	.6070
2	.3858	6	.7123
3	.3047	7	.4750
4	.5936	8	.4753

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .6973

ข. ด้านความรู้สึก

ข้อ	r	ข้อ	r
1	.5745	5	.6437
2	.5212	6	.6835
3	.6408	7	.7085
4	.7555	8	.4058

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .7522

ค. พฤติกรรมแนวโน้มที่จะแสดงออก

ข้อ	r	ข้อ	r
1	.6867	5	.6594
2	.4509	6	.7035
3	.6907	7	.4380
4	.5630	8	.6337

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8813

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ นางสาวอรุณศรี อักษรศรี

ที่อยู่ 44/6 ม.4 ต.บางทอง อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา 82120

(01-9701713)

ประวัติการศึกษา

2541 ศศ.บ. (ออกแบบศิลปประยุกต์) ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
(เกียรตินิยมอันดับ 1)

2544 กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร